

Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών
Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης
Σχολή Καλών Τεχνών
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Σχολή Μουσικής και
Οπτικοακουστικών Τεχνών
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Σχολή Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών
Επιστημών και Τεχνών
Τμήμα Μουσικής
Επιστήμης και Τέχνης

12^ο ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Θεσσαλονίκη, 27-29 Νοεμβρίου 2020

υπό την αιγίδα της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας

σε συνδιοργάνωση του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του
Πανεπιστημίου Μακεδονίας και του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του
Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Πρόγραμμα συνεδρίου

Το συνέδριο συγχρηματοδοτείται από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου
Μακεδονίας και τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Παρασκευή 27 Νοεμβρίου

9:30-10:00 Χαιρετισμοί

10:00-11:00 Συνεδρία 1

Συνεδρία 1α Προεδρεύων: Κ. Τσούγκρας	Συνεδρία 1β Προεδρεύων: Γ. Σακαλλιέρος	Συνεδρία 1γ (panel): [Ε00] - Ι Συντονίστρια: Ε. Νίκα-Σαμφών
Μαριάνθη Μποζαπαλίδου: «Μαθηματική μουσική: Μια συστηματική προσέγγιση της μουσικής επιστήμης»	Μαρία Αθανασίου: «Το τραγούδι του νεκρού αδερφού: Στοιχεία αυτοεθνογραφίας στην αφηγηματική σύνθεση του Μίκη Θεοδωράκη για τον Ελληνικό Εμφύλιο Πόλεμο (1946-1949)»	Θανάσης Τρικούπης: «Νικόλαος Μεταξάς Τζανής (1824-1907): <i>Marco Bozzaris. Melodrama in tre Atti</i> . Ανακαλύπτοντας πολύτιμες σελίδες της ελληνικής οπερικής δημιουργίας μετά από 166 χρόνια αφάνειας»
Γιώργος Αθανασόπουλος: «Διαπολιτισμικές απαντήσεις σε ηχητικά δείγματα που μεταβάλλονται ως προς το αρμονικό περιβάλλον, το τονικό ύψος, τον ρυθμό και την ηχητική ένταση»	Δημήτρης Βασιλάκης: «Εις άγραν μουσικής ελληνικότητας: Όταν ο Ξενάκης έδωσε συνέντευξη στον Θεοδωράκη»	Σταματία Γεροθανάση: «Όψεις της μουσικής δραματουργίας στην όπερα <i>Medea</i> του Aribert Reimann»

Διάλειμμα 15'

11:15-13:00 Συνεδρία 2

Συνεδρία 2α Προεδρεύων: Ν. Μαλλιάρας	Συνεδρία 2β Προεδρεύων: Γ. Ζερβός	Συνεδρία 2γ (panel): [ΕΟΟ] - ΙΙ Συντονίστρια: Ε. Νίκα-Σαμψών
Νεκταρία Δελβινιώτη-Βασιλείου: «Η ποιητική διάσταση στον Μανώλη Καλομοίρη»	Απόστολος Παληός: «Χρήση, λειτουργικότητα και ταυτότητα του μεσαιωνικού θέματος <i>Dies Irae</i> στο συνθετικό έργο του Sergei Rachmaninoff»	Μαριάννα Σιδερή: «Castrati: Οι τραγουδιστές του τρίτου φύλου»
Άννα-Μαρία Ρεντζεπέρη-Τσώνου: «Αργύρης Κουνάδης – Μίκης Θεοδωράκης. Μελοποίηση της ποιητικής ομάδας “Σχέδια για ένα καλοκαίρι” του Γιώργου Σεφέρη»	Χρήστος Πουρής: «Η ιεραρχική δομή της μουσικής φόρμας. Μελέτη περίπτωσης: Οι Μπαλάντες αρ.1-3 του Μανώλη Καλομοίρη»	Εύη Νίκα-Σαμψών: «Τρόμος, σωτηρία και επανάσταση: Μουσικοδραματουργικές αντανακλάσεις του κοινωνικοπολιτικού γίνεσθαι στην όπερα»
Μαρία Ντούρου: «Δ. Μητρόπουλου, Λ. Ζώρα, Γ. Ιωαννίδη, Θ. Αντωνίου <i>Για να’ρθουν</i> σε ποίηση Κ. Π. Καβάφη για φωνή και πιάνο. Πρόταση συγκριτικής μουσικοποιητικής προσέγγισης με σημειολογικές και διασημειωτικές μεταφραστικές διεργασίες»	Κατερίνα Μανιού: «Η συνθετική λογική του Alban Berg και η αξιοποίησή της ως προτύπου από τον Alfred Schnittke: Μια ιστορία επιλεγμένης συγγένειας»	Δήμητρα Χόνδρου: «Αρχαιοελληνικά tableau στην όψιμη ιστορική grand-opéra του 19ου αιώνας»
Ζαφείρης Νικήτας: «Ελληνικότητα και λαϊκή παράδοση. Το παραμυθόδραμα <i>Με του Μαγιού τα μάγια</i> (1943) του Χρήστου Ευελπίδη και η μελοποίηση του Νίκου Σκαλκώτα (1943-44, 1949)»		Αντιγόνη Ντουσιοπούλου: «Οι εικονογραφικοί τύποι των ακροατών στις απεικονίσεις σκηνών θρήνου της ιστορικής αρχαιότητας»

13:00-14:45 Μεσημεριανό διάλειμμα (105’)

14:45-16:15 Συνεδρία 3

<p>Συνεδρία 3α (panel): [ΕΟΝΜ] <i>Τα ωδεία ως πεδία αντανάκλασης εκπαιδευτικών, κοινωνικοπολιτικών και πολιτισμικών συμφραζόμενων στο νεοελληνικό αστικό χώρο: Η περίπτωση του Εθνικού Ωδείου</i> Συντονιστής: Γ. Σακαλλιέρος</p>	<p>Συνεδρία 3β Προεδρεύουσα: Α. Μπαλάντινα</p>	<p>Συνεδρία 3γ (panel): [ΕΟΟ] - ΙΙΙ Συντονίστρια: Ε. Νίκα-Σαμψών</p>
<p>Γιώργος Σακαλλιέρος: «Τα ωδεία ως φορείς ιδεολογικών και πολιτισμικών τάσεων της εποχής τους: Μια εισαγωγική κριτική επισκόπηση»</p>	<p>Νίκος Πουλάκης: «Μουσική, κινηματογράφος και εθνογραφική έρευνα»</p>	<p>Μαρία Κίτσιου: «Παύλος Καρρέρ: <i>Isabella d'Aspeno</i>. Συγκριτική προσέγγιση και ανάλυση του έργου»</p>
<p>Θεοδώρα Ιορδανίδου: «Το φλάουτο στο Εθνικό Ωδείο και την Εθνική Μουσική Σχολή μέχρι το 1940»</p>	<p>Μίτσυ Ακογιούνογλου: «Ιατρική εθνομουσικολογία και εθνομουσικοθεραπεία: Εκλεκτικές συγγένειες»</p>	<p>Δήμητρα Μπαντέκα: «Η δραστηριότητα του ελληνικού μελοδραματικού θιάσου στην Κωνσταντινούπολη κατά το β' μισό του 19ου αιώνα μέσα από τον τύπο της εποχής. Σκιαγράφιση του έργου <i>Το Τέλος της Μαρούλας</i>»</p>
<p>Δέσποινα Αυθεντοπούλου: «Δελτία Εθνικού Ωδείου: Όψεις του "εθνικού" κατά το πρώτο μισό του 20ού αιώνα»</p>	<p>Ιωάννης Λυμπέρης: «Εθνομουσικολογία, Λαογραφία, Ανθρωπολογία. Η διεπιστημονικότητα της έρευνας και καταγραφής των ελληνικών δημοτικών τραγουδιών»</p>	<p>Στανιμήρα Ντερμεντζιεβα: «Γρηγόριος Βαλλιάνος (1823-1888), ο ιδρυτής του πρώτου επαγγελματικού ρωσόφωνου οπερετικού θιάσου στη Νότια Ρωσία»</p>

Διάλειμμα 15'

16:30-18:00 Εργαστήριο: «Η ακρόαση του βάθους» (Θύμιος Ατζακάς)

Σάββατο 28 Νοεμβρίου

10:00-11:30 Συνεδρία 4

Συνεδρία 4α Προεδρεύων: Κ. Καρδάμης	Συνεδρία 4β Προεδρεύων: Ι. Φούλιας	Συνεδρία 4γ Προεδρεύουσα: Ε. Καλλιμοπούλου
Αγγελική Σκανδάλη: «Η αρμενική οπερέττα <i>Λεμπλεμπιζή Χορ-Χορ Αγάς</i> στην ελληνική θεατρική σκηνή κατά το πρώτο μισό του 20ού αιώνα»	Ρήγας Ρηγάκης: «Η “διευρυμένη μορφή σονάτας” στη μουσική δωματίου του Mozart και του Brahms: Η θέση της επεξεργασίας και η διάσπαση του κύριου θέματος»	Τάσος Κολυδάς: «Έρευνα και διδασκαλία στην ψηφιακή συνθήκη: Διαπιστώσεις και προοπτικές από τη χρήση ψηφιακών τεκμηρίων στο χώρο της μουσικής»
Άννα Παπαέτη: «Όπερα στα χρόνια της κρίσης»	Θάλεια Αδελφοπούλου: «Η θεωρία των σχημάτων ως μεθοδολογικό αναλυτικό εργαλείο στα Μενουέτα από τις Γαλλικές Σουίτες του J. S. Bach»	Μάριος Σκαμνέλος & Ζωή Διονυσίου: «Εκμάθηση μουσικών οργάνων της ελληνικής λαϊκής μουσικής μέσω βίντεο στο YouTube: Έρευνα ανάλυσης περιεχομένου»
Κωστής Παπάζογλου: «Σεφαραδίτικη μουσική κουλτούρα της Θεσσαλονίκης: Η καταγραφή της στο ευρετήριο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς του ΥΠΠΟ σύμφωνα με τη σύμβαση της Unesco»	Raphael Staubli: «Η θεωρία του H. Schenker και η σχέση της με τις φιλοσοφικές απόψεις του Goethe και του Schiller»	

Διάλειμμα 15'

11:45-13:15 Συνεδρία 5

Συνεδρία 5α (panel): [ΕΟΜΘΑ] - I <i>L. v. Beethoven</i> Συντονιστής: Κ. Τσούγκρας	Συνεδρία 5β Προεδρεύουσα: Ζ. Διονυσίου	Συνεδρία 5γ Προεδρεύων: Α. Χαλδαιάκης
Ιωάννης Φούλιας: «Οι μεικτές μορφές ρόντο-σονάτας και σονάτας-ρόντο στον Beethoven»	Μίτση Ακογιούνογλου & Δήμητρα Κόνιαρη: «Διερεύνηση της εμπειρίας των εκπαιδευτικών μουσικής στην εξ αποστάσεως διδασκαλία του μαθήματος της μουσικής λόγω της πανδημίας του Covid-19»	Μαρία Αλεξάνδρου: «Οι τέσσερις Ιωάννιδες στο καλοφωνικό μάθημα <i>Τὴν χεῖρά σου τὴν ἐκτμηθεῖσαν</i> »
Κώστας Τσούγκρας: «Οι "Έξι παραλλαγές για πιάνο, op. 34" του L. v. Beethoven: Μια ιδιότυπη μορφή παραλλαγών»	Μέμα Παπανδρικού & Άννα-Νατάσα Βαρβέρη: «Η διδασκαλία του πιάνου στο Μουσικό Σχολείο στην εποχή του κορωνοϊού: Σενάριο για τις κλίμακες και τη σύνδεση συγχορδιών»	Ευαγγελία Σπυράκου: «Βυζαντινά ιερά ηχοτοπία και ιστορικά τεκμηριωμένη επιτέλεση της Ψαλτικής: Η Αγία Σοφία Κωνσταντινούπολης και ο ρόλος του Κανονάρχη στην καταληπτότητα των υμνογραφικών κειμένων»
Πέτρος Βούβαρης & Κωνσταντίνος Ζαχαρόπουλος: «Οι αντι- <i>Eroica</i> παραλλαγές του Μίλαν Κούντερα»	Οφηλία Ψωμαδάκη & Γεώργιος Καλλίρης: «Τα ψηφιακά μέσα ως εργαλεία επικοινωνίας για τους πολιτιστικούς οργανισμούς που σχετίζονται με τη μουσική στην εποχή του Covid-19»	π. Θεόδωρος Τσαμπατζίδης: «Καταγραφή και μεταφορά ισοκρατήματος στο μουσικό σύστημα braille για εκπαιδευτική χρήση διδασκαλίας ψαλτικής τέχνης σε μαθητές με μειωμένη όραση»

13:15-14:45 Μεσημεριανό διάλειμμα (90')

14:45-16:45 Τακτική Συνέλευση Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας

16:45-18:15 Συνεδρία 6

<p>Συνεδρία 6α (panel) Σύνθεση και/ως εφαρμοσμένη καλλιτεχνική έρευνα Συντονιστής: Δ. Παπαγεωργίου</p>	<p>Συνεδρία 6β Προεδρεύων: Π. Βλαγκόπουλος</p>	<p>Συνεδρία 6γ Προεδρεύων: Θ. Κίτσος</p>
<p>Δημήτρης Παπαγεωργίου: «Η “ανασκευαστική μνήμη” ως μοντέλο συνθετικής διαδικασίας και η τεχνική συναρμογής (interlocking technique)»</p>	<p>Ροζαλία Ελευθεριάδου: «Η μουσική και καλλιτεχνική κίνηση στις ελληνικές κοινότητες του Εύξεινου Πόντου μέσα από το αρχείο του Δημητρίου Κουτσογιαννόπουλου»</p>	<p>Δημήτρης Κούντουρας: «Προβηγκιανή μουσική και ποίηση στο Λατινικό Βασίλειο της Θεσσαλονίκης μετά το 1204»</p>
<p>Ελένη Ράλλη: «Harry Partch, <i>Seventeen Lyrics of LiPo</i>: Ομοιότητες και διαφορές στη σημειογραφία 2 διαφορετικών εκδοχών του έργου. Δυσκολίες και προτεινόμενες μεταγραφές»</p>	<p>Κώστας Καρδάμης: «Ξαναδιαβάζοντας τον Σπύρο Γ. Μοτσενίγο (1911-1970)»</p>	<p>Βασιλική Κουτσομπίνα: «Η συλλογή <i>Libro primo de la fortuna</i> και η έννοια της “Τύχης” στην αναγεννησιακή μουσική δημιουργία»</p>
<p>Arshia Samsaminia: “Systemizing Persian Dastgāh tones and tunings using Helmholtz Ellis approach (in my compositional thinking)”</p>	<p>Φώτης Μουσουλίδης: «Το έργο <i>Polytonous Homophony</i> του Χάρη Σοφοκλέους: Ένα αμάλαγμα τεχνικών σύνθεσης φασματικής και στοχαστικής μουσικής»</p>	<p>Έλενα Κρασάκη: «“Mentre Vaga Angioletta”. Ζωγραφίζοντας το τραγούδι μέσα στο τραγούδι»</p>

Διάλειμμα 15’

18:30-20:00 Στρογγυλή τράπεζα: “Arts-based research in music: Challenges and prospects” (Αγγελική Καθαρίου, Αλεξάνδρα Μπαλάντινα, Λελούδα Στάμου, Emily Worthington)
 Συντονίστρια: Ε. Καλλιμοπούλου

Κυριακή 29 Νοεμβρίου

10:00-11:45 Συνεδρία 7

Συνεδρία 7α (panel): [ΕΟΜΘΑ] - II <i>Ανάλυση νεοελληνικής μουσικής</i> Συντονιστής: Π. Βούβαρης	Συνεδρία 7β Προεδρεύουσα: Ε. Σπυράκου	Συνεδρία 7γ Προεδρεύων: Γ. Κοκκώνης
Γιώργος Ζερβός: «Δωδεκαφθογγισμός, τροπικότητα και διτονικότητα στο δεύτερο μέρος της <i>Πρώτης Μικρής Σουίτας για βιολί και πιάνο</i> (1946) του Νίκου Σκαλκώττα»	Σπύρος Δελέγκος: «“Δρόμος” προς την “Ανατολή” ή τη “Δύση”; Ιδεολογία και αναπαραστάσεις της μελωδικής οντολογίας στο Μεσοπολεμικό ρεμπέτικο»	Γεώργιος-Ιούλιος Παπαδόπουλος: «Οι ηχογραφήσεις του Raoul Koczalski: Μία “στήλη της Ροζέτας” για την ερμηνεία της μουσικής του Chopin»
Πηνελόπη Παπαγιαννοπούλου: «Ελληνικό στοιχείο και αρμονικά γένη στη μουσική δωματίου του Νίκου Σκαλκώττα»	Λαμπρογιάννης Πεφάνης & Στέφανος Φευγαλάς: «Η Δοξολογία και η Λειτουργία του Ελισαίου Γιαννίδη ως περιπτώσεις εναρμόνισης της βυζαντινής μουσικής»	Νίκος Ορδουλίδης: «Οι ετεροτοπίες του πιάνου στα ανατολικά»
Ξένια Κωνσταντινίδου: «Η δεύτερη του κύκλου των <i>Ευρυθμιών</i> (αρ.2, 1956) του Γ. Πονηρίδη (1892-1982): Μια αναλυτική προσέγγιση»	Νίκος Ανδρικός & Στέφανος Φευγαλάς: «Ο Παναγιώτης Νικήτας. Η θέση του στον πνευματικό βίο της Μυτιλήνης, ως ψάλτη, Δάσκαλου, καταγραφέα και αρθρογράφου»	Ιωάννης Αθανασίου: «Η έμμεση παγιοποίηση του συνοδευτικού ρόλου της κιθάρας στην ελληνική αστική λαϊκή μουσική των 78 στροφών μέσα από το συνθετικό έργο του Σπύρου Περιστέρη»
Δημήτρης Έξαρχος: «Ντετερμινιστική τυχαιότητα και συνθετική ισορροπία στο έργο του Ξενάκη»		Σπήλιος Κούνας: «Το φαινόμενο της διαμουσικότητας στις ηχογραφήσεις της κας Κούλας και της Μαρίκας Παπαγκίκα στην Αμερική»
Σωκράτης Γεωργιάδης: «Ιάννης Ξενάκης, ένας διανοητής στην εξορία: Σκέψεις γύρω από τη δυναμική του τραύματος»		

Διάλειμμα 15'

12:00-13:30 Συνεδρία 8

Συνεδρία 8α Προεδρεύουσα: Μ. Αλεξάνδρου	Συνεδρία 8β Προεδρεύων: Γ. Κίτσιος	Συνεδρία 8γ Προεδρεύουσα: Α. Στάμου
Χρυσοβαλάντης Ιωαννίδης: «Η συνθετική τεχνική σε Κοινωνικά του Νικολάου Πρωτοψάλτου Σμύρνης και η σχέση της με την μελοποιητική παράδοση του 18ου-19ου αιώνα»	Αθηνά Κατσανεβάκη: «Η ετεροφωνία της Βορείου Πίνδου ως πρωταρχική φόρμα της Ηπειρώτικης Ελληνόφωνης Πολυφωνίας της Βορείου Ηπείρου;»	Ζωή Διονυσίου, Δήμητρα Κωτσοπούλου, Σοφία Καλογρούλη, Βίλμα Κατσέλη, Κλειώ Κωνσταντάκου, Χριστίνα Λιάνου, Κατερίνα Μουλλάλλη, Θέα Παπαδοπούλου: «Το “Πρόγραμμα μουσικής αγωγής για βρέφη και νήπια του Ιονίου Πανεπιστημίου” μέσα από το πρίσμα της επικοινωνιακής μουσικότητας»
Σπυρίδων Πλούμης: «Αναζητώντας το παρελθόν του μέλους του τρισαγίου ύμνου»	Παναγιώτης Τέλλης: «Ο ρόλος και η φωνή του ρίχτη στο Ηπειρώτικο πολυφωνικό τραγούδι»	Γιάννης Μυγδάνης & Ίριγκαρτ Λερχ - Καλαβρυτινού: «Η παιδαγωγική του πιάνου στα τέλη του 18ου αιώνα, μέσα από το εγχειρίδιο <i>Méthode ou Recueil de connaissances élémentaires pour le forte-piano ou clavecin</i> των J. C. Bach και F. P. Ricci: Μια κριτική ανάλυση της μεθόδου και ζητήματα γνησιότητας του περιεχομένου»
Παναγιώτης Σάρμας: «Τα Ένδεκα Εωθινά Δοξαστικά στο χειρόγραφο Σινά 1477: Μια μορφή εξήγησης στην πενταγραμμική σημειογραφία του Κιέβου, σχεδόν έναν αιώνα προτού την Μεταρρύθμιση των Τριών Διδασκάλων;»	Λάμπρος Ευθυμίου: «Μέθοδοι καταγραφής και ανάλυσης της μουσικοποιητικής δομής στο ελληνικό δημοτικό τραγούδι»	

13:30-13:45 Διάλειμμα 15'

13:45-15:15 Στρογγυλή τράπεζα: «Τρέχοντα ζητήματα της ειδίκευσης της Βυζαντινής Μουσικολογίας» (συντονιστές: Μ. Αλεξάνδρου & Α. Χαλδαιάκης) & ΣΤ' Συνάντηση Ακαδημαϊκού Βυζαντινομουσικολογικού Δικτύου

15:15 Λήξη συνεδρίου

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Συνεδρία 1α

Μαριάνθη Μποζαπαλίδου: «Μαθηματική μουσική: Μια συστηματική προσέγγιση της μουσικής επιστήμης»

Η Μουσική είναι και Τέχνη και Επιστήμη. Τα Μαθηματικά είναι το μέσο με το οποίο διαρθρώνεται η επιστημονική υπόσταση της Μουσικής, συστηματοποιώντας το μουσικό κείμενο και αναπτύσσοντας συνθετικά και αναλυτικά εργαλεία. Τα Μαθηματικά όμως είναι και εγγενές στοιχείο της φύσεως της μουσικής, καθώς η θεωρία της μουσικής και τα μουσικά έργα όλων των εποχών βρίθουν από την ύπαρξη και χρήση μαθηματικών εννοιών. Αλγεβρικές δομές, δομές της Θεωρητικής Πληροφορικής και Θεωρίας Αριθμών ενυπάρχουν, και μάλιστα πυκνά, μέσα στη μουσική εργογραφία. Η σύγχρονη Μουσικολογία στρέφεται ολοένα και περισσότερο προς τον μαθηματικό τρόπο σκέψης, υπογραμμίζοντας έτσι τον ενοποιητικό ρόλο των Μαθηματικών για τη Μουσική Δημιουργία μέσα στους αιώνες και σκιαγραφώντας μία αδιάλειπτη γραμμή από τον Πυθαγόρα στον Bach, τον Schenker, τον Ξενάκη, τον Forte και φτάνοντας στον 21^ο αιώνα. Μέσα από την αναφορά σε βασικές αρχές της Μαθηματικής Μουσικής, γνωρίζομαστε με κάποιες από τις θεματικές ενότητες και παρατηρούμε μερικές εφαρμογές αυτού του καινοτόμου γνωστικού αντικειμένου.

Γιώργος Αθανασόπουλος: «Διαπολιτισμικές απαντήσεις σε ηχητικά δείγματα που μεταβάλλονται ως προς το αρμονικό περιβάλλον, το τονικό ύψος, τον ρυθμό και την ηχητική ένταση»

Προηγούμενες έρευνες που έχουν γίνει με θέμα την διαπολιτισμική αντίληψη της μουσικής και του συναισθηματικού της περιεχομένου έχουν αποδείξει ότι τα συναισθήματα μπορούν να μεταδοθούν μεταξύ των πολιτισμών τουλάχιστον ως ένα στοιχειώδες επίπεδο. Σε αυτή την παρουσίαση σκοπεύω να αναδείξω τα αποτελέσματα μιας διαπολιτισμικής μελέτης με συμμετέχοντες από το ΒΔ Πακιστάν και το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι συμμετέχοντες αξιολόγησαν τις συναισθηματικές υποδηλώσεις από δείγματα πραγματικής μουσικής, δείγματα μελωδιών εναρμονισμένων σε δυτικά και μη δυτικά στυλ εναρμόνισης, όπως και εάν η πολιτισμική εξοικείωση με ένα αρμονικό ιδίωμα, όπως η αντίληψη του μείζονα και ελάσσονα τρόπου, σχετίζεται με συνέπεια ως προς την επικοινωνία συναισθημάτων με τα οποία ταυτίζονται συνήθως. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι δυτικές έννοιες της αρμονίας δεν έχουν καμία επίδραση σε συμμετέχοντες που δεν έχουν εκτεθεί στη δυτική μουσική, όταν άλλα μουσικά στοιχεία (ρυθμός, τονικό ύψος, χροιά και εκφραστική ερμηνεία) διατηρούνται σταθερά. Την ίδια στιγμή, αυτό που γίνεται προφανές από τα ευρήματα είναι ότι η ακουστική τραχύτητα (roughness) φαίνεται να επηρεάζει την έκφραση του συναισθήματος με παρόμοιους τρόπους μεταξύ των πολιτισμών, ενώ η προτίμηση για την συμφωνία (consonance) όπως και η αποτίμηση όλων των δειγμάτων από άποψη συναισθηματικού περιεχομένου φαίνεται να εξαρτάται κατά κύριο λόγο από την πολιτισμική εξοικείωση.

Συνεδρία 1β

Μαρία Αθανασίου: «Το τραγούδι του νεκρού αδερφού: Στοιχεία αυτοεθνογραφίας στην αφηγηματική σύνθεση του Μίκη Θεοδωράκη για τον Ελληνικό Εμφύλιο Πόλεμο (1946-1949)»

Το τραγούδι του νεκρού αδερφού είναι ένας κύκλος τραγουδιών, που έγραψε και συνέθεσε ο Μίκης Θεοδωράκης, μεταξύ 1960 και 1961 στο Παρίσι, όπου ζούσε. Η παρούσα ανακοίνωση, παρουσιάζει πώς η βιωμένη εμπειρία του Θεοδωράκη ξεδιπλώνει τις αποχρώσεις της αυτοεθνογραφίας στη σύνθεση (Bartleet & Ellis, 2009) και τροφοδοτεί την έννοια της δημιουργικής αυτοβιογραφίας στην ακαδημαϊκή ποιοτική έρευνα (Willey, 2019). Αποτελώντας μια ενδεικτική μαρτυρία της ελληνικής εμφύλιας διαμάχης, το συγκεκριμένο έργο αναπλάθει την έννοια της αφηγηματικής μεθόδου και της συνθετικής γραφής στο πλαίσιο της μουσικής επιστήμης. Παράλληλα, αναδεικνύει συγκεκριμένες κοινωνικό- πολιτικές προεκτάσεις, που επηρέασαν και μεγέθυναν τον αντίκτυπο της σύνθεσης μετά το 1960. Μεταβαίνοντας εκτός ελληνικών συνόρων, *Το τραγούδι του νεκρού αδερφού* διαμορφώνει ακόμα και σήμερα ένα ευρύτερο ακροατήριο και μετουσιώνει τη μεταπολιτιστική του τάση σε παγκόσμια ανθρώπινη εμπειρία θρήνου (Mulhern, 2000 και Αθανασίου, 2019).

Δημήτρης Βασιλάκης: «Εις άγραν μουσικής ελληνικότητας: Όταν ο Ξενάκης έδωσε συνέντευξη στον Θεοδωράκη»

Το πρόβλημα της ελληνικότητας τόσο σε γενικότερο φιλοσοφικό/φιλολογικό/ιστορικό πλαίσιο, όσο και σε καλλιτεχνικό-μουσικό έχει γίνει τα τελευταία χρόνια αντικείμενο επανειλημμένων συνεδρίων και δημοσιεύσεων στην αγγλόφωνη και ελληνόφωνη βιβλιογραφία. Χωρίς να κομίζει γλαύκα εις Αθήνας, η παρούσα συμβολή βασίζεται σε μια σπάνια αναφερόμενη συνέντευξη του Γιάννη Ξενάκη, δημοσιευμένη στο περιοδικό *Ταχυδρόμος* (1963). Προκειμένου να απαντήσει στο δημοσιογράφο, ο Ξενάκης αναπαρήγαγε μια συνέντευξη που του είχε λάβει ο φίλος του (από το 1954) Μίκης Θεοδωράκης λίγο πριν εγκαταλείψει το Παρίσι (1959). Κεντρικό θέμα της συνέντευξης κατέστη το πρόβλημα της ελληνικότητας στη μουσική του Ξενάκη και γενικότερα στην Ελλάδα του 20ού αιώνα. Στην εισήγησή μου θα παρουσιάσω συμπυκνωμένα τους κύριους άξονες της συνομιλίας Ξενάκη-Θεοδωράκη με παράλληλο σχολιασμό. Οι απαντήσεις του Ξενάκη θα αποτελέσουν έναυσμα, ώστε να θιχθούν προβληματισμοί για την «πεμπτοσύια της Έλληνικότητας» σε καλλιτεχνικό επίπεδο. Θα εστιάσω σε πέντε συνιστώσες: δημοτική παράδοση, γεωμετρική-μαθηματική δομή, πρωτοτυπία, ποικιλία και την πρωτεύεική διάσταση.

Συνεδρία 1γ

Θανάσης Τρικούπης: «Νικόλαος Μεταξάς Τζανής (1824-1907): *Marco Bozzaris. Melodrama in tre Atti*. Ανακαλύπτοντας πολύτιμες σελίδες της ελληνικής οπερικής δημιουργίας μετά από 166 χρόνια αφάνειας»

Το τρίπρακτο μελόδραμα *Μάρκος Μπότσαρης* του Νικόλαου Μεταξά Τζανή, βασισμένο σε λιμπρέτο στην ιταλική γλώσσα, πρωτοπαρουσιάστηκε στο Αργοστόλι της Κεφαλονιάς το 1854, κατά την περίοδο της βρετανικής προστασίας των Ιονίων νήσων και ακριβώς δέκα χρόνια πριν την ένωσή τους με την ελεύθερη Ελλάδα. Από όσο γνωρίζουμε, το έργο γράφτηκε με σκοπό την παρουσίασή του στο πλαίσιο των επετειακών εορτασμών της εθνικής παλιγγενεσίας.

Μέχρι πρότινος, το συγκεκριμένο έργο θεωρείτο χαμένο. Η πρόσφατη μουσικολογική έρευνα του συντάκτη της παρούσας εισήγησης έφερε στο φως τη χειρόγραφη παρτιτούρα του συνθέτη, καθώς και την έκδοση του λιμπρέτου για τη πρώτη παρουσίαση του έργου. Σύμφωνα με τα βιβλιογραφικά δεδομένα που υφίστανται μέχρι στιγμής, το εν λόγω έργο μπορεί να θεωρηθεί ως το πρώτο μελόδραμα Έλληνα συνθέτη που βασίζεται σε νεοελληνική θεματολογία και ταυτόχρονα ως μία από τις πρώτες δημιουργίες Ελλήνων συνθετών στον χώρο της όπερας. Στη παρούσα ανακοίνωση επιχειρείται μία προσέγγιση των κοινωνικο-ιστορικών συνθηκών που οδήγησαν στη σύνθεση του πρώτου και μοναδικού μελοδράματος του Κεφαλλήνιου μουσουργού, καθώς και μία πρώτη μουσική ανάλυσή του, κυρίως όσον αφορά τα μουσικοδραματουργικά και υφολογικά χαρακτηριστικά του.

Σταματία Γεροθανάση: «Όψεις της μουσικής δραματουργίας στην όπερα *Medea* του *Aribert Reimann*»

Η έρευνα εστιάζει στη μελέτη της μουσικής δραματουργίας στην όπερα *Medea*. Μελετώνται τα μουσικά μέσα που επιστρατεύει ο Reimann για να εκφράσει τη δομή του δράματος, τα στοιχεία των χαρακτήρων, το κύριο θέμα (η γένεση του κακού από το χείριστο) και το βασικό δραματουργικό μοτίβο (η αντιπαλότητα βάρβαρου και πολιτισμένου πλαισίου) του δράματος του Grillparzer. Επιπλέον εξετάζεται σε ποιο βαθμό οι πολυτροπικοί μηχανισμοί (α) στο λιμπρέτο (γλωσσική τροπικότητα/*verbal mode*), (β) στη μουσική (ακουστική τροπικότητα/*audio mode*) και (γ) στην εικόνα (οπτική τροπικότητα/*visual mode*, όπως καταγράφεται στις σκηνικές οδηγίες) συνεισφέρουν στη δημιουργία και κατανόηση των νοημάτων στην όπερα *Medea*. Η συνδυαστική μεθοδολογία ανάλυσης του λιμπρέτου, της μουσικής και των σκηνικών οδηγιών επικεντρώνεται στους τρόπους με τους οποίους το βασικό καθοδηγητικό μοτίβο και θέμα της όπερας, καθώς και οι παραλλαγές τους, εκφράζουν τη δραματουργική εξέλιξη του χαρακτήρα της Μήδειας. Εκτός τούτων, η εισήγηση ερευνά παραμέτρους της ενορχήστρωσης και της διάρθρωσης των φωνητικών μερών. Όλα τα παραπάνω εκφράζουν και αναδεικνύουν την αντιπαλότητα μεταξύ βάρβαρου πλαισίου και πολιτισμένου.

Συνεδρία 2α

Νεκταρία Δελβινιώτη-Βασιλείου: «Η ποιητική διάσταση στον Μανώλη Καλομοίρη»

Ο Μανώλης Καλομοίρης πίστευε ότι κατά πρώτον ήταν ποιητής και κατά δεύτερον μουσικός. Υποστήριζε ότι τα τραγούδια του ενδεχομένως να εκφράζουν και να αποκαλύπτουν περισσότερο τον εαυτό του σε σχέση με τα συμφωνικά του έργα. Η δασκάλα του, Σοφία Σπανούδη, η οποία ήταν και ποιήτρια, του εμφύσησε την αγάπη για την ποίηση.

Η αγάπη του Καλομοίρη για την ποίηση αλλά και την ποίηση του Παλαμά τον συνέδεσε φιλικά με ανθρώπους της τέχνης και του πνεύματος, όπως με τον Αιμίλιο Ριάδη, τον Κωνσταντίνο Τσάτσο και τον Παναγιώτη Κανελλόπουλο. Ο Ριάδης εκτός από μουσικός ήταν και ποιητής, ο οποίος έγραψε τραγούδια βασισμένα σε δικούς του στίχους. Ο Τσάτσος πέρα από την ακαδημαϊκή και πολιτική σταδιοδρομία του καταπατήθηκε επίσης με την ποίηση, ενώ τον συνέδεε με τον Καλομοίρη ο κοινός θαυμασμός τους για τον Παλαμά. Ο Κανελλόπουλος ασχολήθηκε και με την ποίηση, μεταξύ άλλων, αγάπησε τον Παλαμά και το έργο του Κανελλόπουλου «Γεννήθηκα στα 1402» μαζί με τον «Κωνσταντίνο Παλαιολόγο» του Καζαντζάκη ενέπνευσαν τον Καλομοίρη στη σύνθεση της όπεράς του «Κωνσταντίνος Παλαιολόγος». Ακόμα, η έμπνευση και αφιέρωση ποιημάτων τρίτων, ακόμα και μαθητών, προς τον Καλομοίρη ενδεχομένως να είναι συναφής με την ποιητικότητά του.

Άννα-Μαρία Ρεντζεπέρη-Τσώνου: «Αργύρης Κουνάδης - Μίκης Θεοδωράκης. Μελοποίηση της ποιητικής ομάδας “Σχέδια για ένα καλοκαίρι” του Γιώργου Σεφέρη»

Η ποιητική ομάδα του Γιώργου Σεφέρη «Σχέδια για ένα καλοκαίρι» ανήκει στην ευρύτερη ποιητική συλλογή του *Τετράδια γυμνασμάτων*. Από τα εννέα ποιήματα της ομάδας ο Αργύρης Κουνάδης έχει μελοποιήσει τα πέντε ποιήματα ή αποσπάσματα τους δημιουργώντας τον ομώνυμο κύκλο τραγουδιών για φωνή και πιάνο. Ο Μίκης Θεοδωράκης έχει μελοποιήσει τρία ποιήματα της ομάδας ή αποσπάσματα τους δημιουργώντας μαζί με τη μελοποίηση του ποιήματος «Άρνηση» από την ποιητική συλλογή του Σεφέρη *Στροφή* τον κύκλο για φωνή και πιάνο *Επιφάνια* – ο τίτλος αυτός προέρχεται από τον τίτλο ενός από τα ποιήματα της ποιητικής ομάδας του Σεφέρη.

Στην ανακοίνωση αυτή θα γίνει αρχικά αναφορά στην ποίηση του Γιώργου Σεφέρη όσον αφορά στα ποιήματα που επελέγησαν προς μελοποίηση. Στη συνέχεια θα εξεταστεί η μουσική επεξεργασία των ποιημάτων των δύο συνθετών και θα εντοπιστούν οι διαφορές στον τρόπο μελοποίησης και συνθετικής γραφής. Από τη μουσικοποιητική ανάλυση των κύκλων τραγουδιών των δύο συνθετών προσδιορίζεται μεταξύ άλλων μουσικών παραμέτρων ότι η αρμονία στα τραγούδια του Κουνάδη είναι στα περισσότερα σημεία τροπική, ενώ σε ορισμένα μόνο μέρη γίνεται τονική. Ακόμα επιδιώκεται και η χρήση λαϊκότερων στοιχείων από το ρεμπέτικο. Αντίθετα τα τραγούδια του Θεοδωράκη είναι γραμμένα στο μειζονοέλασσον σύστημα.

Μαρία Ντούρου: «Δ. Μητρόπουλου, Λ. Ζώρα, Γ. Ιωαννίδη, Θ. Αντωνίου Για να'ρθουν σε ποίηση Κ. Π. Καβάφη για φωνή και πιάνο. Πρόταση συγκριτικής μουσικοποιητικής προσέγγισης με σημειολογικές και διασημειωτικές μεταφραστικές διεργασίες»

Στην παρούσα εισήγηση συναντιούνται και συνοδοιπορούν η διασημειωτική μετάφραση με τη μουσικολογία και η λογοτεχνική μετάφραση με τη συγκριτική μουσικοποιητική ανάλυση και την αισθητική μεταφρασιολογία ή μεταφρασιολογική αισθητική σε μία προσπάθεια διεπιστημονικής ερμηνείας της διασυστηματικής μεταφραστικής ενδοεπικοινωνίας μουσικής και ποίησης κατά τη μελοποίηση. Η μουσική ως σύστημα μη γλωσσικών σημείων δύναται να μεταφραστεί με διασημειωτικές διεργασίες κατά τις οποίες, σύμφωνα με τους R. Jakobson και U. Eco, είναι εφικτή η μεταφορά και η ερμηνεία ενός μηνύματος από ένα γλωσσικό σύστημα σημείων σε ένα μη γλωσσικό σύστημα και αντίστροφα. Επομένως ένα λογοτέχνημα δύναται να μεταφραστεί σε μουσικό έργο, ένα μουσικό έργο σε λογοτέχνημα. Υπάρχει όμως και μία τρίτη εκδοχή κατά την οποία πρωτότυπο και μετάφρασμα συνοδοιπορούν στο πλαίσιο της μελοποίησης, η οποία θα μπορούσε να εννοηθεί ως πολυτροπικό κείμενο και ως ειδική κατηγορία

διασημειωτικής μετάφρασης. Αυτή η τρίτη εκδοχή διερευνάται στην παρούσα με την συγκριτική προσέγγιση της μελοποίησης του ποιήματος *Για να 'ρθουν* του Κ. Π. Καβάφη από τους Δ. Μητρόπουλο, Λ. Ζώρα, Γ. Ιωαννίδη και Θ. Αντωνίου με στόχο την απάντηση στο ερώτημα: ο συνθέτης κατά τη μελοποίηση ενός ποιήματος θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μεταφραστής του ποιήματος;

Ζαφείρης Νικήτας: «Ελληνικότητα και λαϊκή παράδοση. Το παραμυθόδραμα *Με του Μαγιού τα μάγια* (1943) του Χρήστου Ευελπίδη και η μελοποίηση του Νίκου Σκαλκώτα (1943-44, 1949)»

Το 1943 ο συγγραφέας Χρήστος Ευελπίδης (1904-1980) δημοσιεύει το πρώτο και μοναδικό θεατρικό του έργο, το «παραμυθόδραμα σε πέντε εικόνες» με τίτλο *Με του Μαγιού τα μάγια*. Το δράμα, στο οποίο κυριαρχούν οι ελληνικές λαϊκές δοξασίες, αποτελεί έναν κρίκο ανάμεσα στις διεκδικήσεις της γενιάς του '30 η οποία αξιοποιούσε την λαϊκή παράδοση για να αναδείξει την διαχρονική ελληνικότητα του έθνους και την γενιά των πρώτων δημοτικιστών που επικαλούνταν την λαϊκή κληρονομιά για να αποδείξει την αδιάσειστη συνέχεια της Ρωμιοσύνης. Η ελληνικότητα στο *Με του Μαγιού τα μάγια* θα τραβήξει την προσοχή ενός κορυφαίου Έλληνα συνθέτη, του Νίκου Σκαλκώτα (1904-1949). Ενός μουσουργού δηλαδή που δοκίμασε να απομακρυνθεί από τον ρομαντικό εθνικισμό της Εθνικής Σχολής Μουσικής, αλλά δεν έπαψε να αντλεί από την ελληνική δημοτική μουσική. Η σύνθεση *Με του Μαγιού τα μάγια* (γραφή 1943-44, ενορχήστρωση 1949) διαθέτει ιδιαίτερη θέση στην εργογραφία του Σκαλκώτα, καθώς αποτελεί μια από τις λιγοστές περιπτώσεις σκηνικής μουσικής του συνθέτη, ενώ αξίζει να σημειωθεί πως αξιοποιεί επανειλημμένα στοιχεία της δημοτικής παράδοσης. Το παρόν άρθρο εξετάζει το νήμα της ελληνικότητας που διατρέχει το δράμα του Ευελπίδη και την ομώνυμη μουσική σύνθεση του Σκαλκώτα, ένα ιδεολογικό νήμα που ξεκινά στον Μεσοπόλεμο και συνεχίζεται μέχρι την μεταπολεμική εποχή της δραματουργικής και μουσικής νεοτερικότητας.

Συνεδρία 2β

Απόστολος Παληός: «Χρήση, λειτουργικότητα και ταυτότητα του μεσαιωνικού θέματος *Dies Irae* στο συνθετικό έργο του Sergei Rachmaninoff»

Ως ένα από τα συχνότερα χρησιμοποιημένα θέματα προς συνθετική επεξεργασία στη μουσική εργογραφία της δυτικής λόγιας μουσικής, ο μεσαιωνικός ψαλμός του *Dies Irae* αποτελεί κυρίαρχο θεματικό μοτίβο που αποτυπώνεται και αξιοποιείται ποικιλοτρόπως σε ένα μεγάλο τμήμα του συνθετικού έργου του Sergei Rachmaninoff, στο πλαίσιο των ισχυρών επιρροών του από τη ρωσική ορθόδοξη εκκλησιαστική παράδοση και την αναζήτηση ενός σταθερού άξονα για την έκφραση της συνθετικής του ιδιοσυγκρασίας. Η παρούσα ανακοίνωση στοχεύει να εντοπίσει τους τρόπους χρήσης της συγκεκριμένης μελωδίας στα συμφωνικά και πιανιστικά έργα του Ρώσου συνθέτη, να προσδιορίσει το λειτουργικό της ρόλο ως μια μορφή «λάιτμοτιβ» των εννοιών της μοίρας και του θανάτου, που την αναγάγουν εν τέλει σε διαχρονική ιδέα στη συνθετική του αύρα και τελικά να διερευνήσει πιθανές αιτίες και κίνητρα στην επιλογή της πληθωρικής εμφάνισής της στο σύνολο του συνθετικού του έργου.

Χρήστος Πουρής: «Η ιεραρχική δομή της μουσικής φόρμας. Μελέτη περίπτωσης: οι Μπαλάντες αρ.1-3 του Μανώλη Καλομοίρη»

Η μουσική φόρμα ή ο όρος *Formenlehre* είναι η κεντρική έννοια της παραδοσιακής μουσικής ανάλυσης ώστε να κατανοήσουμε την δομή μιας μουσικής σύνθεσης. Οι όροι μουσική ιδέα, μοτίβο, φράση, περίοδος, πρόταση και άλλοι, αποτελούν τα βασικά μέρη της μουσικής φόρμας σε συνδυασμό με την λειτουργική ανάπτυξη του αρμονικού, ρυθμικού και μελωδικού κειμένου. Η περιγραφή της μουσικής φόρμας, στις ημέρες μας, σε διακριτά και καθαρά οπτικά λογικά διαγράμματα αναπτυγμένα σε μια δομική ιεραρχία πολλαπλών επιπέδων αποτελεί πλέον αναγκαιότητα τόσο για τους θεωρητικούς αναλυτές όσο και για τους μουσικούς εκτελεστές ώστε να εξερευνήσουν και να κατανοήσουν συνολικά την συνθετική σκέψη και τη μουσική γλώσσα του εκάστοτε μουσικού δημιουργού. Καθώς εξετάζουμε τις συνθέσεις του 20^{ου} αιώνα, όπου η μουσική γλώσσα είναι αρκετά απομακρυσμένη από τις παραδοσιακές νόρμες της κλασικής περιόδου, είναι σημαντικό να εφευρέσουμε ή να προσαρμόσουμε μια «νεο-δομική» αναλυτική μέθοδο.

Ο Μανώλης Καλομοίρης συνέθεσε τις Μπαλάντες αρ.1 (1905/1933), αρ.2 (1905) και αρ.3 (1906/1958) για πιάνο στο Χάρκοβο της Ρωσίας και τις αναθεώρησε στην Αθήνα. Η πλουραλιστική μουσική γλώσσα του συνθέτη είναι συνδυασμός της παραδοσιακής δυτικής κλασικής μουσικής με την δημοτική και βυζαντινή μουσική της Ελλάδας, δημιουργώντας τις δικές του κλίμακες-τρόπους και αρμονική λειτουργική συνθετική μέθοδο. Οι Μπαλάντες για πιάνο θα αποτελέσουν τις συνθέσεις προς ανάλυση κάτω από το πρίσμα της «νεο-μορφολογικής» αναλυτικής μεθόδου.

Κατερίνα Μανιού: Η συνθετική λογική του Alban Berg και η αξιοποίησή της ως προτύπου από τον Alfred Schnittke: Μια ιστορία επιλεγμένης συγγένειας

Η εισήγηση εστιάζει σε μια ανεξερεύνητη πτυχή του έργου του Alfred Schnittke, που αφορά την αφομοίωση μουσικών τεχνικών και διαδικασιών ως προτύπων (*models*) εκπορευομένων από την τεχνοτροπία του Alban Berg. Μέσα από συγκριτική ανάλυση τεσσάρων έργων του Schnittke αναδεικνύονται οι τρόποι χρήσης της συνθετικής λογικής του Αυστριακού συνθέτη σε σημαντικές παραμέτρους, όπως: Η κατασκευή των σειρών, οι μέθοδοι επεξεργασίας, το συμβολικό πεδίο σύνθεσης και τα μέσα κλιμάκωσης της συνθετικής πορείας, με συγκριτική αναφορά στο *Κοντσέρτο για βιολί* του Berg (1935) και στο αντίστοιχο *Κοντσέρτο αρ.3* (1978) του Schnittke, όπου ανιχνεύεται μια συγκεκριμένη αλληλουχία μουσικών γεγονότων που υιοθετείται στα σόλο κοντσέρτα του δεύτερου εφεξής. Τα παραπάνω αναλύονται με παράλληλη επισήμανση των τρόπων ενσωμάτωσης και εκσυγχρονισμού τους από πλευράς Schnittke. Τέλος, υποστηρίζεται πως ο Berg, δηλωμένα ο αγαπημένος συνθέτης του Schnittke, αποτελεί μια συγγενική μορφή, 'έναν 'επιλεγμένο προκάτοχο', που οι πρακτικές του τιμώνται ξεχωριστά, συνδράμοντας στη διαμόρφωση ενός μικτού και ταυτοχρόνως οργανικού μουσικού λεξιλογίου.

Συνεδρία 2γ

Μαριάννα Σιδηρή: «Castrati: Οι τραγουδιστές του τρίτου φύλου»

Μία σύντομη ιστορική αναδρομή σε έναν από τους πιο συναρπαστικούς μύθους της ιταλικής μουσικής: Την περιπέτεια εκατοντάδων νεαρών αγοριών που υπέστησαν ολικό ή μερικό ακρωτηριασμό προκειμένου να διατηρήσουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά μίας φωνής που νομοτελειακά βρίσκεται έξω από τη φύση τους. Οι αμφισημίες που συνοδεύουν την ιστορία της ζωής των castrati τραγουδιστών δεν περιορίζονται απλώς στον προσδιορισμό του φύλου και των ποιοτικών χαρακτηριστικών της φωνής τους, αλλά επεκτείνονται σε θέματα καταγωγής, εκπαίδευσης, επαγγελματικής δράσης και κοινωνικών σχέσεων δυσχαιρένοντας την εκτίμηση της πραγματικής διάστασης του φαινομένου τους. Η παρούσα ανακοίνωση βασισμένη σε ιστορικές πηγές και τη σύγχρονη επιστημονική βιβλιογραφία συγκεντρώνει την υπάρχουσα γνώση και επιχειρεί να συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση του κόσμου των *εννουχισμένων* τραγουδιστών και της εποχής τους.

Εύη Νίκα-Σαμψών: «Τρόμος, σωτηρία και επανάσταση: Μουσικοδραματουργικές αντανακλάσεις του κοινωνικοπολιτικού γίνεσθαι στην όπερα»

Ο όρος όπερα της επανάστασης ή όπερα του τρόμου (*Revolutionsoper* ή *Schreckensoper*) ή ακόμη νεοκλασική όπερα χρησιμοποιήθηκε κυρίως για τα έργα που γράφτηκαν κατά την τελευταία δεκαετία του 18ου αιώνα στη Γαλλία, οι πολιτικές ανακατατάξεις της οποίας συνετέλεσαν στη διαμόρφωση νέων δραματουργικών τάσεων και επηρέασαν συγχρόνως και τις προτιμήσεις του κοινού. Η υφολογική και θεματολογική προσαρμογή που διαμορφώθηκε σε μια σχετικά σύντομη χρονική περίοδο στην όπερα του ύστερου 18ου αιώνα ήταν αποτέλεσμα της συλλογικής προσπάθειας ορισμένων εμπνευσμένων συνθετών, όπως ο Luigi Cherubini, ο Étienne Nicolas Méhul, ο François-Joseph Gossec, ο Jean Francois Le Sueur, ο Jacques-François-Fromental-Élie Halévy και ο Daniel-François-Esprit Auber. Αντιπροσωπευτικά έργα της όπερας της επανάστασης και της ατμόσφαιρας που κυριάρχησε στα θέατρα της γαλλικής πρωτεύουσας ήταν η όπερα *Η Σπηλιά* (*La Caverne*) του Ζαν Φρανσουά Λε Συέρ, που παρουσιάστηκε στη σκηνή του Théâtre Feydeau το 1793 με σκηνές παρατεταμένης βίας ως στοιχείο του επαναστατικού ρεαλισμού και η επαναστατική *Lodoïska*, (*Λοντόισκα*) του Κερουμπίνι (1791), που παίχτηκε σε διακόσιες παραστάσεις με πρωτοφανή επιτυχία· όπερες που υιοθέτησαν ένα μεικτό ύφος, αποτελούμενο από στοιχεία της επίκαιρης *comédie heroïque* και της *opéra comique*. Η εισήγηση εστιάζει μεταξύ άλλων, στα έργα που προέκυψαν μέσα από τις κοινωνικοπολιτικές ανακατατάξεις της γαλλικής επανάστασης, κυρίως κατά την περίοδο 1790-1800, όπου αποκρυσταλλώθηκαν και τα νέα μουσικοδραματουργικά πρότυπα και υφολογικά γνωρίσματα της Όπερας της Επανάστασης (*Revolutionsoper*).

Παρά τον περιστασιακό χαρακτήρα των περισσότερων έργων της περιόδου εκείνης, αξίζει να αξιολογηθεί εκ νέου η σημασία ορισμένων μουσικοδραματουργικών και υφολογικών γνωρισμάτων που αφενός προανήγγελλαν στοιχεία της ρομαντικής όπερας και αφετέρου αντικατόπτριζαν στην οπερική δραματουργία το κλίμα της γαλλικής επανάστασης.

Δήμητρα Χόνδρου: «Αρχαιοελληνικά tableau στην όψιμη ιστορική grand-opéra του 19ου αιώνα»

Η όπερα *Ascanio* (1890), η έβδομη κατά σειρά όπερα του Camille Saint-Saëns, διαρθρώνεται σε πέντε πράξεις και επτά tableau. Η παρούσα ανακοίνωση, θα εστιάσει στο στην τρίτη πράξη, που αποτελεί ταυτόχρονα και το πέμπτο tableau της όπερας. Στο σημείο αυτό, λαμβάνει χώρα η απεικόνιση της ιστορικής συνάντησης στο Παρίσι, την 1^η Ιανουαρίου 1540 (βλ. Henne 1859, Knecht 2011), μεταξύ του Φραγκίσκου Α' (1494 - 1547), βασιλιά της Γαλλίας, και του Καρόλου Ε' (1500-1558), αυτοκράτορα της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Το tableau συμπεριλαμβάνει και τα μπαλέτα τα οποία, εκτός του ότι γράφτηκαν για να αποδώσουν το κλίμα των εορτασμών στην γαλλική πρωτεύουσα της επίσκεψης του Καρόλου Ε', αποτελούν έναν μουσικό νεωτερισμό, που παρεκκλίνει σε επίπεδο θεματολογίας από την υπόλοιπη όπερα. Θυμίζουν έντονα γαλλική αναγεννησιακή μουσική, ενώ όσον αφορά τα

πρόσωπα, τα κοστούμια και την σκηνική δράση, είναι εμπνευσμένα από την αρχαία ελληνική μυθολογία.

Στην ανακοίνωση θα διερευνηθούν τόσο ο μουσικός νεωτερισμός όσο και θεματολογική παρέκκλιση, καθώς και ο τρόπος που ο συνθέτης δημιουργεί ένα νέο θεματικό tableau μέσα στο υπάρχον, με αποτέλεσμα ο θεατής να βρίσκεται αντιμέτωπος ταυτόχρονα με δύο διαφορετικούς χρονικά κόσμους: αυτόν της γαλλικής Αναγέννησης και αυτόν της αρχαίας Ελλάδας.

Αντιγόνη Ντουσιπούλου: «Οι εικονογραφικοί τύποι των ακροατών στις απεικονίσεις σκηνών θρήνου της ιστορικής αρχαιότητας»

Από τους ιστορικούς χρόνους της ελληνικής αρχαιότητας σώζεται μέχρι τις μέρες μας ένας μεγάλος αριθμός παραστάσεων θρήνου, στις οποίες απεικονίζεται η τέλεση του μουσικού αυτού είδους κατά την εξέλιξη διαφόρων σταδίων της ταφικής τελετουργίας προς τιμή του νεκρού. Στις σκηνές αυτές εκτός από τον ίδιο το νεκρό απεικονίζονται μορφές, που θρηνούν εκτελώντας τυπικές θρηνητικές χειρονομίες, αλλά και πρόσωπα, που παρακολουθούν αμέτοχα τον τελούμενο θρήνο. Οι ακροατές αυτοί είναι δυνατό να επιδίδονται σε κάποια άλλη παράλληλη δραστηριότητα σχετική με την ταφική τελετουργία ή ακόμη να παρακολουθούν άπραγοι τις θρηνούσες μορφές. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκαλεί ότι οι ακροατές του θρήνου δεν δείχνουν απλά να παρακολουθούν προσεκτικά και με συγκέντρωση το τελούμενο μουσικό γεγονός, αλλά και να συγκινούνται από αυτό. Έτσι, ενδιαφέρουσα προκύπτει η μελέτη των εικονογραφικών τύπων των ακροατών, προκειμένου οι μορφές αυτές να εντοπίζονται πιο εύκολα στις σχετικές παραστάσεις και ακόμη να διερευνηθεί ο ρόλος τους στο τελικό ύφος της εκτελούμενης μουσικής.

Συνεδρία 3α

Γιώργος Σακαλλιέρος: «Τα ωδεία ως φορείς ιδεολογικών και πολιτισμικών τάσεων της εποχής τους: Μια εισαγωγική κριτική επισκόπηση»

Θεοδώρα Ιορδανίδου: «Το φλάουτο στο Εθνικό Ωδείο και την Εθνική Μουσική Σχολή μέχρι το 1940»

Δέσποινα Αυθεντοπούλου: «Δελτία Εθνικού Ωδείου: όψεις του “εθνικού” κατά το πρώτο μισό του 20ού αιώνα»

Τα ωδεία, πέρα από φορείς μουσικής παιδείας, αποτελούν και τόπους αντανάκλασης της εκπαιδευτικής, πολιτικής και πολιτιστικής ζωής του τόπου. Στην πρώτη ομιλία επιχειρείται μια επισκόπηση του ωδειακού περιβάλλοντος στην Ελλάδα, όπου, πέρα από τη βασική εκπαιδευτική τυπολογία ή τη χρονολογική και γεωγραφική κατανομή, επιχειρείται και ένας σχολιασμός του ως κέντρου ανάδειξης ιδεολογικών τάσεων και αντιπροσώπευσης του κοινωνικοπολιτικού γίνεσθαι, μέσα από επιλεγμένες αναφορές. Οι συλλογές από πεπραγμένα, επετηρίδες, προγράμματα και δελτία των ωδείων αποτελούν σημαντικό ερευνητικό corpus αναζήτησης πληροφοριών και συναγωγής ευρύτερων συμπερασμάτων για την ιστορία της νεοελληνικής μουσικής. Η εδώ περιπτωσιολογική μελέτη επικεντρώνεται στο Εθνικό Ωδείο και τα ετήσια Δελτία του από την ίδρυσή του ως το α΄ μισό του 20^{ου} αι. Η περιοδικότητα της έκδοσής τους, μας επιτρέπει να παρακολουθήσουμε τις δράσεις του μουσικού ιδρύματος σε συνάρτηση προς τα ιστορικά και πολιτικά γεγονότα της εποχής, τους θεσμούς και τα υπόλοιπα ιδρύματα. Ο κανονισμός του Ωδείου, το διδακτικό προσωπικό, οι συναυλίες, οι σχολές και τα δίδακτρα είναι μερικές μόνο από τις πληροφορίες που μπορούν να αντληθούν για τα διοικητικά ζητήματα του ιδρύματος. Οι σκοποί της ίδρυσης του Ωδείου, η διδακτέα και εξεταστέα ύλη κάθε σχολής, οι προτεραιότητες και ο γενικότερος προσανατολισμός της εκπαιδευτικής του πολιτικής, όλα διέπονται από την ιδεολογία του κύριου ιδρυτή του, Μανώλη Καλομοίρη.

Στη δεύτερη ανακοίνωση, παρουσιάζεται η διδασκαλία του φλάουτου στο Εθνικό Ωδείο, όπως προκύπτει από την έρευνα στα ετήσια δελτία του Ωδείου από το 1926 μέχρι το 1940. Γίνεται εκτενής αναφορά στους διδάσκοντες φλαουτίστες του Εθνικού Ωδείου και παρουσιάζονται στοιχεία σχετικά με τη διδακτέα ύλη του οργάνου και το ρεπερτόριο των συναυλιών. Όντας ένα από τα πλέον δημοφιλή πνευστά όργανα στο αθηναϊκό μουσικό γίνεσθαι ήδη από το β΄ μισό του 19^{ου} αιώνα, είχε μεγάλη απήχηση κυρίως στους άρρηνες μαθητές, οι οποίοι μετά την αποφοίτησή τους επάνδρωσαν τις ελληνικές συμφωνικές ορχήστρες και μπάντες, ενώ άλλοι δίδαξαν φλάουτο στα ελληνικά ωδεία. Παράλληλα, σε συνάρτηση με τη χρονική περίοδο αλλά και την ισχυρή καλομοιρική επιρροή, παρουσιάζονται έργα συνθετών της Εθνικής Σχολής, όπου το φλάουτο έχει σημαίνοντα ρόλο.

Στην τρίτη και τελευταία ανακοίνωση, επιχειρείται η ανάδειξη όψεων του «εθνικού» μέσα από το πρόγραμμα σπουδών του Εθνικού Ωδείου και σε συνάρτηση προς την ιδεολογία του ιδρυτή του, Μανώλη Καλομοίρη. Τα εισαγωγικά σημειώματα - λόγοι του «Διευθυντού του Ωδείου» περιλαμβάνονται ανελλιπώς στα ετήσια δελτία, αποτελώντας μικρά μανιφέστα της Ελληνικής Μουσικής Ιδέας. Επιπλέον, το γεγονός ότι το Εθνικό Ωδείο διατηρούσε παραρτήματα στα «κυριώτερα ιδιωτικά σχολεία της Πρωτεύουσας», παρέχει σημαντικά στοιχεία και για τη διδασκαλία της μουσικής στην στοιχειώδη και μέση ιδιωτική εκπαίδευση της εποχής. Η παρούσα κριτική αποδελτίωση φιλοδοξεί να αναδείξει τον τρόπο με τον οποίο οι κυρίαρχες ιδεολογικές τάσεις του πρώτου μισού του 20ού αιώνα, διοχετεύονται και αναπαράγονται μέσω της μουσικής εκπαίδευσης, είτε καθορίζοντας τι προβάλλεται ως εθνικά αντιπροσωπευτικό είτε αφορίζοντας οτιδήποτε παρεκκλίνει.

Συνεδρία 3β

Νίκος Πουλάκης: «Μουσική, κινηματογράφος και εθνογραφική έρευνα»

Ενώ ο κινηματογράφος –η κατεξοχήν τέχνη της μοντερνικότητας– στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στη μεταφορική γλώσσα της εικόνας, η μουσική ως αυτοτελές φαινόμενο δεν έχει αναπαραστατικό αλλά επιτελεστικό χαρακτήρα. Η εισήγηση θα δώσει έμφαση στις θεωρητικές, μεθοδολογικές και πρακτικές διαστάσεις της αναπαράστασης της μουσικής κουλτούρας μέσα από τον φακό του κινηματογράφου του πραγματικού. Ως εποπτικό υλικό θα παρουσιαστούν αποσπάσματα από εθνογραφικές ταινίες και ντοκιμαντέρ με ειδικό (εθνομουσικολογικό και ανθρωπολογικό) ενδιαφέρον και σχετικές εκπαιδευτικές προεκτάσεις στην ελληνική πραγματικότητα, με άξονα την «ανθρωπολογία της οπτικής επικοινωνίας» που αποτελεί βασικό θεωρητικό και μεθοδολογικό εργαλείο για τη συστηματική ανθρωπολογική έρευνα της οπτικοακουστικής κουλτούρας σε συμβολικό και σημειωτικό επίπεδο.

Μίτσυ Ακογιούνου: «Ιατρική εθνομουσικολογία και εθνομουσικοθεραπεία: Εκλεκτικές συγγένειες»

Τα τελευταία χρόνια αρκετοί ερευνητές από τα πεδία της εθνομουσικολογίας και της μουσικοθεραπείας έχουν αναπτύξει ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον της τρόπους που χρησιμοποιείται η μουσική σε παραδοσιακά δρώμενα και τελετουργικές πρακτικές που εστιάζουν στην αντιμετώπιση δυσκολιών ή διαταραχών. Από αυτό το ενδιαφέρον προέκυψαν τα πεδία της ιατρικής εθνομουσικολογίας και της εθνομουσικοθεραπείας. Με αφετηρία την μελέτη του μοιρολογιού και τη χρήση του στη μουσικοθεραπευτική συνεδρία πένθους, στην παρούσα εισήγηση θα επιχειρηθεί μία συγκριτική διερεύνηση αυτών των δύο πεδίων τα οποία συνδυάζουν διαφορές αλλά και κοινούς τόπους συνάντησης. Μέσα από μία δευτερογενή ανάλυση των συνεντεύξεων επτά μοιρολογιστριών που κατοικούν σε χωριά της Χίου, αναδύονται στοιχεία σχετικά με τη θέση του μοιρολογιού στην πενθούσα κοινότητα, με στόχο τον χαρακτηρισμό και την περιγραφή της υπό το πρίσμα της εθνομουσικοθεραπείας και της ιατρικής εθνομουσικολογίας.

Ιωάννης Λυμπέρης: «Εθνομουσικολογία, Λαογραφία, Ανθρωπολογία. Η διεπιστημονικότητα της έρευνας και καταγραφής των ελληνικών δημοτικών τραγουδιών»

Τη βεβαιότητα της παρουσίας των δημοτικών τραγουδιών στον ελληνικό πολιτισμικό χώρο διαδέχτηκε η ανάγκη διάσωσης και μελέτης όχι μόνο του ποιητικού κειμένου αλλά και της μουσικής τους. Το ερευνητικό έργο που οδήγησε στις καταγραφές, μελέτη, έκδοση-περειαίρω αξιοποίησή τους- αποτέλεσε μία πολυετή διαδικασία. Χαρακτηρίστηκε δε από πολλά χρονικά σημεία αφετηρίας που καθόρισαν τα διάφορα επιστημονικά πεδία που συμμετείχαν σε αυτή. Σκοπός της ανακοίνωσής μας είναι η παρουσίαση του διεπιστημονικού χαρακτήρα της έρευνας αυτής μέσα από το επιμέρους ερευνητικό έργο των επιστημών της Λαογραφίας, της (Εθνο)μουσικολογίας και της Ανθρωπολογίας. Θα δούμε το πώς η διαδικασία αυτή εμφάνιζε τα παραπάνω επιστημονικά πεδία να λειτουργούν ως επί το πλείστον σε αλληλεπίδραση, συνεργασίας ή αντιπαράθεσης, των θεωρητικών και μεθοδολογικών τους αρχών παρά ως διακριτές επιστήμες.

Συνεδρία 3γ

Μαρία Κίτσιου: «Παύλος Καρρέρ: *Isabella d'Aspeno*. Συγκριτική προσέγγιση και ανάλυση του έργου»

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι να προσεγγίσει δραματουργικά και να αναλύσει την όπερα *Isabella d'Aspeno* του επτανήσιου Παύλου Καρρέρ σε σύγκριση με δύο ακόμη έργα Ιταλών μουσουργών. Πιο συγκεκριμένα, η εν λόγω όπερα ως προς την θεματολογία της συνδέεται διακειμενικά με τα έργα *Il Reggente* και *Un ballo in Maschera* των Saverio Mercadante και Giuseppe Verdi, αντίστοιχα. Η εισήγηση θα μελετήσει τις διαφοροποιημένες επεξεργασίες του ίδιου θέματος που αφορούν στην εξέλιξη της δραματικής πλοκής, στην περιγραφή των κεντρικών χαρακτήρων, στην δομή του λιμπρέτου και την αλληλεπίδρασή της με την δημιουργία και την διάρθρωση των μουσικών μερών. Επίσης, η παρούσα έρευνα θα εξετάσει τις συνθετικές τεχνικές και τα υφολογικά γνωρίσματα εστιάζοντας στους νεωτερισμούς κάθε επεξεργασίας, δεδομένης της χρονικής απόκλισης μεταξύ των έργων. Τέλος, απώτερος σκοπός της παρουσίας είναι η ανάδειξη των δραματουργικών τάσεων του Παύλου Καρρέρ και των επιρροών που ενδεχομένως δέχθηκε από τους Ιταλούς ομότεχνούς του.

Δήμητρα Μπαντέκα: «Η δραστηριότητα του ελληνικού μελοδραματικού θιάσου στην Κωνσταντινούπολη κατά το β' μισό του 19ου αιώνα μέσα από τον τύπο της εποχής. Σκιαγράφηση του έργου *Το Τέλος της Μαρούλας*»

Σκοπός της συγκεκριμένης παρέμβασης είναι η ανάδειξη και η μακροδομική μορφολογική σκιαγράφηση του μουσικού έργου με τίτλο *“Το Τέλος της Μαρούλας”* (*Grand Quadrille*), το οποίο εντοπίστηκε στο Musikologie Konservatuar Istanbul, σε ειδικό χώρο όπου φυλάσσονταν μεγάλης ιστορικής σημασίας και μη προσβάσιμα έργα. Συγκεκριμένα, η παρούσα μελέτη εστιάζει αρχικά στη δραστηριότητα του ελληνικού μελοδραματικού θιάσου, αλλά και σε αναλυτικούς σχολιασμούς που συναντώνται στον τύπο της εποχής. Παράλληλα θα αναδειχθεί η μουσική κίνηση και ο τρόπος θεώρησης της, όπως αυτός καταγράφεται στον τύπο της εποχής. Ειδικότερα διερευνώνται από κριτική και ιστορική σκοπιά οι εφημερίδες *Κήρυξ* (1890), *Νεολόγος* (1890) και *Νεολόγος* (1891), οι οποίες εκδίδονταν στην Κωνσταντινούπολη και καταγράφουν σπουδαίους μουσικούς που έζησαν και έδρασαν στην Πόλη.

Στανιμήρα Ντερμεντζίεβα: «Γρηγόριος Βαλλιάνος (1823-1888), ο ιδρυτής του πρώτου επαγγελματικού ρωσόφωνου οπερετικού θιάσου στη Νότια Ρωσία»

Η ανακοίνωση αυτή είναι αφιερωμένη στον ελληνικής καταγωγής Ρώσο σκηνοθέτη, ηθοποιό, μεταφραστή και θεατρικό παράγοντα Γρηγόριο Βαλλιάνο (Αικατερινοσλάφ, Ρωσία, 1823 – Ροστόφ επί του Ντον, Ρωσία, 1888), ο οποίος δραστηριοποιήθηκε στο Ταϊγάνιο, Ροστόφ, Μόσχα και Αγία Πετρούπολη. Στις μελέτες για την ιστορία της οπερέτας στη Ρωσία τονίζεται η μέγιστη προσφορά του για την αρχική διάδοση της οπερέτας στο διάστημα 1860–1870. Ήταν γιος του δημάρχου του Ταϊγανίου Σταύρου Βαλλιάνου, συγγενής του εφοπλιστή Μαρίνου Βαλλιάνου (1808–1896) και πρώτος ξάδελφος του συνθέτη Αχιλλέα Αλφεράκη (1846–1919), από την πλευρά της μητέρας του.

Ο Γρηγόριος Βαλλιάνος σπούδασε μαζί με το ρωσικό ελίτ στο Λύκειο για τα τέκνα των ευγενών «Τσάρσκογιε σελό» στην Αγία Πετρούπολη. Διδάχτηκε ξένες γλώσσες, έλαβε μουσική και καλλιτεχνική μόρφωση. Ήταν ένας άνθρωπος γεννημένος για το θέατρο που παράτησε τη στρατιωτική καριέρα για να ασχοληθεί με την τέχνη. Υπήρξε ο πρώτος μεταφραστής των οπερετών του Όφενμπαχ και δημιούργησε τον πρώτο σταθερό επαγγελματικό ρωσόφωνο οπερετικό θίασο στο Ροστόφ (1869–1876). Αρχικά παρουσίαζε δραματικά έργα, βοντεβίλ και όπερες. Ερωτεύτηκε την οπερέτα, την οποία ανακάλυψε στο Παρίσι. Αγόρασε και μετάφρασε γαλλικές και αυστριακές οπερέτες και για ένα σεζόν παρουσίασε 35 νέα έργα! Ο θίασος του υπήρξε ο προκάτοχος του σημερινού Κρατικού Μουσικού Θεάτρου Ροστόφ.

Εργαστήριο: «Η ακρόαση του βάθους: Η αρμονική στήλη ως εμπειρικό εργαλείο τονικής επίγνωσης και καλλιέργειας στη σύγχρονη μουσική εκπαίδευση»

(Θύμιος Ατζακάς)

Στο μουσικό αυτό εργαστήριο θα γνωρίσουμε δια της εμπειρίας τις πρώτες ύλες της μουσικής αναζητώντας τη «φυσική ιστορία» της οργάνωσης διαφόρων τονικών και τροπικών συστημάτων. Μέσα από μία σειρά εμπειρικών εφαρμογών επάνω στο υβριδικό πολύχορδο όργανο ΚοΤαΜο (ιαπωνικό κότο, ινδική ταμπούρα, πυθαγόρειο μονόχορδο) θα διερευνηθούν οι συμβολισμοί και οι αποσυμβολισμοί της αρμονικής στήλης. Οι τελευταίοι αποτελούν το κλειδί κατανόησης για τις βασικές θεωρητικές έννοιες που απασχόλησαν σε διαχρονικό και οικουμενικό επίπεδο μουσικούς, φιλοσόφους και αρμονικούς επιστήμονες του αρχαίου κόσμου, έννοιες που συνεχίζουν να συναρπάζουν τον κάθε μουσικό που αναζητεί τις φυσικές διαστάσεις του ήχου πέρα από τις υποκειμενικές αισθητικές και στιλιστικές αξιολογήσεις.

Το εργαστήριο αυτό προσκαλεί τα μέλη της ομάδας να βιώσουν σωματικά, διαμέσου ολόκληρης της αισθητηριακής τους εμπειρίας την αρμονική στήλη ως τη φυσική υφή και πλέξη του ήχου, ως τη γεωμετρία και την ανατομία του. Η «ακρόαση του βάθους», περισσότερο από μια απλή μεθοδολογία, είναι ένας μουσικός διαλογισμός που απαιτεί πλήρη νοητική και αισθητηριακή εγρήγορση. Η προσέγγισή της από τους ασκούμενους μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία για τη διαμόρφωση ενός δημιουργικού, συνεχώς εξελισσόμενου μουσικοπαιδαγωγικού μοντέλου με εφαρμογή σε κάθε πιθανό πεδίο εξερεύνησης της τροπικής μουσικής, αλλά και ένα εργαλείο για τη διεύρυνση του ορίζοντα κάθε μουσικού.

Συνεδρία 4α

Αγγελική Σκανδάλη: «Η αρμενική οπερέττα *Λεμπλεμπιζή Χορ-Χορ Αγάς* στην ελληνική θεατρική σκηνή κατά το πρώτο μισό του 20ού αιώνα»

Σε αυτό το άρθρο επιχειρείται η μετριοπαθής συμπερίληψη ευρημάτων στις πηγές (όπως η σύγχρονη βιβλιογραφία και οι εφημερίδες εποχής που δημοσιεύτηκαν στην ελληνική γλώσσα) για τις παραστάσεις της αρμενικής οπερέττας *Λεμπλεμπιζή Χορ-Χορ Αγάς* στην ελληνική επικράτεια και την αλλοδαπήν έως τον πόλεμο του 1940. Περαιτέρω τεκμηρίωση περιλαμβάνει μουσικά τεμάχια της οπερέττας που εξετάστηκαν στο Κέντρο Μελέτης Ελληνικού Θεάτρου καθώς και τα ιδιωτικά αρχεία της σμυρναϊκής καλλιτεχνικής οικογένειας Μέρτικα.

Ο αναγνώστης εισάγεται σε «εκ πρώτης όψεως» γνώση για το έργο, την πλοκή και την όλη απεικόνιση ορισμένων λεπτομερειών, καθόλου γνωστά σήμερα, για τον μουσικό του χαρακτήρα. Ενόσω περιμένουμε από την Αρμενία τα νεώτατα για τον δημιουργό και την αποδιδόμενη σε αυτόν συνεισφορά στο μουσικό θέατρο, εγχώριες έρευνες διατελούν εν διαρκούση αναμονή για την κουλτούρα μουσικού θεάτρου. Αυτή θέτει ερωτήματα για τις συνθήκες γενέσεως της αρμενικής οπερέττας, επιδράσεώς της (σε κλίμακα πλοκής-δομής-μουσικής) επί της σύγχρονης της οπερέττας στις Αθήνας, όπως και την ιστορική και συμβολική παρουσία της στα ρεπερτόρια των ελληνικών θιάσων επί μακρόν.

Άννα Παπαέτη: «Όπερα στα χρόνια της κρίσης»

Η ανακοίνωση πραγματεύεται αναθέσεις όπερας στην εποχή της οικονομικής κρίσης, εστιάζοντας στη συνεργασία της εταιρείας μουσικού θεάτρου «Όπερες των ζητιάνων» με την Όπερα του Νόικελν Βερολίνου και την Εθνική Λυρική Σκηνή. Αποτελώντας μέρος μιας ευρύτερης έρευνας αναφορικά με την όπερα και την οικονομική κρίση διεθνώς, διερευνά τις επιλογές των εν λόγω θεάτρων ως προς την ανάθεση δημιουργίας νέων έργων βασισμένων σε έργα ρεπερτορίου, τα οποία μέσα από τη σάτιρα τοποθετούνται κριτικά στο κοινωνικο-πολιτικό πλαίσιο ενώ ταυτόχρονα υιοθετούν μια θέση ίσων αποστάσεων. Εξετάζονται επίσης οι μουσικές και αισθητικές στρατηγικές των δημιουργών, καθώς και η πρόσληψη του γερμανικού και ελληνικού Τύπου: από την πρωτοφανή επιτυχία της όπερας *Yasou Aida!* (2012) έως τον κριτικό σχολιασμό της παραγωγής *AirRossini* (2013) και την κατεξοχήν αποδοκμαστική πρόσληψη του έργου *Το λυκόφως των χρεών* (2017). Σε αυτό το πλαίσιο εξετάζονται το μέσο της παράφρασης έργων ρεπερτορίου, η χρήση του χιούμορ και της μουσικής ειρωνείας, καθώς και τα όρια που ενέχουν αυτές οι μουσικές και αισθητικές επιλογές αναφορικά με μία πιο ουσιαστική κριτική όχι μόνο του κοινωνικο-πολιτικού πλαισίου, αλλά και του ίδιου του θεσμού της όπερας έτσι όπως καθορίζεται από τις πολιτικές και τις επιλογές των λυρικών θεάτρων διεθνώς.

Κωστής Παπάζογλου: «Σεφαραδίτικη μουσική κουλτούρα της Θεσσαλονίκης: Η καταγραφή της στο ευρετήριο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς του ΥΠΠΟ σύμφωνα με τη σύμβαση της Unesco»

Η Θεσσαλονίκη ήταν η πόλη με τον μεγαλύτερο πληθυσμό Εβραίων έως τον Β' παγκόσμιο πόλεμο (1939-1945). Αυτό που αφορά όσους ασχολούνται με τη μουσική και όχι μόνο την πολιτισμική ανθρωπολογία, είναι ότι ένα μεγάλο μέρος της μουσικής παράδοσης της πόλης μας είναι επηρεασμένο από τους Ισραηλίτες.

Διαπιστώθηκε πως υπήρχε ανάγκη επικοινωνίας των ανθρώπων, που είχαν υποστεί τις τραγικές συνέπειες του Ολοκαυτώματος, με την υπόλοιπη κοινωνία της Θεσσαλονίκης και να μοιραστούν την κουλτούρα τους (κυρίως την μουσική), υπογραμμίζοντας παράλληλα πόσο αισθητή ήταν η ζωή τους στην πόλη και πόσο κατεστραμμένη βρέθηκε η κοινότητά τους, μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο και τον αφανισμό τους, από τους Ναζί. Σε κάθε συναναστροφή, με αφορμή ένα τραγούδι, μια παροιμία στα Ladino, ένα αστείο (σε έμμετρο λόγο - στιχάκι) αλλά και μια ιστορία που ξεκινούσε με χαλαρή διάθεση αφήγησης αλλά στη συνέχεια αναδείκνυε τραγικά σημεία και αγώνα επιβίωσης, όλοι ήταν πρόθυμοι να μοιραστούν προσωπικές στιγμές που σημάδεψαν τη ζωή τους.

Η έρευνα και καταγραφή της σεφαραδίτικης μουσικής κουλτούρας αλλά και άλλα πολιτισμικά γεγονότα και άυλα τεκμήρια, στο ευρετήριο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί υποχρέωση της χώρας μας. Η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση με το Ν. 3521 (Φ.Ε.Κ. 275/Α/22-12-2006).

Η παρουσίασή μας αφορά την έρευνά μας για τη σύνταξη του δελτίου άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στο ΥΠΠΟ.

Συνεδρία 4β

Ρήγας Ρηγάκης: «Η “διευρυμένη μορφή σονάτας” στη μουσική δωματίου του Mozart και του Brahms: Η θέση της επεξεργασίας και η διάσπαση του κύριου θέματος»

Στη «διευρυμένη μορφή σονάτας», αφού ολοκληρωθεί η Έκθεση, ξεκινά η Ανακεφαλαίωση (Επανάθεση) με το κύριο θέμα στην τονική. Λίγο αργότερα εμφανίζεται η Επεξεργασία διακόπτοντας προσωρινά τη ροή της ανακεφαλαιωτικής διαδικασίας. Παρά τις σημαντικές διαφορές, που εμφανίζουν κατά περίπτωση η δομή και η λειτουργία της Επεξεργασίας, παρατηρείται μια σημαντική δομική διαφορά ανάμεσα στα υπό εξέταση έργα του Mozart από τη μια μεριά και του Brahms από την άλλη. Η διαφορά αυτή έχει να κάνει με την ακριβή θέση της Επεξεργασίας σε σχέση με τα τμήματα της Ανακεφαλαίωσης (κύριο θέμα και μετάβαση).

Στα υπό εξέταση έργα του Mozart η Επεξεργασία δεν επηρεάζει σε καμιά περίπτωση το κύριο θέμα αφού παρουσιάζεται πάντοτε μετά την ολοκλήρωσή του. Αντιθέτως, στον Brahms, υπάρχουν τουλάχιστον τρεις (3) περιπτώσεις που το κύριο θέμα διασπάται σε δύο τμήματα ανάμεσα στα οποία τοποθετείται η Επεξεργασία (Op. 25 i, 101 i, 111 iv).

Στις περιπτώσεις που το μέρος έχει μεικτή μορφή σονάτα-ρόντο, η διάσπαση του κύριου θέματος έχει ως συνέπεια μια επιπλέον εσωτερική επανάληψη του, αμέσως μετά την Επεξεργασία, δίνοντας στη διάταξη των επεισοδίων συμμετρία και εναντιομορφία. Ο Brahms φαίνεται πως υιοθέτησε την τεχνική της διάσπασης του θέματος από το φινάλε του κοντσέρτου του Mozart και την εφάρμοσε συστηματικά στη μουσική δωματίου.

Θάλεια Αδελφοπούλου: «Η θεωρία των σχημάτων ως μεθοδολογικό αναλυτικό εργαλείο στα Μενουέτα από τις Γαλλικές Σουίτες του J. S. Bach»

Το μουσικό είδος του μενουέτου κατέχει μια εξέχουσα θέση στη θεωρία των σχημάτων που προτείνει ο Robert Gjerdingen. Τα μουσικά σχήματα που προβλέπονται σε αυτήν τη θεωρία συνδέονται άρρηκτα με την πρακτική του *partimento*, η οποία κυριαρχούσε στο μουσικοπαιδαγωγικό σύστημα των Ναπολιτάνικων ωδείων κατά τον 18ο αιώνα και όχι μόνο, στη βάση της οποίας συνθέτες, εκτελεστές και δάσκαλοι αντλούσαν από μία δεξαμενή αντιστικτικών χειρονομιών για να ενημερώσουν τη δημιουργική, εκτελεστική και διδακτική τους πράξη. Η γενίκευση της χρήσης των χειρονομιών αυτών σε ολόκληρη την Ευρώπη είχε ως συνέπεια να αφορά εν τέλει σε όλο σχεδόν το φάσμα του *galant* ρεπερτορίου και όχι μόνο. Ειδικά στα μενουέτα, εδραιώθηκε μια σχεδόν αναμενόμενη σειρά εμφάνισης συγκεκριμένων σχημάτων με καθορισμένες λειτουργίες, με κάποια από αυτά να ανοίγουν τη μουσική δομή, άλλα να λειτουργούν μεταβατικά ανάμεσα στις τονικότητες, άλλα να εξυπηρετούν αρμονικές αλυσίδες και άλλα να υπογραμμίζουν ποικίλα πτωτικά φαινόμενα. Η χρήση της θεωρίας των μουσικών σχημάτων στα μενουέτα από τις Γαλλικές Σουίτες του J. S. Bach μπορεί να αποτελέσει ένα βήμα προς τη βαθύτερη κατανόηση τόσο του εν λόγω ρεπερτορίου όσο και της ίδιας της θεωρίας όχι μόνο ως ενός νέου τρόπου ακρόασης και αντίληψης της μουσικής αλλά και ως ενός συστηματικού μεθοδολογικού εργαλείου για την προσέγγιση και ερμηνεία της δομής της μουσικής.

Raphael Staubli: «Η θεωρία του H. Schenker και η σχέση της με τις φιλοσοφικές απόψεις του Goethe και του Schiller»

Οι απόψεις του H. Schenker δεν αποτελούν απλώς μία θεωρία περί μουσικής αλλά περισσότερο μία κοσμοθεωρία. Οι αισθητικές απόψεις του βασίζονται στη φιλοσοφία των Διοσκούρων της Βαϊμάρης. Συγκεκριμένα, στην εισαγωγή του θεωρητικού έργου *Der freie Satz – Η ελεύθερη σύνθεση* ο Schenker αναφέρεται στη «Διδασκαλία των χρωμάτων» του Goethe. Μία πεμπτούσια της θεωρίας του Goethe είναι η φράση «Δεν πρέπει να αναζητήσεις κάτι πίσω από τα φαινόμενα, αυτά είναι η διδασκαλία» είναι ενδεικτική της θέσης του Goethe ως προς την καθαρά εμπειρική μέθοδο διερεύνησης ενός φαινομένου. Στο ίδιο πλαίσιο ο Schenker έγραψε ότι βρήκε την *Urlinie* μέσω εμπειρικής μελέτης «Κοιτάζοντας βρήκα την *Urlinie*, δεν την υπολόγισα». Αν και ο Schenker βρήκε την *Urlinie* μέσω της επαγωγικής μεθόδου, την ίδια στιγμή η μέθοδος με

την οποία παρουσιάζει την ανάλυση ενός έργου είναι πάντα απαγωγική. Ξεκινώντας από τη μονάδα (*Umlinie*) που βρίσκεται σε ένα κατώτερο επίπεδο (*Hintergrund*) ο Schenker αναπτύσσει βήμα - βήμα την μεθοδολογία του και προχωρά στο πρώτο επίπεδο (*Vordergrund*).

Ομοίως, στο φιλοσοφικό έργο του *Über die ästhetische Erziehung des Menschen - Για την αισθητική παιδεία του ανθρώπου* ο Schiller αναφέρεται σε δύο παρορμήσεις που διακρίνουν τον άνθρωπο: την παρόρμηση *Formtrieb* και την *Stofftrieb*. Η πρώτη (*Formtrieb*) μορφοποιεί όλα τα φαινόμενα και σχετίζεται με το βαθύτερο επίπεδο (*Hintergrund*), ενώ η δεύτερη (*Stofftrieb*) μορφοποιείται ως προς το περιεχόμενό της σε σχέση με το πρώτο επίπεδο (*Vordergrund*) μίας Σενκεριανής ανάλυσης.

Συνεδρία 4γ

Τάσος Κολυδάς: «Έρευνα και διδασκαλία στην ψηφιακή συνθήκη: Δαπιστώσεις και προοπτικές από τη χρήση ψηφιακών τεκμηρίων στο χώρο της μουσικής»

Η κατάσταση που διαμορφώθηκε με την επιβολή περιορισμών στην κυκλοφορία και τις συναθροίσεις ως μέσο αντιμετώπισης της πανδημίας, έφερε με ταχύτατο ρυθμό στο προσκήνιο τη χρήση των ψηφιακών μέσων. Η αναπάντεχη και απότομη μεταφορά όλων σχεδόν των δραστηριοτήτων σχετικά με την έρευνα και τη διδασκαλία στον ψηφιακό χώρο (digital domain), ανέδειξε κάθε λογής εξ αποστάσεως δραστηριότητα μέσω του Διαδικτύου. Η παρούσα εισήγηση επιχειρεί να συνοψίσει προτάσεις και ερευνητικά δεδομένα από ήδη υπάρχουσες έρευνες αλλά και να προσθέσει νέα, μέσα από το πρίσμα της ψηφιακής συνθήκης που βιώνουμε. Πρόκειται για μια ευκαιρία αναστοχασμού αλλά και μια αφορμή για επανεξέταση και επαναξιολόγηση πάνω σε ζητήματα που έχουν ήδη τεθεί από τον συγγραφέα κατά τα τελευταία χρόνια και σχετίζονται με μια ευρύτερη οπτική που προέρχεται από τις ψηφιακές ανθρωπιστικές επιστήμες· ζητήματα όπως η ψηφιακή διατήρηση, η χρήση λογισμικού ανοιχτού κώδικα, η μεταχείριση της ψηφιακής παρτιτούρας ως ιστορικό τεκμήριο, η προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων, η αξιοποίηση της τεχνολογίας blockchain κ.λπ. Το ενδιαφέρον εστιάζεται κυρίως στην χρήση ψηφιακών τεκμηρίων (digital documents) στη διδασκαλία της μουσικής και τη μουσικολογική έρευνα. Μεταξύ άλλων συμπεραίνεται πως η κατοχή βασικών δεξιοτήτων από το χώρο της τεχνολογίας συνιστά μια μορφή ψηφιακού γραμματισμού, χωρίς τον οποίο είναι πολύ δύσκολο να ανταποκριθεί κανείς στις προκλήσεις της εποχής.

Μάριος Σκαμνέλος & Ζωή Διονυσίου: «Εκμάθηση μουσικών οργάνων της ελληνικής λαϊκής μουσικής μέσω βίντεο στο YouTube: έρευνα ανάλυσης περιεχομένου»

Η εκμάθηση μουσικών οργάνων μέσω του διαδικτύου είναι μία πρακτική που γνωρίζει μεγάλη ανάπτυξη στην εποχή μας, λόγω της εξέλιξης της τεχνολογίας και άλλων παραγόντων. Η παρούσα έρευνα εστίασε στην εκμάθηση οργάνων της ελληνικής λαϊκής μουσικής μέσα από βίντεο εκμάθησης αναρτημένα στον ιστότοπο του YouTube. Ο σκοπός της έρευνας ήταν μία χαρτογράφηση του χώρου και μία κριτική ανάλυση των βίντεο μέσα από ένα μουσικοπαιδαγωγικό πρίσμα. Το βασικό ερώτημα της έρευνας αφορά στην καταγραφή των μουσικοπαιδαγωγικών τάσεων που εμφανίζονται μέσα από τη διδασκαλία μουσικών οργάνων στο διαδίκτυο. Καταγράφονται και αναλύονται στοιχεία σχετικά με τις παρακάτω παραμέτρους: τον τύπο του βίντεο (αποτύπωσης ή επεξεργασίας) και των αρχείων ήχου, τη χρήση παρτιτούρας, τα υλικά και μέσα της διδασκαλίας (απτά υλικά, ψηφιακές εικόνες, ταμπλατούρα), τους στόχους της διδασκαλίας (θεωρία, τεχνική, ερμηνεία, έκφραση, μορφολογία, εκμάθηση μουσικού οργάνου ή συμμετοχή σε μουσικό σύνολο), τα εκπαιδευτικά εργαλεία (παρουσία μαθητή, παρουσία εκπαιδευτή, φωνητικές επισημάνσεις, χρήση και ορατότητα μουσικού οργάνου), την αναφορά στο κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο. Το δείγμα αποτελείται από 50-60 περίπου βίντεο που αφορούν αποκλειστικά στη διδασκαλία οργάνων της ελληνικής λαϊκής μουσικής. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπάρχει μία τάση προφορικής άτυπης μάθησης, ακολουθώντας μία ποικιλία προσεγγίσεων και διδακτικών μεθόδων.

Συνεδρία 5α

Ιωάννης Φούλιας: «Οι μεικτές μορφές ρόντο-σονάτας και σονάτας-ρόντο στον Beethoven»

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι ο προσδιορισμός του εύρους της εφαρμογής των μορφών ρόντο-σονάτας και σονάτας-ρόντο αλλά και των ειδικότερων χαρακτηριστικών που διέπουν τις μεικτές αυτές μορφές στο σύνολο της μουσικής δημιουργίας του Beethoven. Τα σχετικά δείγματα – 43 μέρη και ανεξάρτητα κομμάτια, εκ των οποίων 24 ανήκουν στην μία μορφή και 19 στην άλλη – εντοπίζονται σχεδόν αποκλειστικά στις δύο πρώτες από τις τρεις δημιουργικές περιόδους του συνθέτη, αποκαλύπτοντας τόσο την σαφή μετατόπιση του κέντρου βάρους από την αρχή του ρόντο προς αυτήν της σονάτας κατά τις δεκαετίες ένθεν και ένθεν του 1800, αντίστοιχα, όσο και έναν αξιοπρόσεκτο βαθμό αλληλεξάρτησης μεταξύ μορφής και είδους στο έργο του Beethoven. Η διερεύνηση των ειδικότερων πτυχών της συγκρότησης των μεικτών αυτών μορφών, εξ άλλου, φωτίζει τόσο τα σημεία σύγκλισης όσο και τις ειδοποιούς διαφορές μεταξύ τους υπό ένα συστηματικό πρίσμα, που ανατρέπει και αναθεωρεί πολλές από τις εδραιωμένες αντιλήψεις περί αυτών και πρωτίστως την τάση εξομίωσής τους στην σύγχρονη θεωρητική συζήτηση· όπως αποδεικνύεται, η πρόταξη του ρόντο ή της σονάτας στις μεικτές αυτές μορφές καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την δομή του κυρίου θέματος σε κάθε τακτική εμφάνισή του αλλά και πολλές επιμέρους στρατηγικές τις οποίες ο Beethoven εφαρμόζει για την διαμόρφωση των υπόλοιπων στοιχείων που συγκροτούν είτε ένα πενταμερές ρόντο που επεκτείνεται με όρους σονάτας είτε μία μορφή σονάτας που διευρύνεται αφομοιώνοντας μία ροντοειδή επαναφορά του αρχικού θέματος πριν από την ενότητα της επεξεργασίας.

Κώστας Τσούγκρας: «Οι "Έξι παραλλαγές για πιάνο, op. 34" του L. v. Beethoven: Μια ιδιότυπη μορφή παραλλαγών»

Ο Μπετόβεν συνέθεσε τις *Έξι παραλλαγές για πιάνο* (op. 34) σε Φα μείζονα το 1802, στην περίοδο όπου δημιουργεί τις προϋποθέσεις του «νέου δρόμου» του στη σύνθεση, και τις εξέδωσε το 1803 μαζί με τις *Eroica Variations* (op. 35), μετά από μια εμφατική δήλωση στον εκδότη του ότι «είναι γραμμένες σε ένα εντελώς νέο στυλ...», ενώ είναι το πρώτο σετ παραλλαγών του πάνω σε ένα πρωτότυπο θέμα. Το έργο αυτό είναι ξεχωριστό για πολλούς λόγους, εκ των οποίων ο πιο αξιοσημείωτος είναι το ότι μόνο το θέμα και η έκτη παραλλαγή βρίσκονται στην τονικότητα της Φα μείζονας, ενώ οι πέντε πρώτες παραλλαγές ακολουθούν ένα πλάνο τονικότητων βασισμένο στον κύκλο των κατιόντων τριτών, μια πρακτική που δεν εφαρμόστηκε σε κανένα άλλο από τα συνολικά 20 σετ παραλλαγών για πιάνο του συνθέτη. Η παρούσα ανακοίνωση επιχειρεί, μέσα από την αναγωγική, προεκτασιακή και μοτιβική ανάλυση του έργου, μια προσέγγιση στα μικροδομικά και μακροδομικά χαρακτηριστικά του, έχοντας ως στόχο να δείξει αφενός το πως το έργο ενσωματώνει τις αρχές της παραδοσιακής μορφής παραλλαγών του κλασικού ύφους και αφετέρου το πως καινοτομεί, ανοίγοντας νέους δρόμους και προ-φανερώνοντας προοπτικές που θα εκπληρώνονταν στα σημαντικά έργα του Μπετόβεν που θα ακολουθούσαν.

Πέτρος Βούβαρης & Κωνσταντίνος Ζαχαρόπουλος: «Οι αντι-Eroica παραλλαγές του Μίλαν Κούντερα»

«Όλο αυτό το βιβλίο είναι ένα μυθιστόρημα σε μορφή παραλλαγών. Τα διαφορετικά μέρη ακολουθούν το ένα το άλλο, όπως τα διαφορετικά στάδια ενός ταξιδιού που οδηγεί στα ενδότερα ενός θέματος, στα ενδότερα μιας σκέψης, στα ενδότερα μίας και μοναδικής κατάστασης, της οποίας η κατανόηση χάνεται για εμένα στο άπειρο». Έτσι περιγράφει ο Milan Kundera το βιβλίο του *Το βιβλίο του γέλιου και της λήθης*, γραμμένο το 1978 στα τσέχικα και εκδομένο το 1979 στα γαλλικά. Μολονότι τα ίχνη του επίμονου ενδιαφέροντος του Kundera για τη μουσική στα μυθιστορηματά του έχουν πολλάκις επισημανθεί, οι συνέπειες της παραπάνω δήλωσης, ως πρότασης ρυθμιστικού πλαισίου για την κατανόηση της δομής του συγκεκριμένου βιβλίου, δεν έχουν συστηματικά διερευνηθεί. Αυτός είναι και ο σκοπός της προτεινόμενης εισήγησης: να αναλύσει το μυθιστόρημα του Kundera σαν μουσικό έργο σε μορφή τμηματικών παραλλαγών. Δεδομένου ότι ο Kundera, στην έκτη ενότητα του ίδιου βιβλίου, κάνει εκτενή αναφορά στη

συνεισφορά του Beethoven στην αισθητική αναβάθμιση της τεχνικής των παραλλαγών, το μεθοδολογικό πλαίσιο της ανάλυσης βασίζεται στις καινοτομίες του Beethoven σε σχέση με την εν λόγω τεχνική, όπως αυτές αποτυπώνονται παραδειγματικά στις παραλλαγές “Eroica”, Op. 35, το έργο που εμβληματικά σηματοδοτεί τη στροφή του ενδιαφέροντος του συνθέτη προς την ενίσχυση της συνοχής της δομικής αφήγησης των τμηματικών παραλλαγών.

Συνεδρία 5β

Μίτσυ Ακογιούνου & Δήμητρα Κόνιαρη: «Διερεύνηση της εμπειρίας των εκπαιδευτικών μουσικής στην εξ αποστάσεως διδασκαλία του μαθήματος της μουσικής λόγω της πανδημίας του Covid-19»

Η πρόκληση της πανδημίας του Covid-19 απαίτησε μία άμεσα προσαρμοστική και μεταμορφωτική αντιμετώπιση της διδασκαλίας και της επαφής των εκπαιδευτικών με τον μαθητικό πληθυσμό. Αν και η διδασκαλία της μουσικής βασίζεται στη δια ζώσης βιωματική πράξη, οι εκπαιδευτικοί μουσικής όφειλαν να αναζητήσουν διαδικτυακές πλατφόρμες και ψηφιακά εργαλεία για να υποστηρίξουν εξ αποστάσεως πια τη διδασκαλία τους. Ενώ η χρήση της τεχνολογίας στο μάθημα της μουσικής δεν αποτελεί καινοτομία, ένας μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών μουσικής δυσκολεύεται να οικειοποιηθεί τις δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες. Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται αποτελέσματα από ποιοτική και ποσοτική ανάλυση δεδομένων που συλλέχθηκαν με τη χρήση ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο είχε ως αντικείμενο τη διερεύνηση της εμπειρίας των εκπαιδευτικών μουσικής στην εξ αποστάσεως διδασκαλία και διακινήθηκε τον Μάιο του 2020 σε εκπαιδευτικούς μουσικής κάθε βαθμίδας και εκπαιδευτικού πλαισίου. Από την ανάλυση των δεδομένων φαίνεται ότι παράγοντες οι οποίοι επηρέασαν το αίσθημα της τεχνολογικής αυτό-αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών ήταν ο τεχνολογικός εξοπλισμός, το επίπεδο του μουσικού ψηφιακού γραμματισμού, του γραμματισμού της οθόνης, καθώς και η ύπαρξη ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος.

Μέμα Παπανδρίκου & Άννα-Νατάσα Βαρβέρη: «Η διδασκαλία του πιάνου στο Μουσικό Σχολείο στην εποχή του κορωνοϊού: Σενάριο για τις κλίμακες και τη σύνδεση συγχορδιών»

Η ιδιαίτερη συνθήκη του περιορισμού στο σπίτι ως μέτρου πρόληψης της πανδημίας από τον covid-19, έκανε τη χρήση της τεχνολογίας απαραίτητη για τη συνέχιση, των σχολικών μαθημάτων, σ' ένα πρωτόγνωρο επικοινωνιακό πλαίσιο. Αυτό αποτέλεσε πρόκληση για το μάθημα του πιάνου, για το οποίο χρειάζεται διά ζώσης αλληλεπίδραση δασκάλου και διδασκόμενου. Ως εκ τούτου, δομήθηκε εκπαιδευτικό σενάριο για την ενότητα που αφορά σε κλίμακες και συνδέσεις συγχορδιών, ως εξ αποστάσεως ασύγχρονη δράση. Η αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων στη διδακτική πράξη, αποδείχτηκε χρήσιμη για την υλοποίηση των εκπαιδευτικών στόχων. Οι δυσκολίες που αφορούσαν στη δημιουργία του σεναρίου, την κατανόηση των ζητούμενων από τους μαθητές, τη χρήση των ψηφιακών εργαλείων και την τελική ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων θεωρούμε ότι ξεπεράστηκαν και το σενάριο ολοκληρώθηκε ικανοποιητικά, ενώ παράλληλα, η ανατροφοδότηση και ο αναστοχασμός συνέβαλαν στην απαραίτητη προσαρμογή του σεναρίου στις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών.

Οφηλία Ψωμαδάκη & Γεώργιος Καλλίρης: «Τα ψηφιακά μέσα ως εργαλεία επικοινωνίας για τους πολιτιστικούς οργανισμούς που σχετίζονται με τη μουσική στην εποχή του Covid-19»

Τα Ψηφιακά Μέσα έχουν ραγδαία εξέλιξη την τελευταία δεκαετία. Το γεγονός αυτό επηρεάζει κατ' επέκταση τις μεθόδους που εφαρμόζονται από τους Πολιτιστικούς Οργανισμούς που σχετίζονται με τη μουσική, στον τρόπο με τον οποίο ενημερώνουν το κοινό για τις υπηρεσίες και τα αγαθά, τα οποία τους προσφέρουν. Αυτό που παρατηρείται στη μετάβαση από την Πρώτη στη Δεύτερη Εποχή των ΜΜΕ είναι η μη γραμμικότητα των νέων τεχνολογιών, η ανάδραση και η αξιολόγηση της διαδραστικότητας δέκτη - φορέα του μηνύματος.

Στον πολιτιστικό τομέα, ο λόγος που ενισχύθηκε περαιτέρω αυτή η μορφή επικοινωνίας τους τελευταίους μήνες ήταν η περίπτωση της υγειονομικής κρίσης του COVID -19. Κατά τη διάρκεια της έξαρσής της, υιοθετήθηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό πρακτικές που βασίστηκαν στην αξιολόγηση - ανατροφοδότηση των σχολίων στα ψηφιακά μέσα των επισκεπτών ενός μουσείου Μουσικής ή και άλλων χώρων που προάγουν τον πολιτισμό και τις Μουσικές Σπουδές, για τη βελτίωση της επικοινωνίας πολιτιστικού φορέα - επισκέπτη.

Στην ανακοίνωση θα αναφερθούν εκτενώς οι ευκαιρίες και οι νέες προκλήσεις που δημιουργήθηκαν με τη νέα πραγματικότητα του COVID 19, κατά τη διάρκεια της οποίας, πολλοί φορείς που σχετίζονται με τη μουσική έδωσαν ιδιαίτερη βαρύτητα στη χρήση των Ψηφιακών Μέσων και θα παρουσιασθούν σχετικά παραδείγματα.

Συνεδρία 5γ

Μαρία Αλεξάνδρου: «Οι τέσσερεις Ιωάννιδες στο καλοφωνικό μάθημα *Τὴν χειρὰ σου τὴν ἐκτμηθεῖσαν*»

Το μάθημα *Τὴν χειρὰ σου τὴν ἐκτμηθεῖσαν*, σε ἴχο πλάγιο του πρώτου, είναι καλοφωνικό στιχηρό του α) μαῖστορος Ιωάννου του Καλλίστου, το οποίο καλλωπίστηκε από τον β) μαῖστορα Ἅγιο Ιωάννη Κουκουζέλη κατά την πρώιμη Παλαιολόγεια εποχή (πιθανόν κατά το α' μισό του 14^{ου} αιώνα). Η συγκεκριμένη μουσική σύνθεση εξυμνεί τον γ) Ἅγιο Ιωάννη Δαμασκηνό (8^{ος} αι.), κατά το πρότυπο αντίστοιχου μαθήματος εις τιμὴν του δ) Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστή (1^{ος} αι.).

Η εισήγηση παρουσιάζει το Κουκουζέλειο μάθημα για τον Ἅγιο Ιωάννη Δαμασκηνό σε παλαιογραφική μελέτη με μεταγραμματισμό και μεταγραφή, καθώς και σε πολυπρισματική και αναγωγική ανάλυση, με βάση τους κώδικες Ζακύνθου 7 σε όψιμη μεσοβυζαντινή σημειογραφία (περ. τέλη 16^{ου} αι., βλ. Αδάμης, Χαλδαιάκης) και Μετόχιον Παναγίου Τάφου 729 στη Νέα Μέθοδο (αυτόγραφο Χουρμουζίου Χαρτοφύλακα, περ. 1830, Στάθης). Παρουσιάζεται επίσης μια συγκριτική ανάλυση με το μάθημα *Τὴν χειρὰ σου τὴν ἀψαμένην*, σε ἴχο πλάγιο του πρώτου, του Ιωάννου μαῖστορος του Καλλίστου, με δύο κρατήματα του Αγίου Ιωάννου του Κουκουζέλη. Το συγκεκριμένο μάθημα βασίζεται στο κείμενο του δοξαστικού της Θ' Μεγάλης Ὁρας των Θεοφανείων και μελετάται από το προαναφερθέν Ζακύνθειο Μαθηματάριο και την αντίστοιχη εξήγηση του Χουρμουζίου Χαρτοφύλακα από τον κώδικα ΜΠΤ 730.

Μέσα από τις διάφορες παλαιογραφικές και αναλυτικές αναζητήσεις θα προσπαθήσουμε να αφουγκραστούμε τη μεγάλη τέχνη της βυζαντινής καλοφωνίας, η οποία λάμπρυνε την Αγία Σοφία κατά την υστεροβυζαντινή εποχή και η οποία διαδόθηκε μέσα από την αδιάκοπη χειρόγραφη παράδοση και στους μετέπειτα αιώνες, σε διάφορους ορθόδοξους λαούς.

Ευαγγελία Σπυράκου: «Βυζαντινά ιερά ηχοτοπία και ιστορικά τεκμηριωμένη επιτέλεση της Ψαλτικής: Η Αγία Σοφία Κωνσταντινούπολης και ο ρόλος του Κανονάρχη στην καταληπτότητα των υμνογραφικών κειμένων»

Το ακουστικό αποτέλεσμα της βυζαντινής Μουσικής, τόσο ως επιτελούμενο έργο της ψαλτικής τέχνης, όσο και ως ακουστική εμπειρία εντός συγκεκριμένου ιερού ηχοτοπίου αποτελεί πλέον αντικείμενο ενδιαφέροντος πολλαπλών Ανθρωπιστικών και Τεχνολογικών επιστημών. Διεπιστημονικά ερευνητικά προγράμματα έχουν διαπιστώσει την επίδραση των υψηλών χρόνων αντήχησης στην καταληπτότητα των υμνογραφικών κειμένων που παρατηρείται συχνά ήδη από την ύπαρξη μελισματικότητας και παρεμβαλλόμενων ασήμων συλλαβών. Η παρούσα ανακοίνωση προτίθεται να συνεισφέρει στον προβληματισμό, αναλύοντας το ρόλο που είχε ανατεθεί στον μεμονωμένο *Κανονάρχη* αναφορικά με την ανάδειξη του κειμένου.

Με εστίαση στην Αγία Σοφία Κωνσταντινούπολης και σύμφωνα με τις τυπικές διατάξεις μουσικών χειρογράφων και Λειτουργικών Τυπικών αλλά και τις απεικονίσεις πρακτικών επιτέλεσης, θα καταστεί σαφές ότι οι Βυζαντινοί είχαν συστηματικά περιφρουρήσει το υμνογραφικό κείμενο χάρη στον τρόπο εκφοράς του από τον Κανονάρχη πριν την ψαλμώδηση και χάρη στη θέση του στον κεντρικό, υπερυψωμένο άμβωνα. Επιπλέον, η επιλογή παιδιών για το ρόλο, τα οποία έψαλλαν σε φωνή *soprano* και κατείχαν ήδη ικανό επίπεδο ψαλτικής ώστε να στέκουν ως αριστερός-αντιφωνικός χορός απέναντι στους *επιστήμονες-Ψάλτες* που μέχρι τουλάχιστον τον 12^ο αιώνα ήσαν ευνούχοι, καθιστά σαφές ότι το κείμενο παρέμενε εύληπτο, παρά την αντήχηση του χώρου και την εξελισσόμενη μελοποιία.

π. Θεόδωρος Τσαμπατζίδης: «Καταγραφή και μεταφορά ισοκρατήματος στο μουσικό σύστημα braille για εκπαιδευτική χρήση διδασκαλίας ψαλτικής τέχνης σε μαθητές με μειωμένη όραση»

Στην Ανακοίνωση αυτή παρουσιάζονται πλήρως και διεξοδικά ο τρόπος και οι δυνατότητες καταγραφής και μεταφοράς συνηχητικής γραμμής ισοκρατήματος ψαλτικής μουσικής τέχνης στο μουσικό σύστημα braille βυζαντινής μουσικής για εκπαιδευτική χρήση διδασκαλίας ελληνικής παραδοσιακής μουσικής σε μαθητές με μειωμένη όραση. Συγκεκριμένα, γίνεται σύντομη αναφορά στη μεταφορά συνηχητικών σχέσεων με χρήση ειδικών εξάστιγμων

κωδικών - χρήση ειδικού ηλεκτρονικού κώδικα μεταφοράς και επεξεργασίας μουσικής braille. Ακολουθεί περιληπτική αναφορά σε πίνακες που αφορούν στον τρόπο μεταφοράς ψαλτικού κειμένου στο σύστημα Braille βυζαντινής μουσικής με βάση τις αναγνωρισμένες μεθόδους Χρυσαιφίδη και Δοσιθέου μοναχού. Τέλος, γίνεται αποχρώσα αναφορά και ανάλυση δυνατοτήτων μεταφοράς του ισοκρατήματος ψαλτικής μουσικής στο σύστημα Braille πάνω σε τρεις διαφορετικούς τρόπους:

- α) Υπερκείμενη επισημάνση ισοκρατήματος
- β) Αναλυτική γραμμή ισοκρατήματος σε ξεχωριστό εκπαιδευτικό φύλλο
- γ) Ενσωμάτωση ισοκρατήματος σε οριζόντια παράθεση σε μία μόνο γραμμή εξάστιγμων κωδικών braille.

Συνεδρία 6α

Δημήτρης Παπαγεωργίου: «Η “ανασκευαστική μνήμη” ως μοντέλο συνθετικής διαδικασίας και η τεχνική συναρμογής (interlocking technique)»

Η παρούσα διάλεξη συζητά τον τρόπο με τον οποίο το μνημονικό σύστημα και πιο συγκεκριμένα η ‘ανασκευαστική μνήμη’ (Bartlett, 1932) μπορεί να αποτελέσει ένα ριζοσπαστικό μοντέλο συνθετικής διαδικασίας.

Στο πλαίσιο αυτό, η διάλεξη αποτελεί μία εισαγωγή στις βασικές θεωρητικές και πρακτικές πτυχές της Τεχνικής Συναρμογής (*Interlocking Technique*), την οποία έχω εφεύρει και μοντελοποιήσει με στόχο την διερεύνηση της παραπάνω πρότασης. Η τεχνική αυτή αποτελεί τόσο α) μία γενετική διαδικασία, ένα συστηματικό τρόπο κατασκευής φθογγικών προτύπων βάσει κάποιων απλών αρχικών φθογγικών δεδομένων, όσο και β) μια ανασκευαστική διαδικασία, έναν τρόπο μετασχηματισμού αυτών των προτύπων μέσω της δημιουργίας δομικών ομοιομάτων, με τη βοήθεια αλγοριθμικών χειρισμών.

Η ανάπτυξη της τεχνικής βασίστηκε, σε σημαντικό βαθμό, στη μελέτη των θεωριών της μνήμης στη νευροψυχολογία, ψυχολογία, κοινωνιολογία, εγκληματολογία, κλπ. Τα επιστημονικά δεδομένα συνηγορούν στο γεγονός ότι οι μνήμες δεν είναι ακριβείς καταγραφές, αλλά ανασκευές παρελθόντων γεγονότων. Η μνήμη αποθηκεύει μόνο θραύσματα του παρελθόντος που χρησιμεύουν αργότερα για την ανασυγκρότηση παρελθόντων γεγονότων. Έτσι, η ενθύμηση του παρελθόντος είναι μία υποκειμενική και ευαίσθητη διαδικασία και η ανάκληση μίας μνήμης είναι ανοικτή σε ανακρίβειες, παραμορφώσεις και στρεβλώσεις των πληροφοριών που μεταφέρονται με κάθε ενθύμηση, καθώς και σε διάφορες επιλεκτικές και επεξεργαστικές διαδικασίες.

Κατά συνέπεια, η ανασκευαστική μνήμη έχει μία άκρως δημιουργική λειτουργία. Η μελέτη της με οδήγησε σε μία διαφορετική θεώρηση της έννοιας της επανάληψης, στο βαθμό που η ανάκληση ενός συμβάντος δεν αποτελεί πιστή επανάληψη αλλά μία (σε μικρό ή μεγαλύτερο βαθμό) δημιουργία νέου περιεχομένου. Η ‘ανασκευαστική μνήμη’ λειτουργεί, εν τέλει, ως μεταφορά και αναλογία για την κατασκευή νέων εκδοχών φθογγικών συμπλεγμάτων, μέσα από κύκλους επαναλαμβανόμενων διαδικασιών και τη δυναμική (συνεχή ή α-συνεχή) ανασυγκρότηση, επεξεργασία και ανασκευή τους στη μουσική μου μέσω μίας τεχνικής επισώρευσης ατελειών και παραμορφώσεων που φέρει μέσα της κάθε επανάκληση του προτύπου.

Ελένη Ράλλη: «Harry Partch, *Seventeen Lyrics of LiPo*: Ομοιότητες και διαφορές στη σημειογραφία 2 διαφορετικών εκδοχών του έργου. Δυσκολίες και προτεινόμενες μεταγραφές»

Η συλλογή *Lyrics of Li Po* του Αμερικανού συνθέτη, θεωρητικού και κατασκευαστή οργάνων Harry Partch (1901-1974) αποτελείται από σύντομα έργα για φωνή και για το νέο (τότε) έγχορδο του Adapted Viola. Συνολικά υπάρχουν 6 εκδοχές (eng. Versions) (Version A 1930-33, σε αγγλική μετάφραση του Shigeyoshi Obata, 1922), με τελική αυτήν του 1962.

Αν και τόσο η ενορχήστρωση όσο και η δομή παραμένουν ίδιες σε όλες τις εκδοχές, ο Partch άλλαζε συνεχώς τη σημειογραφία, μέχρι να καταλήξει σε μια «οριστική» λύση. Η συγκεκριμένη τακτική χαρακτηρίζει το συνολικό έργο του Partch, καθώς σε όλη τη διάρκεια της ζωής του επεξεργάστηκε αρκετές από τις περισσότερες από 40 συνθέσεις του, με ίδια ή διαφορετική ενορχήστρωση ή ως μέρη μεγαλύτερων συνθέσεων.

Μερικές από τις πληροφορίες για την αποκωδικοποίηση των διαφορετικών σημειογραφικών συστημάτων γράφτηκαν από τον ίδιο τον συνθέτη, άλλες όχι. Πως μπορεί κανείς να διαβάσει ένα τέτοιο μουσικό κείμενο; Ποια στοιχεία χρειάζεται ένας εκτελεστής και ποια ένας μουσικολόγος/αναλυτής; Υπάρχει λόγος μεταγραφής και αν ναι υπό ποιες προϋποθέσεις; Μεθοδολογία/ παρουσίαση:

- Σύντομη παρουσίαση των σημειογραφικών συστημάτων (Εξήγηση ταμπλατούρας, ratios) και πώς αυτά χρησιμοποιούνται στα όργανα φωνή και Adapted Viola.

- Σύντομη παρουσίαση των Version A (1931) και B (1930-1932), με εστίαση στη σημειογραφία
- Σύγκριση των δυο εκδοχών του έργου με εστίαση στα προβλήματα κατανόησης και αποκωδικοποίησης
- Προτάσεις μεταγραφής

Arshia Samsaminia: “Systemizing Persian Dastgāh tones and tunings using Helmholtz Ellis approach (in my compositional thinking)”

In the theory of *Advār*, the Tuning of the Persian Instruments was explained by mathematical proportions developed by *Safī ad-Din Urmawi* based on the Pythagorean system. All musical intervals were specified precisely by assigning a letter of the Persian alphabet to each interval.

Performing Persian micro-intervals on the instruments whether fretless or fretted would be more comprehensible for an Iranian performer. However, the main questions are a) how to use traditional micro-intervals of Persian music in contemporary western acoustic and electronic music as a raw compositional material for composers? And b) how to convey them to performers regardless of their cultural background?

Persian tuning system in the contemporary era more approximated to Equal Temperament than to the Pythagorean Tuning and Just Intonation. Since the evolution of the *Mūqam* to the *Dastgāh* (a Persian Modal System), Persian instruments became almost tempered in tuning and later the mathematical theories in defining how to tune and calculate the frequencies Intervals and scales became obsolete.

I realized that a possible solution to the problems stated above could be a systematization of the Persian *Dastgah* micro-intervals on a new basis. It is possible to systematize the Persian micro-intervals via a combination of Pythagorean and mostly just intonation and notate them using the Extended Helmholtz-Ellis JI Notation (HEJI). This type of notation has been devised for the composition and performance of new music using the sonorities of Just Intonation. It introduces new accidentals, which raise and lower pitches by specified microtones and provide visually based on the harmonic series.

Using the HEJI notation which has been extended by Marc Sabat and the 31-Limit Calculator Max Patch, is the best option for notating and calculating the Persian scales, because the HEJI system enables exact notation of all intervals that may be tuned directly by ears. Also, softwares such as Spear, Scala and Max for Live need to be considered as necessary tools for processing frequencies, and analyzing the sounds through the spectrograms in order to calculating the most appropriate micro-intervals, partial numbers and ratios of the micro-tones to make *Dastgah* more applicable for the performers and more practical for composers to use as a raw material for composing in any styles.

Συνεδρία 6β

Ροζαλία Ελευθεριάδου: «Η μουσική και καλλιτεχνική κίνηση στις ελληνικές κοινότητες του Εύξεινου Πόντου μέσα από το αρχείο του Δημητρίου Κουτσογιαννόπουλου»

Το αρχείο του Δημητρίου Στ. Κουτσογιαννόπουλου αποκαλύπτει στο σύγχρονο μουσικολόγο άγνωστες πτυχές της καλλιτεχνικής κίνησης στις ελληνικές κοινότητες του Εύξεινου Πόντου, ιδιαιτέρως στα αστικά παραλιακά κέντρα. Πλήθος συναυλιών δυτικής έντεχνης μουσικής, θεατρικές παραστάσεις με συνοδεία μουσικών οργάνων κ.α. αποκαλύπτουν μία σχεδόν άγνωστη στο ευρύ κοινό μουσική κίνηση. Τα προγράμματα και οι αφίσες συναυλιών που βρέθηκαν στο αρχείο είναι πολυπληθή και αποκαθλώνουν την ομοιογενή λαϊκή ποντιακή μουσική όπως έχει προβληθεί από τους ποντιακούς πολιτιστικούς συλλόγους. Η εισήγηση θα παρουσιάσει για πρώτη φορά στο κοινό σημαντικά κομμάτια του αρχείου και μέσα από διασταυρώσεις με άλλα αρχεία και άρθρα θα αναδείξει τη μουσική κουλτούρα των αστικών παραλιών του Εύξεινου Πόντου.

Κώστας Καρδάμης: «Ξαναδιαβάζοντας τον Σπύρο Γ. Μοτσενίγο (1911-1970)»

Κατά το διαρρέυσαν διάστημα των 50 ετών από τον θάνατο του Σπύρου Μοτσενίγου (Ιανουάριος 1970) δεν υπήρξε μελετητής, ερευνητής ή συγγραφέας ασχολούμενος με την πορεία της έντεχνης μουσικής του νεώτερου ελληνισμού, ο οποίος να μην χρησιμοποίησε τα πορίσματα των ερευνών του. Αποκρυσταλλωμένα στο εμβληματικό βιβλίο Νεοελληνική Μουσική (1958), στα κείμενα των διαλέξεών του, στα κατά καιρούς άρθρα του και στις συνεδριακές παρουσιάσεις του αποτέλεσαν και αποτελούν τα στοιχεία εκείνα, από τα οποία γενιές μουσικολόγων αντλούν πληροφορίες, συχνά δε και ιδέες. Το αποκείμενο στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος αρχείο Νεοελληνικής Μουσικής, έργο ζωής για τον Μοτσενίγο, όμως, δεν μπόρεσε να περάσει εξ ολοκλήρου ως τεκμηριωτικό υλικό στις εργασίες του. Άλλωστε ο όγκος του υλικού, ο χρόνος που είχε στη διάθεσή του, η συνεχής πρόσκτηση τεκμηρίων (με προσωπικό οικονομικό κόστος) και ο πρόωρος θάνατός του δεν επέτρεψαν εκ των πραγμάτων να συμβεί κάτι τέτοιο. Έτσι, η πλειονότητα του Μοτσενίγειου Αρχείου της Εθνικής Βιβλιοθήκης απομένει ένα εν πολλοίς μη επαρκώς ερευνημένο, καίτοι πεπερασμένο, αποθετήριο τεκμηρίων και πληροφοριών (με συνεχή ανάγκη διασταύρωσης), το οποίο συχνά αποτελεί και εύκολο χώρο καταδρομικής εύρεσης ερευνητικών παραδοτέων. Τα δε ερευνητικά κείμενα του Μοτσενίγου συνεχίζουν πολύ συχνά να εμφανίζονται από μελετητές και συγγραφείς ως ερευνητικά θέσφατα, παρότι η νεώτερη αρχειακή και εν γένει πρωτογενής έρευνα έχει συμπληρώσει, εξαντλήσει ή αντικρούσει θέσεις και απόψεις που καταγράφονται σε αυτά. Ο ίδιος ο Μοτσενίγος, πάντως, είχε σαφώς κατανοήσει ότι ως μοναχικός πρωτοπόρος η συγγραφική και συλλεκτική προσφορά του δεν ήταν το μέγιστο, αλλά μόνο μια επαρκής και, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, τεκμηριωμένη αρχή για το συναρπαστικό ταξίδι στην ιστορική πορεία της νεοελληνικής έντεχνης μουσικής, το οποίο εκκινούσε τότε σε μια περίοδο ανερχόμενου μουσικού λαϊκισμού. Μισόν αιώνα μετά την εκδημία του οι απόψεις του Μοτσενίγου επιχειρούνται να επαναπροσεγγιστούν και υπό το φως της πρωτόγνωρης δυναμικής που έχει αναπτυχθεί εν σχέσει με τη νεοελληνική μουσική ιστορία την τελευταία τριανταετία.

Φώτης Μουσουλίδης: «Το έργο *Polytonous Homophony* του Χάρη Σοφοκλέους: Ένα αμάλγαμα τεχνικών σύνθεσης φασματικής και στοχαστικής μουσικής»

Το έργο *Polytonous Homophony* (2016) για φλάουτο/πίκολο, κλαρινέτο, πιάνο, βιολί, βιόλα, βιολοντσέλο και κοντραμπάσο του Κύπριου συνθέτη Χάρη Σοφοκλέους, είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα μίξης τεχνικών σύνθεσης φασματικής και στοχαστικής μουσικής. Το έργο είχε τον αρχικό τίτλο *Cicada* (2012, με διαφορετική ενορχήστρωση), μια και βασίζεται σε μια φασματική ανάλυση ενός ηχητικού δείγματος του τραγουδιού των τζιτζικιών.

Επεξεργασία αυτού του ηχητικού δείγματος έγινε με τα προγράμματα SPEAR και OpenMusic. Η μακροδομή του έργου είναι επηρεασμένη από το έργο *Achorripsis* του Ιάννη Ξενάκη: Όπως και ο Ξενάκης, ο Χάρης Σοφοκλέους δημιουργεί ένα πίνακα γεγονότων με τη χρήση της κατανομής Poisson, για να ορίσει τον αριθμό των γεγονότων στο χρόνο και στο χώρο.

Κατά την παρουσίαση θα εξετάσουμε τον τρόπο που η ανάλυση του ηχητικού δείγματος χρησιμοποιείται στη σύνθεση του έργου, καθώς και τους τρόπους που η φασματική και η στοχαστική μέθοδος σύνθεσης διασταυρώνονται μέσα σε αυτό.

Συνεδρία 6γ

Δημήτρης Κούντουρας: «Προβηγκιανή μουσική και ποίηση στο Λατινικό Βασίλειο της Θεσσαλονίκης μετά το 1204»

Η τέταρτη σταυροφορία και τα ιστορικά γεγονότα της άλωσης της Πόλης από τους Σταυροφόρους το 1204, είναι ευρέως γνωστά. Λίγο γνωστή έως άγνωστη παραμένει η δραστηριότητα των τροβαδούρων που ακολούθησαν τη σταυροφορία, καθώς και η μετέπειτα πορεία τους στον ελλαδικό χώρο, με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει για την πολιτιστική ζωή στα λατινοκρατούμενα εδάφη της πρώην Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Η παραμονή των τροβαδούρων Raimbaut de Vaqueiras και Elias Cairel, καθώς και του τρουβέρου Conon de Béthune στην λατινοκρατούμενη Ρωμανία, εν πολλοίς άγνωστη ως σήμερα, μπορεί να φωτίσει μια άλλη πλευρά των πολιτιστικών δρωμένων της εποχής. Οι τρεις αυτοί σημαντικοί ποιητές-συνθέτες έφτασαν στο Βυζάντιο στις αρχές του 13ου αιώνα μαζί με τους ηγεμόνες τους, τους επικεφαλής της τέταρτης σταυροφορίας, παρέμειναν στο χώρο και πέρασαν μέρος της δημιουργικής τους περιόδου στην Ρωμανία. Άφησαν αξιόλογα έργα υψηλής μουσικής και λογοτεχνικής ποιότητας, τα οποία μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν ως πολύτιμες πρωτογενείς πηγές με ιδιαίτερο ιστορικό και φιλολογικό ενδιαφέρον.

Βασιλική Κουτσομπίνα: «Η συλλογή *Libro primo de la fortuna* και η έννοια της “Τύχης” στην αναγεννησιακή μουσική δημιουργία»

Η επίδραση της έννοιας της Τύχης στην μεσαιωνική και αναγεννησιακή σκέψη δεν άφησε ανεπηρέαστη τη μουσική δημιουργία. Αναμφισβήτητα το δημοφιλέστερο πρότυπο κατά τον 15^ο και 16^ο αιώνα, πάνω στο οποίο στηρίχτηκαν τόσο κοσμικές όσο και θρησκευτικές πολυφωνικές συνθέσεις, ήταν το ιταλικό τραγούδι *Fortuna desperata*, ενώ μεγάλος αριθμός παράγωγων πολυφωνικών συνθέσεων βασίζεται στο επίσης δημοφιλές *Fortuna d'un gran tempo*. Η μουσική απεικόνιση των ιδιότυπων χαρακτηριστικών της θεάς Τύχης (*Fortuna/Fortune*) έχει απασχολήσει σημαντικά την πρόσφατη μουσικολογική έρευνα. Η παρούσα μελέτη εστιάζει σε μια ελάχιστη γνωστή έκδοση από τη Ρώμη με τίτλο *Libro primo de la fortuna* (περ. 1530). Η συλλογή έμεινε στο περιθώριο των μουσικολογικών συζητήσεων, καθώς σώζεται μόνο η άλτο φωνή, δυσχεραίνοντας τη σε βάθος προσέγγιση του μουσικού ρεπερτορίου της. Ενώ ο τίτλος υποδηλώνει ένα μάλλον φιλόδοξο εκδοτικό σχέδιο, καμία ακόλουθη έκδοση δεν έχει διασωθεί. Η παρουσίαση επικεντρώνεται στην ποιητική διάσταση και θεματολογία του τόμου, επιδιώκοντας να τοποθετήσει τον κώδικα αυτό στο πλαίσιο της μεσαιωνικής και αναγεννησιακής λυρικής παράδοσης γύρω από την Τύχη, αλλά και να διερευνήσει τον ρόλο του στη διαμόρφωση του αναδυόμενου είδους του μαδιγαλιού, καθώς στα περιεχόμενά του συναντώνται συνθέσεις των Marchetto Cara και Philippe Verdelot, αλλά και το πρώτο έντυπο μαδριγάλι του Costanzo Festa.

Έλενα Κρασιάκη: «“Mentre Vaga Angioletta”. Ζωγραφίζοντας το τραγούδι μέσα στο τραγούδι»

Το 1598 ο B. Guarini εκδίδει την ποιητική συλλογή *Rime*, μέσα στην οποία βρίσκεται και ένα ποίημα με τον παράξενα εύγλωττο τίτλο *Gorga di Cantatrice* (*Ο λαιμός της τραγουδίστριας*). Αποτιόντας φόρο τιμής στις- περίφημες για την φωνητική τους τέχνη-Κυρίες του *Concerto delle Donne di Ferrara*, ο Guarini επιχειρεί να αποκαλύψει την μουσική ευχαρίστηση του δεξιοτεχνικού τραγουδιού, μια ευχαρίστηση που απολάμβαναν μόνον οι μύστες-ακροατές. Για πρώτη φορά, με το ποίημα του Guarini, ξεδιπλώνεται η εικόνα, ζωντανή σχεδόν, της τραγουδίστριας τη στιγμή που τραγουδά, θέλγει, μαγεύει, μεταμορφώνεται σε μούσα. Έξι συνθέτες μελοποίησαν το ποίημα του Guarini οι: Giorgio Florio (1589), Giovanni Battista Caletti (1604), Tiburzio Massaino (1604), Johannes Hieronymus Kapsberger (1612), Francesco Turini (1629) και Claudio Monteverdi (1638).

Αντικείμενο της συγκεκριμένης παρουσίασης είναι η συγκριτική μελέτη αυτών των μελοποιήσεων, σε συνδυασμό με την διαφορετική διαχείριση κι ενσωμάτωση του ποιητικού κειμένου στο μουσικό έργο. Στόχος είναι η άντληση όσο των δυνατών περισσότερων πληροφοριών για την τραγουδιστική πρακτική της εποχής τόσο ως προς την εκτέλεση αλλά και

ως προς την αποτύπωσή της στο χαρτί. Η παρουσίαση θα περιλαμβάνει και ζωντανή μουσική εκτέλεση των μουσικών έργων ή/και αποσπασμάτων αυτών.

Στρογγυλή τράπεζα: “Arts-based research in music: Challenges and prospects”

(Αγγελική Καθαρίου, Αλεξάνδρα Μπαλάντινα, Λελούδα Στάμου, Emily Worthington)

Συντονίστρια: Ε. Καλλιμοπούλου

The aim of the proposed panel is to discuss the import and input of arts-based research in music. Arts-based research has emerged during the last decades as a new area of inquiry into a wide range of epistemological issues and methodological approaches concerning the role of art in research and the role of research in art. A key tenet in this intellectual lineage is that reality is complex and multifaceted, and that art is a sensory and affective way of *being* in the world and of *knowing* the world, different from and supplementary to the verbal, linear ways of investigating and expressing experience. The term ‘arts-based research’, sometimes interchanged with the terms practice- or performance-based or -led research, is used to denote a diverse body of work, in which one or more art forms or processes are involved in the doing of research. The role of art in this work is, variously, to elicit information, to analyze data, and/or to present research findings. Arts-based research in music is a dynamic, rapidly evolving field which promises to carve out new research methods and directions and to reshape the institutional identity, funding opportunities, public interfaces, and interdisciplinary borders within the diverse field of music studies (musicology, ethnomusicology, music education, etc). Debating on the multiple practices, theories, methods, and politics of arts-based research may enlarge our view of what constitutes music practice as research and suggest new ways to produce and advance knowledge.

Συνεδρία 7α

Γιώργος Ζερβός: «Δωδεκαφθογγισμός, τροπικότητα και διτονικότητα στο δεύτερο μέρος της Πρώτης Μικρής Σουΐτας για βιολί και πιάνο (1946) του Νίκου Σκαλκώττα»

Ο Σκαλκώττας υπήρξε μια μοναδική περίπτωση συνθέτη του 20^{ου} αιώνα ο οποίος έγραφε ταυτόχρονα σε διαφορετικά μουσικά ιδιώματα καθ' όλη τη διάρκεια της καλλιτεχνικής του σταδιοδρομίας και υπό αυτήν την έννοια, πολύ δύσκολα θα μπορούσαμε να βρούμε μια γραμμική εξέλιξη στο ύφος του όπως συμβαίνει με άλλους συνθέτες του 20^{ου} αιώνα. Όμως από τα τέλη της δεκαετίας του '20 αρχίζει να διαφαίνεται μια προσπάθεια ανάμειξης, των διαφορετικών μεταξύ τους μουσικών ιδιωμάτων, γεγονός που αντικατοπτρίζεται αρχικά σε ορισμένα έργα μουσικής δωματίου. Η προσπάθεια αυτή φαίνεται να αρχίζει με την υπ. αρ. 2 Σονατίνα για βιολί και πιάνο του 1929, να συνεχίζει με τις *Οκτώ Παραλλαγές πάνω σ' ένα δημοτικό θέμα για πιάνο τρίο* του 1938 και να φθάνει μέχρι τα τελευταία του έργα όπως είναι η *Πρώτη Μικρή Σουΐτα για βιολί και πιάνο* του 1946, έργο με το οποίο θα ασχοληθούμε σήμερα. Σε αντίθεση με το πρώτο μέρος της *σονατίνας* όπου ο Σκαλκώττας αναδιατάσσει τους 12 φθόγγους της σειράς του πρώτου θέματος για να κατασκευάσει ένα δημοτικοφανές δεύτερο θέμα, στο δεύτερο μέρος της *Μικρής Σουΐτας* δεν ταυτοποιείται καμία δωδεκάφθογγη σειρά από μελωδική άποψη, αλλά συνολικά οι 12 φθόγγοι, είναι το αποτέλεσμα του αθροίσματος των 7 φθόγγων της τονική δημοτικής μελωδίας που παίζεται από το βιολί και των υπολοίπων 5 φθόγγων της συνοδείας του πιάνου. Όπως θα προσπαθήσουμε να δείξουμε σε αυτή την εισήγηση, μέσω αυτής της συμπληρωματικότητας, ο Σκαλκώττας επιτυγχάνει να συνενώσει – με έναν εκπληκτικό τρόπο – τρία ετερόκλητα μουσικά ιδιώματα: τροπική τονικότητα, δωδεκαφθογγισμό, και διτονικότητα, αφού η επτάφθογγη μελωδία του βιολιού είναι στη ρε μελωδική ελάσσονα, ενώ η συνοδεία του πιάνου στη μι ύφεση ελάσσονα, σε απόσταση δηλαδή ενός ημιτονίου.

Πηνελόπη Παπαγιαννοπούλου: «Ελληνικό στοιχείο και αρμονικά γένη στη μουσική δωματίου του Νίκου Σκαλκώττα»

Η μουσική δωματίου, όπως και η ορχηστρική μουσική του Νίκου Σκαλκώττα, παρουσιάζει σε μία συνολική αποτίμηση ποικιλομορφία όσον αφορά στο εκάστοτε χρησιμοποιούμενο ιδίωμα. Περιλαμβάνει λοιπόν έργα ατονικά, τονικά καθώς και δωδεκάφθογγα είτε με την έννοια του αυστηρού δωδεκαφθογγισμού είτε με την ιδιαίτερη ελευθεριάζουσα δωδεκαφθογγική τεχνική που ανέπτυξε ο συνθέτης. Ωστόσο, ανάμεσα σε αυτά υπάρχουν χαρακτηριστικά που συνδέουν κατά τρόπο οργανικό συγκεκριμένα έργα ή ομάδες έργων. Ένα από αυτά είναι η ελληνικότητα, η οποία διατρέχει το σύνολο του έργου του συνθέτη με διαφορετικές εκφάνσεις.

Στην παρούσα εισήγηση θα επιχειρηθεί η κατηγοριοποίηση των διαφόρων εκφάνσεων ελληνικότητας, εστιάζοντας στον αρμονικό παράγοντα και το ιδίωμα και συγκρίνοντας αναλυτικά τα γένη τάξεων φθογγικών συνόλων που εκφράζουν το αρμονικό είδος συγκεκριμένων παραδειγμάτων επιλεγμένων ατονικών και δωδεκαφθογγικών έργων μουσικής δωματίου. Στα έργα αυτά θα αναδειχθούν διατονικά και κυρίως τροπικά στοιχεία τα οποία αναμιγνύονται με άλλα και ενσωματώνονται πλήρως σε ένα ενοποιημένο σύνολο με τη χρήση διαφορετικών κατά περίπτωση τεχνικών.

Ξένια Κωνσταντινίδου: «Η δεύτερη του κύκλου των Ευρυθμιών (αρ.2, 1956) του Γ. Πονηρίδη (1892-1982): Μια αναλυτική προσέγγιση»

Το περιεχόμενο της ανακοίνωσης σχετίζεται με το πιανιστικό έργο *Ευρυθμίες* αρ. 2 (1956) του Γεωργίου Πονηρίδη. Μέσω της αναλυτικής του προσέγγισης επιχειρείται σε πρώτη φάση να αναδειχθούν εκείνα τα στοιχεία που το διαμορφώνουν και το χαρακτηρίζουν και κατόπιν να τεκμηριωθεί και να ενισχυθεί με επάρκεια η άποψη ότι ο Πονηρίδης έχει αφομοιώσει τις νέες μεθόδους οργάνωσης του μουσικού υλικού των αρχών του 20^{ου} αιώνα και ότι έχει υιοθετήσει στα πλαίσια αυτού του έργου μια ατονική συνθετική γραφή και σκέψη.

Το έργο *Ευρυθμίες* αρ. 2 γράφεται το 1956 και εντάσσεται ως αυτοτελές έργο στο κύκλο έργων υπό τη γενική ονομασία *Ευρυθμίες*, ο οποίος αριθμεί συνολικά πέντε έργα. Πρόκειται για ένα ατονικό έργο που αποτελείται από επτά κομμάτια μικρής έκτασης. Η συνολική του μορφή

είναι θέμα (I) και παραλλαγές (II-VII) ενώ οι επιμέρους παραλλαγές είναι είτε μονομερείς (I- II) είτε τριμερείς τύπου A-B-A' (III-VII).

Με βάση την θεωρία των συνόλων του Allen Forte διαπιστώνουμε ότι το φθογγικό σύνολο που διαμορφώνει και ενοποιεί όλα τα κομμάτια του έργου είναι το 6-9T₀ (012357): C#,D,Eb,E,F#,Ab. Οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται είναι η παραλλαγμένη επανάληψη ενός κύκλου διαδοχής οκτώ συνόλων, η χρήση 6-φθογγων συνόλων που συμπληρώνουν aggregate, η χρήση υποσυνόλων του βασικού συνόλου, η δημιουργία νέων συνόλων από τον συνδυασμό φθογγικών τάξεων που απορρέουν από διαφορετικά μέλη του κύριου συνόλου, κ.ά.

Δημήτρης Έξαρχος: «Ντετερμινιστική τυχαιότητα και συνθετική ισορροπία στο έργο του Ξενάκη»

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 και εξής, ο Ιάννης Ξενάκης (1922-2001) ανέπτυξε συνθετικές προσεγγίσεις που ήρθαν να συμπληρώσουν τις πρώιμες στοχαστικές του μεθόδους. Μία τέτοια προσέγγιση αποτέλεσε η Θεωρία Κοσκίνων, που παρείχε δυνατότητες για τον απόλυτο ντετερμινισμό σε τονικές δομές. Εφαρμοσμένα στη μουσική, τα κόσκινα παρέχουν μια γενίκευση των γνωστών μουσικών κλιμάκων. Ο Ξενάκης δεν άφησε απτές επεξηγήσεις για την εφαρμογή των κοσκίνων στη μουσική του από τα τέλη της δεκαετίας του 1970. Αυτό το corpus έργων περιέχει περίπου σαράντα συνθέσεις και εκατό κλίμακες τονικών υψών. Η παρούσα εργασία θα δείξει ότι πολλές από αυτές τις ξεχωριστές κλίμακες ανήκουν στον ίδιο τύπο κόσκινου. Η ανάλυση αυτή έτσι αναδεικνύει ένα είδος «συνθετικής ισορροπίας» σε αυτά τα έργα, με την έννοια που προτάθηκε από τον Ames (1990), ο οποίος υποστήριξε την ύπαρξη παρόμοιας ισορροπίας στο έργο και άλλων συνθετών. Η παρουσίαση αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης έρευνας από τον συγγραφέα, παρουσιάζοντας μια νέα εικασία του μαθηματικού υπόβαθρου των εν λόγω συνθέσεων, και αποκαλύπτοντας μια επιστροφή στην ιδέα της τυχαιότητας που απασχολούσε τον Ξενάκη από την δεκαετία του 1950.

Σωκράτης Γεωργιάδης: «Ιάννης Ξενάκης, ένας διανοητής στην εξορία: Σκέψεις γύρω από τη δυναμική του τραύματος»

Τοποθετώντας τη ζωή και το έργο του Ιάννη Ξενάκη μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της ευρωπαϊκής διανοήσης του 20^{ού} αιώνα, επιχειρούμε στην παρούσα ανακοίνωση να διερευνήσουμε τη δυναμική του τραύματος –όπως αυτό καταγράφεται στα σύγχρονα διεθνή ιατρικά πρότυπα– και να συνδέσουμε τη ζωή και το έργο του μεγάλου αυτού δημιουργού με τις συνθήκες και τα γεγονότα που φαίνεται να καθορίζουν σημαντικές πτυχές της συνθετικής του σκέψης αλλά και πράξης. Στο περιθώριο αυτής της ανάλυσης και καταγράφοντας την οπτική που ο ίδιος ο συνθέτης μάς παρέχει στις τελευταίες φάσεις της δημιουργικής του πορείας θα προσπαθήσουμε να συνδέσουμε τα τεκμηριωμένα ευρήματα και τις συνεκδοχικές τους ερμηνείες με τα προβλήματα και τη δημιουργική πράξη του σήμερα.

Συνεδρία 7β

Σπύρος Δελέγκος: «“Δρόμος” προς την “Ανατολή” ή τη “Δύση”; Ιδεολογία και αναπαραστάσεις της μελωδικής οντολογίας στο Μεσοπολεμικό ρεμπέτικο»

Το παρόν άρθρο καταπιάνεται με την πολυσημία του μουσικού όρου «δρόμος», όπως καταγράφεται τις τελευταίες δεκαετίες μέσα από έντυπες απόπειρες κωδικοποίησης της μελωδικής οντολογίας του Μεσοπολεμικού ρεμπέτικου. Οι αναπαραστάσεις αυτές υπαγορεύονται, λιγότερο ή περισσότερο, από το διχοτομικό ιδεολογικο-πολιτισμικό σχήμα «Ανατολή-Δύση». Στόχος της μελέτης είναι η αποδόμηση του εν λόγω διπολισμού από εθνομουσικολογικής σκοπιάς, συμπεριλαμβανομένης μουσικής ανάλυσης, προκειμένου να αναδειχθεί και να ερμηνευτεί ο ιδεολογηματικός χαρακτήρας των προσεγγίσεων αυτών, που αμφιταλαντεύεται ανάμεσα στις δύο ανταγωνιστικές και εγγενώς ρευστές έννοιες της «Δύσης» και της «Ανατολής». Συνεπώς, διαπιστώνονται αναγνώσεις του όρου «δρόμος» άλλοτε με οριενταλιστική διάθεση ως «δυτικογενούς» κλίμακας οκταβικού χαρακτήρα, αποστερώντας βασικά γνωρίσματα της τροπικότητας, ενώ άλλοτε ουσιολογικά ως οθωμανικού μακάμ -ενίοτε συσχετιζόμενου και με τον αντίστοιχο «ήχο» της Ορθόδοξης εκκλησιαστικής μουσικής- παρέχοντας «αυθεντικοποιημένα» την τροπική διάσταση της μελωδίας. Εναλλακτικά προτείνεται μια πραγματιστική αποτίμηση των φαινομένων προς ανάδειξη και ερμηνεία των μουσικο-πολιτισμικών συγκράσεων και της τροπικής ετεροτοπίας που χαρακτηρίζουν το Μεσοπολεμικό ρεμπέτικο.

Λαμπρογιάννης Πεφάνης & Στέφανος Φευγαλάς: «Η Δοξολογία και η Λειτουργία του Ελισαίου Γιαννίδη ως περιπτώσεις εναρμόνισης της βυζαντινής μουσικής»

Ο Ελισαίος Γιαννίδης μέσα από την πολύπλευρη και πολυδιάστατη επιστημονική ενασχόλησή του κατάφερε να συγκροτήσει ένα συμπαγές θεωρητικό - επιστημολογικό πλαίσιο, μέρος του οποίου αποτελούν και οι απόψεις του για τη μουσική. Στο έργο του *Βυζαντινή Μουσική σε τετράφωνη αρμονία* αποκρυσταλλώνεται η προσπάθειά του να υλοποιήσει τις διατυπωμένες σε θεωρητικό επίπεδο απόψεις του για την εναρμόνιση της Βυζαντινής Μουσικής. Η παρούσα μελέτη βασίζεται στο Β' Τεύχος της *Βυζαντινής Μουσικής σε τετράφωνη αρμονία*. Μέσα από την ανάλυση του έργου διερευνώνται οι λόγοι της επιλογής του πρωτογενούς υλικού, καθώς και οι τεχνικές εναρμόνισης που αναπτύσσει ο Γιαννίδης με σκοπό τη διατήρηση του «βυζαντινού χαρακτήρα» των μελωδιών. Επιπλέον, εξετάζεται ο κάθετος και οριζόντιος άξονας των φωνών (*ομόφωνη αρμονία, ελεύθερη πολυφωνική επεξεργασία*), η ρυθμική παράμετρος (*ανώμαλη ρυθμική διαίρεση*) και οι τονισμοί της μελωδίας, η αντίληψή του για τα τροπικά φαινόμενα και η προσπάθειά του να αποκαταστήσει τα, κατά την άποψή του, *νοθευμένα*.

Νίκος Ανδρικός & Στέφανος Φευγαλάς: «Ο Παναγιώτης Νικήτας. Η θέση του στον πνευματικό βίο της Μυτιλήνης, ως ψάλτη, Δάσκαλου, καταγραφέα και αρθρογράφου»

Ο Παναγιώτης Νικήτας αποτέλεσε ένα σημαντικό πρόσωπο στη μουσική ζωή της Μυτιλήνης ως τη δεκαετία του 1960, έχοντας ενεργό δράση στον χώρο της εκκλησιαστικής μουσικής, της μουσικής εκπαίδευσης, καθώς και στον τομέα των μουσικών καταγραφών τραγουδιών της λεσβιακής υπαίθρου. Παράλληλα, έντονη υπήρξε η παρουσία του στον τοπικό Τύπο, όπου αρθρογραφούσε σχετικά με ανακύπτοντα ζητήματα που αφορούσαν τη μουσική επιτέλεση. Πιο συγκεκριμένα, στην παρούσα εισήγηση, μέσα από τα κείμενα του Νικήτα, -με αφορμή την επέκταση της πολυφωνίας στη λειτουργική πράξη της Εκκλησίας-, αναδεικνύεται το ιστορικό και ιδεολογικό πλαίσιο των αντιπαραθέσεων, καθώς επίσης και οι εν γένει απόψεις του αναφορικά με τη σχέση λαϊκής και εκκλησιαστικής μουσικής. Παράλληλα, επιχειρείται η ανάδειξη της δράσης του στο πλαίσιο συλλογικοτήτων και πρωτοβουλιών πολιτιστικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα, με απώτερο στόχο τη σκιαγράφηση του ευρύτερου πνευματικού περιβάλλοντος που συνδέεται με τον αστικό χώρο της Μυτιλήνης κατά το α' μισό του 20ού αιώνα.

Συνεδρία 7γ

Γεώργιος-Ιούλιος Παπαδόπουλος: «Οι ηχογραφήσεις του Raoul Koczalski: Μία “στήλη της Ροζέτας” για την ερμηνεία της μουσικής του Chopin»

Ποιος ήταν ο Raoul Koczalski και ποια η «συγγένειά» του με τον Chopin και την μουσική του; Τι πληροφορίες αποκαλύπτουν οι ηχογραφήσεις του για την ερμηνευτική παράδοση που κληροδότησε ο Chopin στις επόμενες γενιές; Ποια τα ιδιωματικά στοιχεία των εκτελέσεων του και πόσο συνεπή είναι σε σχέση με τις μαρτυρίες μαθητών του Chopin για τα διδάγματα και το προσωπικό στιλ ερμηνείας του δασκάλου τους; Ποιες οι ομοιότητες/διαφορές με τις ερμηνείες άλλων πιανιστών της εποχής του; Τέλος, πόσο απέχουν οι ερμηνείες του Koczalski από την αντίθετη πλευρά του φάσματος – τις τρεις τελευταίες δεκαετίες μετά τους Rubinstein και Horowitz;

Στόχος της παρουσίασης – σε περίοδο πανδημίας «ιστορικά ενημερωμένων εκτελέσεων» – είναι να αποκωδικοποιηθούν μέσω του Koczalski τα στοιχεία μιας σχεδόν ξεχασμένης ερμηνευτικής αισθητικής, η οποία ενώ φέρει αποδεδειγμένα εχέγγυα γνησιότητας δεν έχει προκαλέσει τον ανάλογο προβληματισμό για την αυθεντικότητά της. Οι επισημάνσεις θα συνοδεύονται από πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό.

Νίκος Ορδουλίδης: «Οι ετεροτοπίες του πιάνου στα ανατολικά»

Ο βασικός στόχος του ερευνητικού προγράμματος, το οποίο εκπονείται στο πλαίσιο μεταδιδακτορικής έρευνας χρηματοδοτούμενης από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, είναι η ανάδειξη μίας ξεχωριστής και ανεξερεύνητης πτυχής του πιάνου: τον ρόλο του εκτός του συνηθισμένου του πλαισίου, της κλασικής μουσικής. Το ερευνητικό πρόγραμμα εστιάζει στη δισκογραφία που απαντά σε διάφορες μουσικές πραγματικότητες εντός ενός ευρέως γεωγραφικού τόξου (Ανατολική Ευρώπη, Βαλκάνια, Μεσόγειος, Μέση Ανατολή). Κοινό χαρακτηριστικό γνώρισμα αποτελεί ο τροπισμός που συναντάμε σε αυτά τα ρεπερτόρια, τα οποία, μέσω της ιστορικής δισκογραφίας, συχνά σκιαγραφούν ενδιάμεσους τόπους από τα γνωστά στερεοτυπικά διπολικά σχήματα (λαϊκό-λόγιο, Δύση-Ανατολή, ξένο-δικό μας). Το πιάνο είναι παρόν στους χώρους ζωντανής επιτέλεσης αλλά και στη δισκογραφία των εν λόγω ρεπερτορίων. Στην τελευταία το συναντάμε από την εποχή ακόμη των κινητών συνεργείων ηχογράφησης, εξαρχής δηλαδή της δραστηριότητας της εμπορικής δισκογραφίας (1900). Στις ηχογραφήσεις αυτές το πιάνο εμφανίζεται μεν με τη γνωστή του «κλασική» ταυτότητα, αλλά εμφανίζεται επίσης με εναλλακτικά αισθητικά φορέματα: εκτελεί διαφορετικό ρεπερτόριο με διαφορετικό τρόπο, οικοδομώντας μία αυτοδύναμη οντότητα. Οι εναλλακτικές αυτές αισθητικές, παραμένουν ζωντανές και ενεργητικότερες μέχρι και σήμερα. Στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιαστούν συνοπτικά ορισμένα από τα ευρήματα της ιστορικής δισκογραφίας, εξετάζοντας παράλληλα το πολιτισμικό πλαίσιο των περιοχών που αφορούν το ερευνητικό εγχείρημα.

Ιωάννης Αθανασίου: «Η έμμεση παγιοποίηση του συνοδευτικού ρόλου της κιθάρας στην ελληνική αστική λαϊκή μουσική των 78 στροφών μέσα από το συνθετικό έργο του Σπύρου Περιστέρη»

Στην παρούσα ανακοίνωση καλούμαστε να προσδιορίσουμε την εξελισσόμενη ταυτότητα της κιθάρας στην ελληνική αστική λαϊκή μουσική των 78 στροφών βάσει του δισκογραφικού έργου του Σπύρου Περιστέρη. Ο ίδιος υπήρξε συνθέτης, πολυοργανίστας και μουσικός παραγωγός με πλήθος συμμετοχών τόσο στη μεσοπολεμική όσο και στη μεταπολεμική περίοδο. Με μια πρώτη ακρόαση, είναι φανερό πως ο Περιστέρης υπήρξε ένας από τους κύριους εκπροσώπους της δεύτερης δεκαετίας της μεσοπολεμικής περιόδου. Συμμετέχει ως ενεργός μουσικός σε όλες του τις συνθέσεις. Όταν παίζει κιθάρα κυρίως ασχολείται με το σολιστικό της χαρακτήρα, αναθέτοντας τη συνοδευτική στον δισκογραφικό συνοδοιπόρο του, τον επίσης συνθέτη, μουσικό παραγωγό και κιθαρίστα, Κώστα Σκαρβέλη. Βέβαια, διεισδύοντας ολοένα στη συνθετική ιδιότητα του Περιστέρη, δημιουργείται η υπόνοια πως μέσω των συνθέσεων του που έλκουν τη στυλιστική τους συμπεριφορά (τροπική, αρμονική, ενορχηστρωτική κ.α.) από τη

Δύση, έμμεσα παγιποιείται η τεχνική της κιθάρας, με την αρμονική συνοδεία να εκδυτικοποιείται και να εξελίσσεται συνάμα, οδηγώντας σε μια ολοκληρωμένη εικόνα του οργάνου, όπως αυτή γίνεται καταφανέστερη στη συνέχεια της ελληνικής δισκογραφίας. Άλλωστε, μέσα από τη συνολική αισθητική προσέγγιση και τη συγχροδιακή υπόδειξη και καθοδήγηση του συνθέτη (είτε παίζει ο ίδιος είτε ο Σκαρβέλης), το τελικό προϊόν (ηχογράφιση), διαφοροποιείται από κομμάτια άλλων συνθετών της εποχής, φανερώνοντας το προσωπικό στοιχείο του συνθέτη. Μέσα από τη συστηματική μουσικολογική ανάλυση των τεχνικών όπως εκτελούνται από τους δύο κιθαρίστες επί του συνθετικού έργου του Περιστέρη την περίοδο 1936-1941 (Καθεστώς της 4ης Αυγούστου), επιχειρούνται να τεκμηριωθούν οι άνωθεν συλλογισμοί.

Σπήλιος Κούνας: «Το φαινόμενο της διαμουσικότητας στις ηχογραφήσεις της κας Κούλας και της Μαρίκας Παπαγκίκα στην Αμερική»

Στην προτεινόμενη εισήγηση ανακαλούμε την έννοια της *διαμουσικότητας* (*bi-musicality*) με ένα από τα σημειώματα τα οποία της απέδωσε αρχικά ο Mantle Hood, προκειμένου να συζητήσουμε το φαινόμενο της ηχογράφησης ενός ειδολογικά ετερόκλητου ρεπερτορίου από την Κυριακή Αντωνοπούλου και την Μαρίκα Παπαγκίκα στην Αμερική κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Οι εν λόγω ερμηνεύτριες αποτελούν σημαντικές προσωπικότητες στο χώρο της ιστορικής δισκογραφίας και συνέβαλαν με την πολύπτυχη μουσική τους δραστηριότητα στη διεύρυνση της δισκογραφικής παραγωγής με αντικείμενο τα τραγούδια των μεταναστών.

Η δισκογραφία μας προσφέρει μια έμμεση πληροφόρηση σχετικά με το πώς διαρθρώνεται το ρεπερτόριο στους χώρους επιτέλεσης και γενικότερα το πώς διαμορφώνονται οι μουσικές των κοινοτήτων των μεταναστών. Ειδικότερα, η μελέτη του φαινομένου της διαμουσικότητας αναδεικνύει ότι συνομιλούν ετερόκλητοι μουσικοί κόσμοι, ενώ μας βοηθάει να κατανοήσουμε το πώς οι μουσικές αλληλεπιδράσεις θέτουν υπό αναμορφώσεις τα μορφολογικά χαρακτηριστικά και τις μουσικές αισθητικές.

Γενικότερα, οι ηχογραφήσεις δύναται να εκλαμβάνονται ως οιονεί αφηγήσεις, επιτρέποντας να ψηλαφίσουμε την ιστορία όπως διατυπώνεται από τα κάτω. Η μελέτη της διαμουσικότητας θα μπορούσε να φωτίσει διάφορες ενδιαφέρουσες πτυχές, όπως τη συνύπαρξη εκφράσεων του μεγαλοϊδεατισμού στις ηχογραφήσεις εμβατηρίων παράλληλα με την ηχογράφιση τραγουδιών στα τούρκικα, αρμένικα κτλ. και να συνδράμει έτσι στην κατανόηση του πώς επαναπραγματεύονται τις ταυτότητές τους οι κοινότητες των μεταναστών.

Συνεδρία 8α

Χρυσοβαλάντης Ιωαννίδης: «Η συνθετική τεχνική σε Κοινωνικά του Νικολάου Πρωτοψάλτου Σμύρνης και η σχέση της με την μελοποιητική παράδοση του 18ου-19ου αιώνα»

Ο Νικόλαος Πρωτοψάλτης Σμύρνης (1790-†1887) συγκαταλέγεται ανάμεσα στους σπουδαιότερους μουσικούς του 19ου αιώνα, με αρκετά περίτεχνο μελοποιητικό ύφος και ιδιόμορφο αισθητικό υπόβαθρο. Το εκτεταμένο έργο του περιλαμβάνει και μία πλήρη σειρά Κοινωνικών, μεταξύ των οποίων το Κοινωνικό «Εις μνημόσυνον» σε ήχο Αγια και το «Εις πάσαν την γήν» σε ήχο πλ Δ', τα οποία παρουσιάζουν ένα χαρακτήρα περισσότερο συντηρητικό και μετριοπαθή σε σχέση με την συντριπτική πλειοψηφία των παπαδικών του συνθέσεων.

Στα δύο αυτά Κοινωνικά η συνθετική του τεχνική κινείται με βάση δύο άξονες, αντλώντας αφενός στερεότυπες μουσικές φράσεις από την δεξαμενή της παράδοσης, αυτούσιες ή τροποποιημένες και αφετέρου εμπλουτίζοντας το μέλος με νέες μουσικές γραμμές, που χαρακτηρίζονται από αρκετά μεγάλη ελευθερία, τεχνική ανάπτυξη και επιτήδευση. Συγκεκριμένα, στο πρώτο Κοινωνικό παρατηρείται επίδραση από το ομόηχο Κοινωνικό «Αινείτε τον Κύριον» του Θεοδώρου Φωκαέως, ενώ στο δεύτερο από το ομόηχο του «της Εβδομάδος» σε μέλος του Πέτρου Λαμπαδαρίου. Συμπερασματικά, η σύνθεση του δεν διαφοροποιείται σημαντικά ως προς το ευρύτερο δομικό πλαίσιο και μελωδικό περίγραμμα από αυτή των δύο προτύπων του.

Σπυρίδων Πλούμης: «Αναζητώντας το παρελθόν του μέλους του τρισαγίου ύμνου»

Η πρώτη απόπειρα έρευνας και μελέτης της παραδόσεως του μέλους του τρισαγίου ύμνου, έφερε στο φως σημαντικές πληροφορίες για την προέλευση και τη χρήση του ανά τους αιώνες. Η αναζήτηση της λειτουργικής χρήσης και της ιστορικής παρουσίας των τριών παλαιότερων εξηγημένων μελών της περισσής, τα οποία εκδίδονται ανελλιπώς από την πρώτη έντυπη έκδοση με μαθήματα της Θείας Λειτουργίας του 1824 έως σήμερα, απεκάλυψε αφενός μεν τον τρόπο με τον οποίο τα μέλη αυτά διασώθηκαν δια μέσου των αιώνων, αφετέρου δε την παρουσία τους στην λειτουργική πράξη από τον 15^ο αιώνα τουλάχιστον, μέσα από την ανθολόγησή τους σε χειρόγραφους κώδικες και τις μαρτυρίες της ψαλτικής επιτέλεσης κατά την εποχή εκείνη. Οι ανεξερεύνητες και αχρονολόγητες έως σήμερα συνθέσεις, οι οποίες επιγράφονται ως «συνειθισμένον» και «αγιορείτικον», καθώς και η δημοφιλής σύνθεση που αποδίδεται στον Ξένο Κορώνη, είναι συνθέσεις που αντλούνται από το ψαλτικό ρεπερτόριο του τρισαγίου ύμνου κατά την εποχή του ασματικού τυπικού, πριν δηλαδή την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως. Η εν λόγω πληροφορία αποτελεί συμπέρασμα της συγκριτικής παράθεσης των καταγραφών των χειρογράφων κωδίκων από τον 15^ο μέχρι τον 18^ο αιώνα και των πρώτων εκδόσεων του 19^{ου} αιώνα και δημιουργεί προβληματισμούς για την σημερινή λειτουργική χρήση των περισσών του τρισαγίου ύμνου.

Παναγιώτης Σάρμας: «Τα Ένδεκα Εωθινά Δοξαστικά στο χειρόγραφο Σινά 1477: Μια μορφή εξήγησης στην πενταγραμμική σημειογραφία του Κιέβου, σχεδόν έναν αιώνα προτού την Μεταρρύθμιση των Τριών Διδασκάλων;»

Η μελέτη αυτή εξετάζει τα Ένδεκα Εωθινά Δοξαστικά, όπως αυτά καταγράφονται στο χειρόγραφο Σινά 1477 (Στάθης 2001). Μέσα από την αναλυτική μεταγραφή τους στην σύγχρονη μορφή του πενταγράμμου και τη σύγκρισή τους με το πρωτότυπο μεσοβυζαντινό μέλος του Χρυσάφη του Νέου αλλά και την εξήγησή τους στη Νέα Μέθοδο από τον Χουρμούζιο Χαρτοφύλακα, προτείνει πως καταγράφουν το πλήρες ψαλλόμενο μέλος, και όχι απλά μια πιο αναλυτική σημειογραφία (Στάθης 2016). Η τεκμηρίωση γίνεται μέσα από την σύγκριση της απόδοσης συγκεκριμένων θέσεων, όπως θεματισμός έσω, επέγεσμα κ.α. από τον συγγραφέα του Σινά 1477 και από τον Χουρμούζιο Χαρτοφύλακα. Η παρουσίαση θα πλαισιωθεί από συγκριτική ψαλτική απόδοση επιλεγμένων θέσεων του Σινά 1477 με την αντίστοιχη εξήγηση του Χουρμούζιου. Τέλος, απλή αναφορά θα γίνει σε θέματα ακρίβειας ρυθμικής και διαστηματικής απεικόνισης της πενταγραμμικής σημειογραφίας του Κιέβου.

Συνεδρία 8β

Αθηνά Κατσανεβάκη: «Η ετεροφωνία της Βορείου Πίνδου ως πρωταρχική φόρμα της Ηπειρώτικης Ελληνόφωνης Πολυφωνίας της Βορείου Ηπείρου;»

Η έρευνα πεδίου και οι μέχρι σήμερα προσεγγίσεις που αφορούν το ελληνόφωνο πολυφωνικό τραγούδι της Βορείου Ηπείρου εντός και εκτός συνόρων το έχουν προσεγγίσει σαν ένα ιδιαίτερο μουσικό είδος συγγενές με το γειτονικό του Αλβανόφωνο και γενικότερα συσχετιζόμενο ή συγκρινόμενο με άλλα πολυφωνικά ιδιώματα των Βαλκανίων.

Η παρούσα έρευνα ξεκίνησε έχοντας ως επίκεντρο την περιοχή της Βορείου Πίνδου αλλά επεκτάθηκε λόγω των μουσικών συμφραζομένων στην περιοχή της Ηπείρου και στο ελληνόφωνο πολυφωνικό ηπειρώτικο τραγούδι κυρίως στον ελληνικό χώρο αλλά και εκτός συνόρων. Κατά τον ίδιο τρόπο επεκτάθηκε στο πολυφωνικό βλαχόφωνο και στο σλαβόφωνο εντός και εκτός συνόρων. Η διατοπική αυτή προσέγγιση είχε σαν αποτέλεσμα την σύνθεση πληροφοριών και τον εντοπισμό συνθετικών κανόνων που αποκαλύπτουν κοινές συνιστώσες μεταξύ των εκάστοτε ιδιωμάτων και παρουσιάζουν μια συνέχεια και συνέπεια στην δημιουργία της μουσικής τους φόρμας που δείχνει (στην περίπτωση που θα μας απασχολήσει κυρίως εδώ) την ιστορική σχέση μεταξύ του ετεροφωνικού τραγουδιού της Πίνδου Βλαχόφωνου και Ελληνόφωνου και του Ελληνόφωνου πολυφωνικού τραγουδιού της Βορείου Ηπείρου και την πρωταρχική χρονική προτεραιότητα του ετεροφωνικού τραγουδιού σε σχέση με το πολυφωνικό σε αντιστοιχία μάλιστα με αντίστοιχους ισχυρισμούς Αλβανών μουσικολόγων για την προτεραιότητα της δίφωνης αλβανόφωνης πολυφωνίας της Β.Ηπείρου σε σχέση με την τρίφωνη και τετράφωνη.

Παναγιώτης Τέλλης: «Ο ρόλος και η φωνή του ρίχτη στο Ηπειρώτικο πολυφωνικό τραγούδι»

Το Ηπειρώτικο πολυφωνικό τραγούδι αποτελεί ιδιαίτερη περίπτωση λαϊκής πολυφωνίας στον Ελλαδικό χώρο και ειδικότερα στο δημοτικό τραγούδι. Γεωγραφικά τοποθετείται στην επαρχία Πωγωνίου, σε γειτνιάζουσες περιοχές και σε όλα τα χωριά της Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας στην Αλβανία. Πρόκειται για οργανωμένο σύστημα πολυφωνίας με λιτές μελωδικές γραμμές και αρμονικές συνηχήσεις που συνδέονται άμεσα με τον τροπικό χαρακτήρα των μελωδιών. Ακολουθεί τους άγραφους νόμους της προφορικότητας, από στόμα σε στόμα, από γενεά σε γενεά. Για να ονοματίσουν τους ρόλους τους οι τραγουδιστές χρησιμοποίησαν λέξεις και όρους της ντοπιολαλιάς τους. Έτσι συναντάμε λέξεις όπως πάρτης ή παρτής, γυριστής, κλώστης, ρίχτης και ισοκράτες.

Στον ελληνικό χώρο η εθνο-μουσικολογική έρευνα για το Ηπειρώτικο πολυφωνικό τραγούδι ξεκίνησε μετά το 1950 με τον ερευνητή Σπυρίδωνα Περιστέρη και τη μελέτη του «Δημοτικά τραγούδια Δροπόλεως Βορείου Ηπείρου», 1958.

Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στο ρόλο και στη φωνή του ρίχτη, αρχικά όπως αυτός παρουσιάστηκε από τον ερευνητή Σπ. Περιστέρη και στη συνέχεια όπως διαμορφώθηκε στις νεότερες ερμηνείες.

Λάμπρος Ευθυμίου: «Μέθοδοι καταγραφής και ανάλυσης της μουσικοποιητικής δομής στο ελληνικό δημοτικό τραγούδι»

Η καταγραφή του δημοτικού τραγουδιού στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων και της Μικράς Ασίας ξεκινά στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, σε επίπεδο ποιητικού κειμένου και έναν αιώνα αργότερα αρχίζουν οι προσπάθειες συστηματοποίησης της μουσικής καταγραφής σε αντιστοιχία με το κείμενο των τραγουδιών. Στην παρούσα εργασία πραγματοποιείται μια απόπειρα παρουσίασης των διάφορων μεθόδων ανάλυσης της μουσικοποιητικής δομής του δημοτικού τραγουδιού. Επιχειρείται η αποσαφήνιση της διατύπωσης συγκεκριμένων όρων στους οποίους οι διάφοροι μελετητές κατά το παρελθόν, προσέδωσαν διαφορετικό νοηματικό περιεχόμενο. Παρουσιάζονται οι κύριες τεχνικές μεταγραφής του μουσικού κειμένου σε σημειογραφία. Δίνεται έμφαση στους τρόπους καταγραφής και αντιστοίχισης των στίχων και ημιστιχίων με τις μελωδικές φράσεις, στα είδη των τσακισμάτων και στο ρόλο τους στη

δημιουργία νέων συλλαβικών ενοτήτων, οι οποίες αποτελούν δομικό στοιχείο της άρρηκτης σχέσης μελωδίας - κειμένου. Μελετούνται τρόποι καταγραφής των τονισμών του κειμένου και της μελωδίας και προτείνεται σχετική μέθοδος συστηματοποίησής τους με σκοπό την κατανόηση της λειτουργίας των παρατονισμών στο δημοτικό τραγούδι.

Συνεδρία 8γ

Ζωή Διονυσίου, Δήμητρα Κωτσοπούλου, Σοφία Καλογρούλη, Βίλμα Κατσέλη, Κλειώ Κωνσταντάκου, Χριστίνα Λιάνου, Κατερίνα Μουλλάλλη, Θέα Παπαδοπούλου: «Το “Πρόγραμμα μουσικής αγωγής για βρέφη και νήπια του Ιονίου Πανεπιστημίου” μέσα από το πρίσμα της επικοινωνιακής μουσικότητας»

Οι δράσεις μουσικής αγωγής που απευθύνονται σε παιδιά βρεφικής και νηπιακής ηλικίας αποτελούν μία προσφιλή δραστηριότητα γονέων και παιδιών τα τελευταία χρόνια. Η θεωρία της διυποκειμενικότητας και της επικοινωνιακής μουσικότητας απέδειξε ότι τα βρέφη δομούν την αντίληψή τους για το περιβάλλον μέσα από τους «σημαντικούς άλλους» (φροντιστές), με αμοιβαία αποδοχή νοημάτων, πράξεων, κινήτρων, συγκινήσεων, προθέσεων και προσδοκιών (Malloch & Trevarthen, 2009). Η σχέση φροντιστή-παιδιού καθορίζει την ανάπτυξη της μουσικής, της γλωσσικής και της κινητικής εξέλιξης του παιδιού.

Το «Πρόγραμμα μουσικής αγωγής για βρέφη και νήπια του Ιονίου Πανεπιστημίου» προσφέρεται από φοιτητές του Τμήματος Μουσικών Σπουδών εδώ και 10 χρόνια. Πραγματοποιείται στο χώρο της Ιατροχειρουργικής Εταιρείας Κέρκυρας, και φιλοξενεί κάθε χρόνο περίπου 100 παιδιά (10 μηνών έως 6 ετών σε 6 τμήματα).

Η παρούσα έρευνα εστιάζει σε διδακτικές πρακτικές που ακολουθήθηκαν κατά τα τέσσερα τελευταία έτη στο παραπάνω πρόγραμμα βασισμένες στη θεωρία της επικοινωνιακής μουσικότητας. Τα δεδομένα προέκυψαν μέσα από ανάλυση περιεχομένου δύο τύπων δεδομένων: α) ημερολόγια των φοιτητών και β) ημιδομημένες συνεντεύξεις με τους φοιτητές-εκπαιδευτικούς. Η ανάλυση εστιάζει στα στοιχεία της επικοινωνιακής μουσικότητας που έχουν αξιοποιήσει οι φοιτητές στις δραστηριότητές τους, και στο πώς αυτή η θεωρία τους συνέβαλε στη διαμόρφωση τη μουσικοπαιδαγωγικής τους ταυτότητας.

Γιάννης Μυγδάνης & Ίριγκαρτ Λερχ - Καλαβρυτινού: «Η παιδαγωγική του πιάνου στα τέλη του 18ου αιώνα, μέσα από το εγχειρίδιο *Méthode ou Recueil de connaissances élémentaires pour le forte-piano ou clavecin* των J. C. Bach και F. P. Ricci: Μια κριτική ανάλυση της μεθόδου και ζητήματα γνησιότητας του περιεχομένου»

Το εγχειρίδιο *Méthode ou Recueil de connaissances élémentaires pour le forte-piano ou clavecin* των J. C. Bach και F. P. Ricci αποτελεί μία από τις σχετικά λίγες μεθόδους εκμάθησης πληκτροφόρου οργάνου που εκδόθηκαν στο δεύτερο μισό του 18^{ου} αιώνα, ενώ χρησιμοποιείται έως τις μέρες μας σε μαθήματα μουσικής. Το περιεχόμενό της, εκτός της μουσικής-ιστορικής αξίας καταδεικνύει πλήθος στοιχείων σχετικά με τις αρχές της παιδαγωγικής μουσικού οργάνου στην υπό εξέταση εποχή. Στα 240 περίπου χρόνια ζωής της έχει επανεκδοθεί αρκετές φορές, ως ανατύπωση της έκδοσης του οίκου LeDuc στο Παρίσι το 1786. Ωστόσο, ο εντοπισμός μίας πρότερης κατά επτά χρόνια έκδοσης της ίδιας μεθόδου στην Ολλανδία, με διαφορετικό τίτλο και οδοποιοί διαφορές στο περιεχόμενο, αναδύει ζητήματα περί γνησιότητας του περιεχομένου, καθώς και του ποσοστού εμπλοκής των συγγραφέων κατά το σχεδιασμό της. Ο σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι διττός. Αφενός πραγματοποιείται κριτική ανάλυση του διδακτικού υλικού που ενσωματώνεται ώστε και με βάση τη σύγχρονη βιβλιογραφία να αναδυθούν οι αρχές και οι τρόποι εκμάθησης μουσικού οργάνου για τον 18^ο αιώνα. Αφετέρου, εκπονείται προσπάθεια αποσαφήνισης του αρχικού πυρήνα του περιεχομένου, αλλά και διασαφήνισης των αιτιών που οδήγησαν σε ενέργειες αλλοίωσης, διαμορφώνοντας το υλικό όπως καταγράφεται στις μετέπειτα επανεκδόσεις.

Στρογγυλή τράπεζα: «Τρέχοντα ζητήματα της ειδίκευσης της Βυζαντινής Μουσικολογίας»

Συντονιστές: Μ. Αλεξάνδρου & Α. Χαλδαιάκης

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, στο γνωστικό πεδίο της Βυζαντινής Μουσικολογίας σημειώθηκε ραγδαία εξέλιξη. Η άνθηση αυτή τροφοδοτήθηκε από ένα συνεχώς εξελισσόμενο σχετικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα, αναπτυσσόμενο στις διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης, καθώς και από πληθώρα συνεδρίων, masterclasses, προγραμμάτων διά βίου μάθησης, διαλέξεων, συναυλιών κ.ά. Στην παγκόσμια κρίση που βιώνουμε το τελευταίο διάστημα είναι σημαντικό να επιχειρηθεί ανταλλαγή εμπειριών ανάμεσα σε όλους όσους διακονούν τη Βυζαντινή Μουσικολογία και την Ψαλτική Τέχνη, καθώς και να αναπτυχτούν εκείνες οι διασυνδέσεις και υποδομές που θα εγγυώνται τη συνεχή και ομαλή εξέλιξη αυτής της Επιστήμης και Τέχνης, ακόμη και κάτω από τις τρέχουσες, ιδιαίτερες και έκτακτες, συγκυρίες.

Καλούμεθα, λοιπόν, σε ένα γόνιμο διάλογο, μέσω κατάθεσης προβληματισμών και καλών πρακτικών σχετικά με τη διδασκαλία και την έρευνα πάνω σε ποικίλα θέματα της Βυζαντινής Μουσικολογίας, σε μια συζήτηση στρογγυλής τράπεζας όπου θα παρακαθίσουν τα μέλη του *A.B. Δικτύου*, καθώς και μέλη ΔΕΠ της Ερευνητικής Ομάδας Βυζαντινών Μουσικών Σπουδών, με την παρουσία και συμμετοχή συναδέλφων και άλλων γνωστικών αντικειμένων να είναι, επίσης, ευκατρία.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Arshia Samsaminia: He studied contemporary composition at Sibelius Academy of Music in Finland, University of Gothenburg, in Sweden, UDK University of Arts in Berlin, Estonian Academy of Music and Theatre and Tbilisi State Music Conservatory under the supervision of Helena Tulve, Malin Bång, Manolis Vlitakis, Marc Sabat, Ole Lutzüow Holm and etc. He is a current Ph.D. candidate at Aristotle University of Thessaloniki in Greece under the supervision of Prof. Dimitri Papageorgiou and Prof. Caspar Johannes Walter (University of Sciences and Arts in Basel) in Composition. Samsaminia has had the collaborations with the well-known Ensembles such as the Klangforum Wien Ensemble, Ensemble Modern, Ensemble Garage, Stockholm Saxophone Quartet, Trio Saeitenwind, Ljubljana Contemporary Chamber Orchestra, KLART Ensemble, EMTA Tallinn Sinfonietta, HSM Symphonic and Opera Orchestra Gothenburg, Hanatsu Miroir Strasbourg, Łódź Academy Symphonic Orchestra, GEPO Unesco orchestra in Paris, Sepia Ensemble Poland, Tbilisi Contemporary Ensemble, Omnibus contemporary Ensemble, Collettivo_21 and etc. His compositions have been selected and performed in numerous festivals such as OutHear Festival, Gaudeamus 2018 Netherlands, Sound and Images New York, Ticino Musica 2019, Crossroads 2020, Poznań Contemporary Music Festival Poland, Mixtur Barcelona, UNM Nordisk Iceland, Sound of Stockholm, Tehran contemporary music festival, Eufonija Festival in Serbia, Leric Music Festival, and Siren Festival Gothenburg and etc. He attended in Masterclasses held by Tristan Murail, Georg Friedrich Haas, Oscar Bianchi, Dimitri Kourldianski, Rebecca Saunders, Karlheinz Essl, Pierluigi Billone, Alexander Schubert, John Chowning, José Sánchez-Verdú, Klaus Lang, Dror Feiler, Michael Finnissy, Simon Steen-Andersen and etc. His music has been performed in Switzerland, Germany, Netherlands, Greece, Poland, Iceland, USA, Italy, Slovenia, Finland, Sweden, Spain, Denmark, Serbia, Georgia, France, Armenia, Uzbekistan and Iran.

Raphael Staubli: Ο Raphael Staubli γεννήθηκε κοντά στη Ζυρίχη της Ελβετίας. Σπούδασε βιολί, πιάνο και θεωρία της κλασικής μουσικής. Την περίοδο 1984-1988 σπούδασε σύνθεση και θεωρία με τον Helmut Lachenmann στη Musikhochschule της Στουτγάρδης. Την περίοδο 1988-1992 εργάστηκε ως Καθηγητής της Θεωρίας της Κλασικής Μουσικής στη Hochschule der Künste της Ζυρίχης. Από το 1992 διδάσκει (Professor) στο ίδιο αντικείμενο στη Hochschule Luzern-Musik τα μαθήματα: «Θεωρία της Αρμονίας», «Θεωρία της Αντίστιξης», «Ειδικά Θέματα Ιστορίας της Μουσικής» και «Σύνθεση σε Διάφορα Στυλ». Ο Raphael Staubli δραστηριοποιείται ως συνθέτης και ως πιανίστας, έχει δε δημοσιεύσει άρθρα σχετικά με θέματα μουσικολογικού ενδιαφέροντος.

Emily Worthington: Dr Emily Worthington is Senior Lecturer in Music Performance at the University of Huddersfield, where she co-directs the Research Centre in Performance Practices. Emily's research interests are wide ranging, including both performance-based and archival approaches to the practice and culture of music in the UK and Germany 1750-1950; the history of sound recording and broadcasting (particularly the early BBC); and topics relating to woodwind performance and repertoire. Emily is much in demand as a period clarinetist, and is regularly invited as a guest principal with orchestras around the world. Emily also co-directs [Boxwood & Brass](#), a historical 'Harmonie' or wind ensemble specializing research-based explorations of Classical and Romantic repertoire. The ensemble's much-anticipated new recording project *Beethoven Transformed* has been called 'dazzlingly persuasive' by BBC Music Magazine. Emily studied at the University of York and the Royal College of Music in London. Her 2013 PhD 'The modernization of wind playing in London orchestras' was funded by a Collaborative Doctoral Award from the UK Arts and Humanities Research Council. She has also held a Junior Fellowship at the Royal College of Music and an Edison Visiting Research Fellowship at the British Library.

Θάλεια Αδελφοπούλου: Υποψήφια Διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας στη Θεωρία και Ανάλυση με επιβλέποντα καθηγητή τον κ. Πέτρο Βούβαρη. Αποφοίτησε από το ίδιο τμήμα το 2014 και συνέχισε με μεταπτυχιακές σπουδές

(Master of Arts in Music Theory) στο University of Wisconsin-Madison των Η.Π.Α. ως υπότροφος του πανεπιστημίου αλλά και του ιδρύματος Fulbright. Στη διδακτορική της διατριβή προτείνει μια συστηματική αναλυτική προσέγγιση της δομής της μουσικής του Ν. Χ. Μάντζαρου και των μαθητών του μέσω μιας ιστορικά ενημερωμένης μεθοδολογικής προσέγγισης, ξεκινώντας από τα *partimenti* των ναπολιτάνικων ωδείων και καταλήγοντας στην καινοτόμα θεωρία των μουσικών σχημάτων του R. Gjerdingen.

Ιωάννης Αθανασίου: Είναι Υποψήφιος Διδάκτορας του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας με ερευνητικό αντικείμενο την οργανική μουσική εκτέλεση της λαϊκής κιθάρας. Είναι απόφοιτος του ίδιου Τμήματος, έχοντας ολοκληρώσει το Μεταπτυχιακό «Μουσικές Τέχνες», στην Κατεύθυνση «Ελληνικές Μουσικές Παραδόσεις: Ερμηνεία και Εκτέλεση», με κύριο αντικείμενο σπουδών τη λαϊκή κιθάρα. Επίσης, σπούδασε στο Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του Τ.Ε.Ι Ηπείρου και στη Μουσική Σχολή «Εμμέλεια» ανώτερα θεωρητικά. Συνθέτει μουσική, με δισκογραφικά και συναυλιακά εγχειρήματα του ίδιου να πραγματοποιούνται ανά περιόδους. Δραστηριοποιείται στον ευρύτερο μουσικό χώρο ως εκτελεστής. Συμμετέχει τακτικά σε μουσικολογικά συνέδρια και ημερίδες. Από το 2012 διδάσκει σε μουσικές σχολές και ωδεία της Ελλάδας.

Μαρία Αθανασίου: Η Μαρία Αθανασίου είναι διδάκτωρ μουσικολογίας του Διεθνούς Κέντρου Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Newcastle (2019), κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στην Τέχνη, το Δίκαιο και την Οικονομία του Διεθνούς Πανεπιστημίου Ελλάδος (2014, διάκριση) και απόφοιτος του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (2011). Εργάζεται ως ερευνήτρια στα Πανεπιστήμια του Newcastle και του Northumbria του Ηνωμένου Βασιλείου, ενώ παράλληλα είναι η CoMusica Inclusion Training Producer του Sage, Gateshead και διδάσκει στο Centre for Advanced Training. Κατέχει πτυχία Φούγκας, Αντίστιξης, Αρμονίας και Πιάνου, όπως επίσης και το Associate Fellowship of Advance Higher Education του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι εισηγήσεις της έχουν παρουσιαστεί σε παραπάνω από είκοσι διεθνή συνέδρια και άρθρα της έχουν δημοσιευθεί σε εγκεκριμένα (peer-reviewed) μουσικολογικά περιοδικά, ειδικά τεύχη και βιβλία.

Γιώργος Αθανασόπουλος: Ο Γιώργος Αθανασόπουλος (PhD, Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου) είναι μεταδιδακτορικός ερευνητής συμβεβλημένος με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και το Ινστιτούτο Max Planck CBS Λειψίας. Έχει πραγματοποιήσει έρευνα πεδίου στην Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιαπωνία, το ΒΔ Πακιστάν και την Παπούα Νέα Γουινέα. Έχει διατελέσει υπότροφος του Great Britain Sasakawa Foundation, του Πανεπιστημίου του Εδιμβούργου, του Ιδρύματος Αλέξανδρος Ωνάσης, του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, και του Ιδρύματος Marie Curie. Τα αποτελέσματα των ερευνών του έχουν δημοσιευτεί, μεταξύ άλλων, στο *Psychology of Music*, το *Musicae Scientiae*, το *Empirical Musicology Review*, και το *Song and Popular Culture*.

Μίτση Ακογιούνου: Η Μίτση Ακογιούνου, Διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου στο πεδίο των Μουσικών Επιστημών (Μουσικοθεραπεία), ολοκλήρωσε μεταδιδακτορική μελέτη με θέμα «τη γυναίκα θρηνωδό στον ατομικό και συλλογικό πόνο της απώλειας». Έχει λάβει Πτυχίο (Bachelor of Music) και Μεταπτυχιακό (Master of Music) (ως Υπότροφος του Κοινωφελούς Ιδρύματος «Α.Σ. Ωνάσης») με εξειδίκευση στη μουσικοθεραπεία από το Michigan State University, ΗΠΑ. Είναι Διπλωματούχος Πιάνου από το Ωδείο Athenaeum. Έχει διδάξει στο ΠΜΣ «Μουσική Παιδαγωγική» στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης «Απόκτηση Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας σε Νέους Επιστήμονες Κατόχους Διδακτορικού» διδάσκει από το 2018 έως σήμερα μαθήματα Μουσικής Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Μουσικής στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Μουσικών Σπουδών στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Είναι εκπρόσωπος του Ελληνικού Συλλόγου Πτυχιούχων Επαγγελματιών Μουσικοθεραπευτών (ΕΣΠΕΜ) στην Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Μουσικοθεραπείας, και πιστοποιημένη επόπτρια του ΕΣΠΕΜ. Είναι μέλος της επιστημονικής επιτροπής του περιοδικού *Μουσικοπαιδαγωγικά* και μέλος της συντακτικής

ομάδας του περιοδικού *Approaches: An Interdisciplinary Journal of Music Therapy*. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζουν στη μουσικοθεραπεία και τη μουσικοπαιδαγωγική, στο μοιρολόι, το πένθος, τις άτυπες μορφές μουσικής μάθησης, τον καθολικό σχεδιασμό για τη μάθηση και τα παιδιά πρόσφυγες.

Μαρία Αλεξάνδρου: Η Μαρία Αλεξάνδρου γεννήθηκε στο Βουκουρέστι. Σπούδασε στη γενέτειρά της, στη Βόννη και στην Κοπεγχάγη, κοντά στον αείμνηστο καθηγητή J. Raasted, όπου και απέκτησε τον τίτλο *Candidata philosophiae* το 1996 στις Ελληνικές Μεσαιωνικές Σπουδές, με έμφαση στη βυζαντινή μουσική. Η διδακτορική της διατριβή ολοκληρώθηκε στο Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης (2000) και αφορά την Παλαιογραφία Βυζαντινής Μουσικής. Ήταν υπότροφος της *Studienstiftung des Deutschen Volkes* και του Ιδρύματος *Alexander von Humboldt*. Από το 2002 διδάσκει διάφορα μαθήματα Βυζαντινής Μουσικής στο Τ.Μ.Σ. του Α.Π.Θ. (σήμερα ως αναπληρώτρια καθηγήτρια). Συμμετείχε σε πάνω από 70 συνέδρια και συνέγραψε 4 βιβλία και πάνω από 50 άρθρα, επίσης έδωσε πολλές διαλέξεις και *masterclasses* στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Είναι υπεύθυνη της Ομάδας Παλαιογραφίας Βυζαντινής Μουσικής «Χρυσορρήμων» και του Σχήματος Ανατολικής Μουσικής «Ψαλτήρα» του Τ.Μ.Σ. του Α.Π.Θ. και του Γυναικείου Βυζαντινού Χορού «Αγία Ανυσία» της Ε.Ε.Μ.Ε., καθώς και πρόεδρος της Ομάδας Μελέτης «Μουσική της Χριστιανικής Ανατολής» της *International Musicological Society*. Βλ. <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/6487> και <https://www.auth.gr/video/25501>

Νίκος Ανδρικός: Ο Νίκος Ανδρικός είναι Επίκουρος Καθηγητής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, έχει εκπονήσει στο Τ. Μ. Σ. του Ιονίου Πανεπιστημίου τη διδακτορική του διατριβή, ενώ κατά την περίοδο 2004-2007 βρέθηκε στην Κωνσταντινούπολη σπουδάζοντας δίπλα στους εκπροσώπους της παλιάς γενιάς της Τουρκικής Ραδιοφωνίας και ψάλλοντας επίσημα στον Πατριαρχικό Ναό. Έχει εκδώσει δύο μονογραφίες, ενώ άρθρα του φιλοξενούνται σε Πρακτικά διεθνών συνεδρίων, επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς Τόμους. Τόσο η πρώτη του δισκογραφική δουλειά *Motivasyon* (2014) όσο και ο δεύτερός του δίσκος *SEDEF (KALAN MÜZİK, 2017)*, περιέχουν αποκλειστικά προσωπικές του συνθέσεις, ενώ έχει συνεργαστεί με καταξιωμένους καλλιτέχνες, δίνοντας συναυλίες (λάφτα, σάζι, τανμπούρ, φωνή) σε Ελλάδα και εξωτερικό. Τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα σχετίζονται με την μουσική παραγωγή στον αστικό χώρο κατά την υστεροθωμανική περίοδο, με τον προφορικό-ιδιωματικό χαρακτήρα της εκκλησιαστικής μουσικής, καθώς και με την μουσική θεωρία των τροπικών συστημάτων της Ανατολής.

Θύμιος Ατζακάς: Ο Θύμιος Ατζακάς είναι μουσικός, εκπαιδευτικός και παραγωγός. Σπούδασε κλασική κιθάρα στη Μουσική Ακαδημία της Κολωνίας και στην Ακαδημία Μουσικής και Θεάτρου της Λειψίας. Εκπόνησε τη διδακτορική του διατριβή στο Τμήμα Πολιτισμικής Επικοινωνίας και Τεχνολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου με θέμα τα μουσικά δίκτυα του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα. Από το 2001 ασχολήθηκε συστηματικά με το ούτι και την εφαρμογή διαφόρων τροπικών μουσικών συστημάτων επάνω στη σύγχρονη μουσική γραφή, ενορχήστρωση και αφήγηση, καθώς και τον αυτοσχεδιασμό. Από το 1996 έως σήμερα έχει παίξει σε πολλά διεθνή φεστιβάλ ενώ επιμελήθηκε ή έλαβε μέρος σε εκατοντάδες μουσικές παραστάσεις. Έχει εμφανιστεί, σαν σολίστας ή μέλος μουσικών συνόλων σε Ελλάδα, Κύπρο, Ιαπωνία, Ινδία, Ρουμανία, Αλβανία, Μαρόκο και Συρία καθώς και σε όλη την Ευρώπη ενώ ηχογράφησε και μαγνητοσκοπήσε για την ελληνική ραδιοτηλεόραση, το WDR, την *Deutsche Welle*, το MDR, το Arte και το BBC. Έχει επιμεληθεί τέσσερις προσωπικές δισκογραφικές παραγωγές, ενώ είχε ενεργή συμμετοχή σε 18 δίσκους. Από το 2010 ερμηνεύει και δισκογραφεί σαν σταθερό μέλος του συνόλου παλαιάς μουσικής *Ex Silentio*. Είναι επίκουρος καθηγητής του Τμήματος Μουσικής Τέχνης και Επιστήμης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Από το 2006 είναι ιδρυτικό μέλος της διεθνούς διοργάνωσης 'Μουσικό Χωριό' που πραγματοποιείται κάθε καλοκαίρι στον Άγιο Λαυρέντιο Πηλίου, καθώς και του καλλιτεχνικού forum «το αβγό» στη Θεσσαλονίκη. Αποτέλεσμα της εργασίας αυτής μέχρι σήμερα είναι η υλοποίηση και τεκμηρίωση πάνω από 150 συμβιωτικών μουσικών εργαστηρίων, παραστάσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Ο προσωπικός του δίσκος *Udopia* (2016, *Carpe Diem Records*) βραβεύτηκε

πρόσφατα στα πλαίσια του German Record Critics' Award (Preis der deutschen Schallplattenkritik), στην κατηγορία "Grenzgänge" (Crossover).

Δέσποινα Αυθεντοπούλου: Η Δέσποινα Αυθεντοπούλου είναι υποψήφια διδάκτωρ του τομέα ιστορικής μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (επιβλ. Γ. Σακαλλιέρος). Από το 2018 η έρευνά της χρηματοδοτείται από το ΙΚΥ. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος με εξαιρετική διάκριση στη Μουσική Παιδαγωγική (2014), απόφοιτος του τμήματος Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του ΑΤΕΙ Ηπείρου (2013) και του τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α. (2005). Πτυχιούχος φούγκας και πιάνου από το Δημοτικό Ωδείο Μοσχάτου και διπλωματούχος βυζαντινής μουσικής. Από το 2010 εργάζεται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση διδάσκοντας μουσικά σύνολα και όργανο σε Μουσικά Σχολεία (κανονάκι, πιάνο), ενώ παράλληλα έχει υλοποιήσει και Προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων Πολιτιστικών Θεμάτων. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην Ελληνική Εθνική Σχολή και τη μουσική εκπαίδευση των αρχών του 20ού αιώνα, πορίσματα των οποίων έχει ήδη παρουσιάσει σε επιστημονικά συνέδρια.

Άννα-Νατάσα Βαρβέρη: Σπούδασε κλασικό και Jazz πιάνο στο ωδείο «Φίλιππος Νάκας» και στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης - ειδίκευση πιάνο). Ολοκλήρωσε μεταπτυχιακές σπουδές στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο ("Επιστήμες της αγωγής" - Θεματικές Ενότητες: Εκπαιδευτική έρευνα, Διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων, Εξέλιξη του παιδιού στο ανθρωπογενές περιβάλλον και Εκπαίδευση ενηλίκων). Επιμορφώθηκε στη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών στη διδακτική πράξη. Παρακολούθησε σεμινάρια - μαθήματα πιάνου με τους: Β. Τσόπελα, Μ. Newman, Δ. Τουφεξή, Α. Παπαστεφάνου, Δ. Ευνουχίδου, Γ. Χατζηνίκο. Επίσης, μαθήματα μπαρόκ χορών και Τεχνικής Alexander για πιανίστες. Μιλάει αγγλικά και ιταλικά. Πραγματοποίησε εισηγήσεις σε συνέδρια και δημοσιεύσεις στα πρακτικά τους: «Η Διοίκηση των Ελληνικών Μουσικών σχολείων», 1ο διεθνές επιστημονικό συνέδριο ICOMEU (2018, Θεσσαλονίκη), «Τα Μουσικά σχολεία ως περιβάλλοντα επαγγελματικής ανάπτυξης», 5ο ΙΑΚΕ (2019, Ηράκλειο), «Βιώνοντας τους ήχους της Jazz επί σκηνής: Σχεδιασμός και υλοποίηση βιωματικής προσέγγισης του «τρακ» της σκηνής για τους μαθητές του μουσικού σχολείου Σερρών», 5ο Ε.Ε.Π.Ε.Κ. (2019, Λάρισα). Είναι μέλος των quartet "Tangology" και "Jazzical Duo". Έχει πραγματοποιήσει συναυλίες μουσικής δωματίου και συνοδεία μουσικών οργάνων σε διαγωνισμούς και εξετάσεις. Εργάζεται στα Μουσικά σχολεία από το 2005, ως καθηγήτρια πιάνου. Δίδαξε πιάνο στα ωδεία: «Σαμαράς» και του συλλόγου «Φίλων Γραμμάτων και Τεχνών Σερρών» και μουσικοκινητική αγωγή σε πολιτιστικούς συλλόγους και δημόσια ΙΕΚ.

Δημήτρης Βασιλάκης: Ο Δημήτρης Α. Βασιλάκης γεννήθηκε στην Αθήνα (1986). Πραγματοποίησε προπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (Τμήμα Φ.Π.Ψ.: 2004-2008) ως υπότροφος του Ι.Κ.Υ και αποδέκτης του Βραβείου Ανδρεάδη. Ακολούθως μετέβη στην Αγγλία για μεταπτυχιακές σπουδές (Μάστερ και Διδακτορικό) Φιλοσοφίας στο King's College London (2009-2014) με υποτροφίες από το Ίδρυμα Βουδούρη και την Ακαδημία Αθηνών αντίστοιχα, καθώς και βοηθήματα από το A.G. Leventis Foundation. Θέμα της διδακτορικής του διατριβής (με κύριο επιβλέποντα τον Peter Adamson) ήταν ο Νεοπλατωνικός Έρωσ (*Neoplatonic Love: the Metaphysics of Eros in Plotinus, Proclus and the pseudo-Dionysius*) και εγκρίθηκε (από τους καθηγητές John Dillon και Παύλο Καλλιγά) με την ανώτερη διάκριση ('without corrections'). Σε αναθεωρημένη μορφή η διατριβή του πρόκειται να εκδοθεί από τον οίκο Bloomsbury Publishing. Έχει διδάξει αρχαία ελληνική φιλοσοφία στο King's (ως Graduate Teaching Assistant σε φροντιστηριακούς κύκλους), καθώς και στο LMU (Munich School of Ancient Philosophy). Το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 ολοκλήρωσε μεταδιδακτορικό κύκλο στο ίδιο πανεπιστήμιο στο πλαίσιο DFG-Project. Την παρούσα την περίοδο είναι μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Universität Erfurt. Από μικρός ασχολήθηκε με τη μουσική (βιολί-πιάνο) και σπούδασε Ανώτερα Θεωρητικά στη Μουσική Εταιρεία Αθηνών (καθ.: Γιάννης Ιωαννίδης και Αντώνης Δ. Βασιλάκης). Έχοντας υπάρξει μέλος χορωδιακών σχημάτων εντός και εκτός Ελλάδας, έχει παρακολουθήσει σεμινάρια διεύθυνσης χορωδίας-ορχήστρας.

Πέτρος Βούβαρης: Ο Πέτρος Βούβαρης είναι Αναπληρωτής Καθηγητής στη Μορφολογία και Ανάλυση της Μουσικής στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, και διευθυντής του Εργαστηρίου Κριτικής Μουσικής Έρευνας. Είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος από το University of Wisconsin-Madison των ΗΠΑ, μεταπτυχιακού διπλώματος από το University of North Carolina-Greensboro των ΗΠΑ, και πτυχίου από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν στην ανάλυση και ερμηνευτική της μουσικής με ιδιαίτερη έμφαση στον πρώιμο μοντερνισμό και ιδιαίτερα στη μουσική του Νίκου Σκαλκώτα. Ανακοινώσεις του έχουν παρουσιαστεί σε συνέδρια στην Ελλάδα, Κύπρο, Σερβία, Ολλανδία, Βέλγιο, Γαλλία και ΗΠΑ, ενώ άρθρα του έχουν δημοσιευτεί σε Ελληνικά και ξένα περιοδικά (*Πολυφωνία, Musicae Scientiae, Series Musicologica Balcanica, International Journal of Educational Innovation, Muse-e-journal, American Music Teacher*). Το βιβλίο του *Εισαγωγή στη μορφολογική ανάλυση της τονικής μουσικής* εκδόθηκε το 2015 (Αθήνα: HEAL-Link). Είναι μέλος του ΔΣ της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας και μέλος της συντακτικής επιτροπής του ηλεκτρονικού περιοδικού *Mousikos Logos*.

Σταματία Γεροθανάση: Η Σταματία Γεροθανάση, λυρική τραγουδίστρια και μουσικολόγος, είναι κάτοχος πτυχίου Μουσικολογίας (integrated Master) και Διδακτορικού Διπλώματος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. και κάτοχος Diploma και Master of Voice Performance (Folkwang Universität der Künste). Μεταδιδακτορική ερευνήτρια (Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Σχολή Καλών Τεχνών, Α.Π.Θ.). Υπότροφος Ι.Κ.Υ. και Αριστείας της Επιτροπής Ερευνών Α.Π.Θ, υπότροφος της Folkwang Universität der Künste και Richard Wagner-Verband καθώς και κάτοχος DAAD-Preis και Conrad-Ekhof-Preis. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντα και οι δημοσιεύσεις της εστιάζουν στην περιοχή της μουσικής δραματουργίας της όπερας και στη γνωσιακή ανάλυση του λιμπρέτου. Μέλος της ερευνητικής ομάδας «Όπερα» της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας, μέλος της Διεθνούς Μουσικολογικής Εταιρείας (IMS) και του ερευνητικού προγράμματος IKYDA 2016/2017. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2016/17 και 2017/18 δίδαξε στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Σχολή Καλών Τεχνών, Α.Π.Θ.

Σωκράτης Γεωργιάδης: Ο Σωκράτης Γεωργιάδης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1970. Σπούδασε ανώτερα θεωρητικά, σύνθεση, πιάνο και μουσικολογία. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και υποψήφιος διδάκτορας στον τομέα Ιστορικής και Συστηματικής Μουσικολογίας του ίδιου τμήματος, με επιβλέποντα καθηγητή τον Αναπληρωτή Καθηγητή Γιώργο Φιτσιώρη, καθώς και απόφοιτος του Παναρμόνιου Ωδείου. Έχει γράψει μουσική για το θέατρο και την τηλεόραση, έργα συμφωνικής, ακουσματικής και χορωδιακής μουσικής, μουσική για πιάνο, φωνή και ποικίλους συνδυασμούς οργάνων και μουσικών συνόλων. Παράλληλα με την ενασχόλησή του με τη σύνθεση, δραστηριοποιείται ως παραγωγός και ενορχηστρωτής, έχοντας στο ενεργητικό του συμμετοχές σε δισκογραφικές παραγωγές, αλλά και συνεργασίες με ορχηστρικά, καθώς και μικρότερα οργανικά και φωνητικά σύνολα. Διδάσκει ανώτερα θεωρητικά και πιάνο για πάνω από δύο δεκαετίες, ενώ παράλληλα με το καλλιτεχνικό και παιδαγωγικό του έργο ασχολείται με τη μουσικολογική έρευνα. Το 2015 δημοσίευσε στο μουσικολογικό περιοδικό Πολυφωνία άρθρο του με τίτλο «Συνθετική σκέψη και πτωτικές δομές στην πρώιμη και μέση αναγεννησιακή πολυφωνία΄ ψαρεύοντας σε θολά νερά», *Πολυφωνία* 27. Από το 2016 συμμετέχει συστηματικά με ανακοινώσεις και συνακόλουθες δημοσιεύσεις σε συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Από τον Δεκέμβριο του 2017 είναι πάρεδρο μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας.

Νεκταρία Δελβινιώτη-Βασιλείου: Η Νεκταρία Δελβινιώτη-Βασιλείου γεννήθηκε στις 02/02/1981. Το 1998 εισήχθη ενδέκατη κατά σειρά στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών κατόπιν πανελλαδικών εξετάσεων και αποφοίτησε το 2003 με γενικό βαθμό «Άριστα». Το 1999 έλαβε τα Πτυχία Αρμονίας και Πιάνου με «Άριστα» από τη Μουσική Σχολή Μεσολογγίου και το 2004 το Δίπλωμα Πιάνου με «Άριστα παμψηφεί και Α΄ Βραβείο» από το Ωδείο Κλασικής και Σύγχρονης Μουσικής του Σπύρου Μάζη. Είναι επίσης κάτοχος του Πτυχίου Βυζαντινής Μουσικής από το 2008 και του Διπλώματος Βυζαντινής Μουσικής από το 2010 κατόπιν εξετάσεων ενώπιον επιτροπής του Διονυσίου Ηλιόπουλου στη Σχολή Βυζαντινής

Μουσικής της Ιεράς Μητρόπολεως Νικοπόλεως και Πρεβέζης. Έχει εκπονήσει διδακτορική διατριβή με θέμα την «Επιστολογραφία του Μανώλη Καλομοίρη από το 1939-1962» και πρόκειται να την υποστηρίξει άμεσα εντός του 2020. Εργάζεται ως μόνιμη καθηγήτρια πιάνου στο Μουσικό Σχολείο Πρέβεζας και έχει ασχοληθεί με πιανιστική συνοδεία χορωδιακών συνόλων. Κατέχει την αγγλική και την ιταλική γλώσσα σε επίπεδο Γ1.

Σπύρος Δελέγκος: Ο Σπύρος Δελέγκος είναι υποψήφιος διδάκτορας στην Ακαδημία Sibelius του πανεπιστημίου Uniarts Helsinki, κάτοχος master στον τομέα «Εθνομουσικολογία και Πολιτισμική Ανθρωπολογία» του τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α, πτυχιούχος του Μαθηματικού τμήματος του Πανεπιστημίου Πατρών και έχει εισαχθεί στο τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Πατρών. Διδάχτηκε ελληνική παραδοσιακή μουσική και λάφτα στο Δημοτικό Ωδείο Πατρών, θεωρητικά της 'Δυτικής Κλασικής' μουσικής στη Φιλαρμονική Εταιρία Ωδείο Πατρών, 'Ανατολική' μουσική και 'κλασικό' μαντολίνο ιδιωτικώς. Επίσης, γνωρίζει λαϊκή κιθάρα και τρίχορδο μπουζούκι. Έχει εμφανιστεί σε μουσικές σκηνές, φεστιβάλ, επιμεληθεί αφιερώματα, συνθέσει μουσική για το θέατρο και είναι ιδρυτικό μέλος της ομάδας τέχνης «Σταλακτίτες». Διδάσκει ως καθηγητής μουσικής στη Φιλαρμονική Εταιρία Ωδείο Πατρών από το 2012 και έχει δώσει μια σειρά από μουσικά εργαστήρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό σχετικά με την μακάμ τροπικότητα και την εναρμόνιση στο χώρο του ρεμπέτικου. Από το 2016 έχει συγκροτήσει την πολυμελή "Ορχήστρα Αστικής Λαϊκής Μουσικής" (έγχορδα, πνευστά κ.ά.) και έχοντας την επιμέλεια-ευθύνη αυτής έχει πραγματοποιήσει πληθώρα συναυλιών-αφιερωμάτων. Στο πλαίσιο της ερευνητικής του ιδιότητας έχει λάβει μέρος με εισηγήσεις σε διάφορα επιστημονικά συνέδρια (εθνο)μουσικολογίας εντός και εκτός Ελλάδας (ICTM, IMS κ.ά.) και προσφάτως υπέβαλε σχετικά άρθρα προς δημοσίευση σε διεθνή ξενόγλωσσα επιστημονικά περιοδικά. [<https://uoα.academia.edu/SpirosDelegos>]

Ζωή Διονυσίου: Η Ζωή Διονυσίου είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Μουσικής Παιδαγωγικής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου, όπου διδάσκει από το 2002. Είναι πτυχιούχος του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών (ΑΠΘ), έχει Μεταπτυχιακό (ΜΑ) και Διδακτορικό Δίπλωμα (PhD) στη Μουσική Παιδαγωγική (Institute of Education UCL University of London). Είναι διευθύντρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Μουσική Παιδαγωγική» και συντονίστρια Θερινής Ακαδημίας στον ίδιο τομέα από το 2012. Επίσης συντονίζει μια σειρά μουσικών δράσεων του Πανεπιστημίου στην κοινότητα, όπως το «Πρόγραμμα μουσικής αγωγής για βρέφη και νήπια του Ιονίου Πανεπιστημίου». Από το 2014 είναι συνδιευθύντρια σύνταξης του περιοδικού *Μουσικοπαιδαγωγικά* (Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση) και μέλος επιστημονικών επιτροπών πολλών συνεδρίων και διεθνών περιοδικών. Έχει συνυγγράψει δύο βιβλία, έχει επιμεληθεί δύο Αποθετήρια μουσικοπαιδαγωγικού περιεχομένου και έχει δημοσιεύσει περισσότερα από πενήντα άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους και πρακτικά συνεδρίων. Τα κυριότερα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν τη μουσική εκπαίδευση στη βρεφική και νηπιακή ηλικία, τα παραδοσιακά παιχνιδοτράγουδα, και τη διδακτική της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής. Από το 2012 έχει δημιουργήσει την Ομάδα Μουσικοπαιδαγωγικών Δράσεων του Τμήματος Μουσικών Σπουδών «Ανέβα μήλο - Κατέβα ρόδι», με στόχο την ανάδειξη της ελληνικής λαϊκής μουσικής παράδοσης.

Ροζαλία Ελευθεριάδου: Η Ροζαλία Ελευθεριάδου είναι υποψήφια διδάκτωρ Μουσικολογίας στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Σπούδασε στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο (μεταπτυχιακό στη Μουσικολογία, κατεύθυνση Βυζαντινή Μουσική), στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών) καθώς και στο Μακεδονικό Ωδείο, τη σχολή Εν Χορδαίς και το Μουσικό Κολλέγιο. Έχει παρακολουθήσει master classes με μουσικούς από τη Μεσόγειο στα κρουστά και στο τραγούδι (Ahmet Misirli, Bidjan Semirani, Fahrettin Yarkin, Ghada Shbeir, Melihat Gulses κ.α.). Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα κινούνται γύρω από την λειτουργία της παραδοσιακής και λαϊκής μουσικής στη σημερινή εποχή, την παραδοσιακή μουσική στην εκπαίδευση, την μουσική της Ορθόδοξης Εκκλησίας, τα παραδοσιακά κρουστά, την αραβοπερσική μουσική κ.ά. Έχει διδάξει παραδοσιακά κρουστά, θεωρία ανατολικής μουσικής-μακάμια, κ.ά., έχει υπάρξει

μαέστρος σε σύνολα κρουστών και χορωδίες, έχει διοργανώσει εκδηλώσεις (Ταξίδι στους Ρυθμούς της Παράδοσης 1ο, 2ο και 3ο) και έχει διατελέσει πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής στο 1ο και 2ο Συμπόσιο Παράδοσης και Πολιτισμού. Συνεργάζεται ως εισηγήτρια σε σεμινάρια και επιμορφώσεις σε διάφορους τομείς της παραδοσιακής μουσικής με ωδεία, μουσικές σχολές, συλλόγους, το Λύκειο Ελληνίδων Κέρκυρας κ.α. Έχει στο ενεργητικό της πλήθος συναυλιών, παρουσιάσεων σε ραδιόφωνα, τοπικές αρχές. Διδάσκει ως νηπιαγωγός στη δημόσια εκπαίδευση, ενώ παράλληλα συνεχίζει την εκπαιδευτική και ερευνητική της δραστηριότητα στη μουσική.

Δημήτρης Έξαρχος: Ο Δημήτρης Έξαρχος είναι θεωρητικός και μουσικολόγος που ειδικεύεται στη σύγχρονη μουσική. Έχει δημοσιεύσει σε βιβλία και περιοδικά σχετικά με τη σύνθεση, τη θεωρία και την ανάλυση μουσικής του εικοστού αιώνα. Έχει παραδώσει ομιλίες διεθνώς. Έχει διοργανώσει συνέδρια (Xenakis International Symposium; Notation in Contemporary Music; Compositional Aesthetics and the Political) συναυλίες, και εκδηλώσεις (Southbank Centre; Goldsmiths, Migrant Sound). Η έρευνά του αφορά τα ζητήματα της χρονικότητας, της σημειογραφίας, και του υλισμού στις διασταυρώσεις μεταξύ φιλοσοφίας, αισθητικής, ανάλυσης, και σύνθεσης. Η αναλυτική του πρακτική περιλαμβάνει υπολογιστικές και μαθηματικές προσεγγίσεις. Υπήρξε ερευνητικός συνεργάτης στο Contemporary Music Research Unit του Goldsmiths (Πανεπιστήμιο του Λονδίνου) και στο Κρατικό Ινστιτούτο Μουσικής Έρευνας, Βερολίνο.

Λάμπρος Ευθυμίου: Ο Λάμπρος Ευθυμίου είναι Διδάκτορας Μουσικολογίας/ Μουσικοπαιδαγωγικής με ειδίκευση στη Εθνομουσικολογία. Μετά την ολοκλήρωση της Διδακτορικής διατριβής συνέχισε την έρευνα σε Μεταδιδακτορικό επίπεδο (Post-Doc). Διδάσκει στο Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Έχει πραγματοποιήσει επιτόπια έρευνα στην Ελλάδα, την Τουρκία, τη Βουλγαρία, τη Σερβία και τη Βόρεια Μακεδονία. Μελετά τη μουσική παράδοση, την εξέλιξη και την επίδρασή της στις σύγχρονες μουσικές τάσεις των κυρίαρχων εθνοτήτων, των εθνοτικών ομάδων και των μειονοτήτων των Βαλκανίων. Εστιάζει στις φωνητικές μουσικές παραδόσεις των Βαλκανίων, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο καθώς επίσης και στις σχέσεις διδασκαλίας - μάθησης που αναπτύσσονται στο πλαίσιο αυτό. Στα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εντάσσεται η μελέτη της αλληλεπίδρασης της Εθνομουσικολογίας με την επιστήμη της Μουσικής Παιδαγωγικής. Είναι μέλος του διεθνούς οργανισμού *International Council for Traditional Music*, της *Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας* και της *Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση*.

Κωνσταντίνος Ζαχαρόπουλος: Ο Κωνσταντίνος Ζαχαρόπουλος είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας στη Θεσσαλονίκη. Ξεκίνησε μαθήματα μουσικής στο Δημοτικό Ωδείο Πατρών, αρχικά στην τάξη κιθάρας του Δημήτρη Δημακόπουλου κι έπειτα στην τάξη της Ρούλης Κολοκυθά. Συνέχισε τις σπουδές του στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης με την κλασική κιθάρα ως καλλιτεχνικό αντικείμενο στην τάξη της Έλενας Παπανδρέου. Τον Οκτώβριο του 2020 ολοκλήρωσε τις σπουδές του στο Τμήμα μετά από εκπόνηση πτυχιακής εργασίας με τίτλο «Μουσική και λογοτεχνία: Θέμα και παραλλαγές στο *Βιβλίο του γέλιου και της λήθης* του Μίλαν Κούντερα» υπό την επίβλεψη του Αναπληρωτή Καθηγητή Πέτρου Βούβαρη. Παράλληλα παρακολούθησε μαθήματα αρμονίας με τον Ανδρέα Ζαφειρόπουλο στο Δημοτικό Ωδείο Πατρών, απ' όπου αποφοίτησε τον Ιούλιο του 2020. Μετά από συνεχείς τραυματισμούς κατά τα πρώτα χρόνια των πανεπιστημιακών του σπουδών, παρακολούθησε μαθήματα τεχνικής Αλεξάντερ με τον Χρήστο Νούλη στη Θεσσαλονίκη και τους Tracy Gil και Don Weed στο Μπρίστολ, και είναι πλέον τελειόφοιτος στη σχολή εκπαίδευσης δασκάλων τεχνικής Αλεξάντερ *ITM Alexander Technique Teacher Training Course* στο Μπρίστολ.

Γιώργος Ζερβός: Είναι πτυχιούχος Φυσικής του Φυσικομαθηματικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών (1979). Σπούδασε ανώτερα θεωρητικά και πιάνο στο Ελληνικό Ωδείο και στο Ορφείο και σύνθεση με τον Γιάννη Ιωαννίδη. Έχει κάνει μεταπτυχιακές σπουδές στη Γαλλία (D.E.A. στο Πανεπιστήμιο Paris I - Panthéon-Sorbonne) και είναι διδάκτορας του

Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Έχει γράψει άρθρα για τη μουσική του 20ου αιώνα, έχει δώσει διαλέξεις και έχει συμμετάσχει σε πολλά συνέδρια. Το 2001 εκδόθηκαν από τον εκδοτικό οίκο Κ. Παπαρηγορίου-Χ. Νάκας τρία βιβλία του με τίτλους αντίστοιχα: *Schönberg, Berg Webern: Η κρίση της μουσικής δια μέσου της κρίσης του θέματος και των μορφών* (2001), *Ο Νίκος Σκαλκώτας και η ευρωπαϊκή παράδοση της μουσικής των αρχών του 20ου αιώνα* (2001) και *Από την αρχική έμπνευση στην τελική μορφοποίηση* (2016). Έργα του έχουν παιχτεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό (Ιταλία, Βουλγαρία, Κύπρο, Γαλλία, Αμερική) και έχουν ηχογραφηθεί από την Ελληνική Ραδιοφωνία, ενώ παραγγελίες για σύνθεση μουσικών έργων τού έχουν δοθεί από το Γ΄ Πρόγραμμα, το Ινστιτούτο Γκαίτε, τον ΟΜΜΑ κ.ά. Οι συνθέσεις του εκδίδονται από τον εκδοτικό οίκο Κ. Παπαρηγορίου-Χ. Νάκας και έργα του έχουν δισκογραφηθεί από τις δισκογραφικές εταιρείες Warner (*Έρωσ και Ψυχή*, 1999) και Agora (*Σπουδή για κουαρτέτο εγχόρδων*, 2000). Διδάσκει μουσική του 20ου αιώνα στο Τ.Μ.Σ. του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Θεοδώρα Ιορδανίδου: Η Θεοδώρα Ιορδανίδου είναι υποψήφια διδάκτωρ στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών Α.Π.Θ. (επιβλ. Γ. Σακαλλιέρος) Έχει πραγματοποιήσει ανακοινώσεις σε διεθνή συνέδρια μουσικολογίας. Από το 2018 η διδακτορική της έρευνα χρηματοδοτείται από το ΙΚΥ. Παράλληλα είναι μία από τις πλέον δραστήριες και πολυβραβευμένες Ελληνίδες φλαουτίστες της νεότερης γενιάς. Από το 2016 είναι Α΄ κορυφαία φλαουτίστα της *Φιλαρμόνια* Ορχήστρας Αθηνών, ενώ συνεργάζεται με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και την Εναλλακτική Σκηνή της ΕΛΣ. Ως σολίστ έχει συμπράξει με τις σημαντικότερες ελληνικές ορχήστρες και με πολλές γερμανικές. Είναι αριστούχος απόφοιτη του Πανεπιστημίου Μουσικής της Νυρεμβέργης με μεταπτυχιακό δίπλωμα σολίστ φλάουτου και πτυχιούχος του Τ.Μ.Σ. Α.Π.Θ. Κατόπιν διαγωνισμών έλαβε τις υποτροφίες: DAAD, Ιδρύματος Ωνάση, Μεγάρου Μουσικής Αθηνών. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ.: www.theodora-iordanidou.com.

Χρυσοβαλάντης Ιωαννίδης: Ο Ιωαννίδης Χρυσοβαλάντης (MSc, PhD) γεννήθηκε στην Θεσ/νίκη το 1977 και είναι πτυχιούχος του τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. Είναι κάτοχος Πτυχίου και Διπλώματος της Βυζαντινής μουσικής, Μεταπτυχιακού και Διδακτορικού διπλώματος με ειδίκευση στην Βυζαντινή Μουσικολογία από το τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ., καθώς και επιμορφωτικών σεμιναρίων σχετικά με την Παιδαγωγική της Μουσικής και την Εκπαίδευση ευρύτερα. Εργάζεται ως μόνιμος Καθηγητής Βυζαντινής και Ελληνικής Παραδοσιακής Μουσικής στο Μουσικό Σχολείο της Καβάλας, με προϋπηρεσία στο Δημοτικό Ωδείο Καβάλας και στο Ωδείο Ανατολικής Μακεδονίας και υπηρετεί ως δεξιός Ιεροψάλτης του Μητροπολιτικού Ναού Αγίου Νικολάου Ελευθερουπόλεως. Διετέλεσε ιδρυτής και χοράρχης του «Βυζαντινού Χορού Καβάλας», με ευρύ λειτουργικό, πολιτιστικό και δισκογραφικό έργο, μέλος του μουσικού σχήματος «Αίολος» και είναι συντονιστής του Συνόλου Εκκλησιαστικής και Εξωτερικής μουσικής «Συνηχούντες». Επίσης έχει ηχογραφήσει αδημοσίευτα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μέλη της Κυριακής της Ορθοδοξίας και της Πεντηκοστής, καθώς και Ακολουθίες Αγίων και ποικίλες ψαλτικές συνθέσεις. Τέλος, έχει λάβει μέρος ως Εισηγητής σε Επιστημονικά Συνέδρια με αντικείμενο την Ψαλτική Τέχνη και την Παιδαγωγική της Μουσικής, ως Ειδικός Επιστήμονας στο πλαίσιο της Πράξης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα)-Νέο Πρόγραμμα Σπουδών» για την εκπόνηση του Προγράμματος Σπουδών για το μάθημα της Ελληνικής Παραδοσιακής Μουσικής των Μουσικών Σχολείων της χώρας και έχει δημοσιεύσει άρθρα και μελέτες μουσικολογικού, λειτουργικού και ψαλτικού περιεχομένου σε επιστημονικά περιοδικά.

Αγγελική Καθαρίου: Η Αγγελική Καθαρίου είναι διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του York και Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης & Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Συνεργάζεται με τα λυρικά θέατρα της Βόρειας Ιταλίας, το Carnegie Hall, την Concertgebouw, την Κρατική Όπερα του Ρήνου, την Opéra Comique, το M.M.A, την Ε.Λ.Σ, το Μέγαρο Μουσικής της Μόσχας και με τα διεθνή φεστιβάλ Αθηνών, Μασσαλίας, Βουδαπέστης, Ferrara, Roque d'Anthéron ερμηνεύοντας ευρύ λυρικό και συμφωνικό ρεπερτόριο και έργα του 20ου και 21ου αιώνα (Ευρυδίκη, Carmen, Falstaff, Beggar's Opera και Phaedra του Britten, 9η

Συμφωνία του Beethoven, 2^η Συμφωνία του Mahler, Sinfonia N.1 του Γ.Χρήστου, Pierrot Lunaire, Le Marteau sans Maître του Boulez) υπό τους αρχιμουσικούς Cl.Abbado, Θ.Αντωνίου, St.Bedford, Γ.Βράνο, M.Plasson, A.Zedda. Η συνεργασία της με τις δισκογραφικές εταιρείες BIS, Naive, Naxos, Melism, Lorelt περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις πρώτες παγκόσμιες παρουσιάσεις έργων των: Σκαλκώτα, Μητρόπουλου, Αδάμη, Μικρούτσικου, Ξενάκη (Διεθνές Βραβείο "Orphée d'Or 2012" για το έργο Zgia), Milstein, Rosa, το Μάγο Έρωτα του M.de Falla και τη μουσική του Alexandre Desplat για την ταινία 11'09"01 New York September 11. Το βιβλίο της "L'Atelier Moderne, An exploration of the collaborative process between performer and composer in vocal music theatre of the 21st century" κυκλοφορεί από τις εκδόσεις NOVA Science Publishers της Νέας Υόρκης.

Γεώργιος Καλλίρης: Ο Γεώργιος Καλλίρης (<http://kalliris.blogspot.gr/>) είναι καθηγητής Τεχνολογίας Ήχου και Εικόνας στα ηλεκτρονικά ΜΜΕ και στα Νέα Μέσα του Τμήματος Δημοσιογραφίας και Μέσων Επικοινωνίας του ΑΠΘ. Είναι διπλωματούχος Ηλεκτρολόγος Μηχανικός του ΑΠΘ τηλεπικοινωνιαδικής κατεύθυνσης (1989) και Διδάκτωρ του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του ΑΠΘ (1995). Εκπόνησε διπλωματική και Διδακτορικό στο Εργαστήριο Ηλεκτροακουστικής και Τηλεοπτικών Συστημάτων του ΑΠΘ. Εκλέχθηκε Λέκτορας, Επίκουρος, Μόνιμος Επίκουρος, Αναπληρωτής Καθηγητής και Καθηγητής πρώτης βαθμίδας, το 1998, 2005, 2009, 2013 και 2018 αντίστοιχα στο Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ. Είναι αναπληρωτής Προέδρου του Τμήματος και διευθυντής του Εργαστηρίου Ηλεκτρονικών ΜΜΕ. Είναι διευθυντής του Μεταπτυχιακού Προγράμματος με κατευθύνσεις: «Δημοσιογραφία και Νέα Μέσα» και «Επικοινωνία και Πολιτισμός». Διδάσκει επίσης στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Ακουστικός Σχεδιασμός και Ψηφιακός Ήχος» στο ΕΑΠ, στο Διαπανεπιστημιακό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Προηγμένα Συστήματα Υπολογιστών και Επικοινωνιών» στην κατεύθυνση «ΤΠΕ του Ήχου και της Εικόνας στην Παραγωγή και την Εκπαίδευση», δίδαξε στο Τμήμα Κινηματογράφου του ΑΠΘ και στο Πανεπιστήμιο Frederick της Κύπρου ως επισκέπτης καθηγητής. Η ερευνητική, συγγραφική και διδακτική του δραστηριότητα εξειδικεύονται στις ψηφιακές τεχνολογίες του ήχου και της εικόνας και στα σύγχρονα διαδραστικά-οπτικοακουστικά μέσα.

Σοφία Καλογρούλη: Η Σοφία Καλογρούλη είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου (κατεύθυνση Μουσικής Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Μουσικής). Έχει διδάξει στο «Πρόγραμμα Μουσικής Αγωγής για Βρέφη και Νήπια του Ιονίου Πανεπιστημίου» (2016-2017). Εργάστηκε ως μουσικοπαιδαγωγός στο «Ότι, αγαπώ, κέντρο προσχολικής αγωγής, δημιουργίας και έκφρασης» (2016-2018). Είναι μέλος της Ομάδας Μουσικοπαιδαγωγικών Δράσεων του Ιονίου Πανεπιστημίου «Ανέβα μήλο - Κατέβα ρόδι» από το 2015 και μέλος της Ομάδας Μουσικής στην Κοινότητα με δράσεις στο Σωφρονιστικό Ίδρυμα της Κέρκυρας από το 2019. Πραγματοποίησε εθελοντική εργασία ως εκπαιδευτικός μουσικής στο «Πυξίδα - Κέντρο Ειδικής Αγωγής» (2016). Επίσης είναι δασκάλα σε Προγράμματα Μουσικής Αγωγής σε τάξεις νηπιαγωγείου και πρώτες τάξεις δημοτικού.

Κώστας Καρδάμης: Ο Κώστας Καρδάμης (kardamis@ionio.gr) είναι μουσικολόγος και υπηρετεί ως επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου με γνωστικό αντικείμενο την Ιστορία της Νεοελληνικής Μουσικής. Οι ερευνητικές δραστηριότητές του αφορούν στη μουσική της Ελλάδας των νεωτέρων χρόνων, ιδιαίτερος εκείνης του 18ου και του 19ου αιώνα, καθώς και στην όπερα και στο μουσικό θέατρο. Στα ερευνητικά ενδιαφέροντά του συμπεριλαμβάνονται, επίσης, η μουσική για σύνολα πνευστών και η διάδραση μουσικής, κοινωνίας και πολιτικής. Είναι μέλος του Εργαστηρίου Ελληνικής Μουσικής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών, της συντακτικής ομάδας του περιοδικού Νέος Μουσικός Ελληνομνήμων, καθώς και της ελληνικής επιτροπής της RILM. Επίσης, είναι Γενικός Επιμελητής της σειράς Μνημεία Νεοελληνικής Μουσικής. Από το 2003 έχει αναλάβει την επιμέλεια του Αρχείου και του Μουσείου της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας. Ιστότοπος: <https://users.ionio.gr/~kardamis/>

Αθηνά Κατσανεβάκη: Σπούδασε Μουσικολογία, Βυζαντινή Μουσική, θεωρητικά και βιολί. Το 1998 ολοκλήρωσε την διατριβή της στην Ιστορική Εθνομουσικολογία και αναγορεύτηκε

διδάκτορας το 1999. Από το 1990 επιτελεί κατ'επανάληψη επιτόπιες έρευνες σε περισσότερες από 200 κοινότητες κυρίως στην περιοχή του Βορειοδυτικού Ελληνικού χώρου για την καταγραφή του Ιστορικού τους εθμικού και άλλου ρεπερτορίου με μικρότερες συγκριτικές έρευνες σε άλλες περιοχές και διασυνοριακή έρευνα στην Αλβανία και στην FYROM. Η έρευνα της βραβεύτηκε με Α' έπαινο από την Ακαδημία Αθηνών. Μέσα από διατριβή της, την μεταδιδακτορική της έρευνα και μία σειρά από επιστημονικά άρθρα ανέλυσε τα συμπεράσματά της για την ερμηνεία του μουσικού συστήματος και την σχέση του με την αρχαιότητα, την ιστορικότητα των ιδιωμάτων, την κοινωνία και την κοινότητα. Συμμετείχε σε διεθνή και Παγκόσμια συνέδρια αντίστοιχα για την Αρχαία Ελληνική μουσική και για την Εθνομουσικολογία στο εσωτερικό και σε πολλές χώρες στο εξωτερικό. Έδωσε έμφαση στην ερμηνεία μέσα από την έρευνα. Ίδρυσε το φωνητικό εργαστήρι «Χώ» και έδωσε την δική της μέθοδο προσέγγισης του παραδοσιακού ήχου και προφοράς στο παραδοσιακό τραγούδι. Συνεργάστηκε με σύγχρονους συνθέτες. Εισηγήαγε το «Εθνογραφικό Παραμύθι». Δίδαξε 12 έτη στο ΤΜΕΤ και από το 2017 στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του ΑΠΘ. Είναι liaison Officer της Ελλάδας στην ICTM.

Βίλμα Κατσέλη: Η Βίλμα Κατσέλη είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου στην κατεύθυνση Μουσικής Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Μουσικής. Έχει διδάξει στο «Πρόγραμμα Μουσικής Αγωγής για Βρέφη και Νήπια του Ιονίου Πανεπιστημίου» (2018-2019). Σπούδασε πιάνο και ανώτερα θεωρητικά στο Ωδείο Άρτας και φοίτησε στο Universität für Musik und darstellende Kunst της Βιέννης (Department of Music and Movement Education/ Rhythmics and Music Physiology), στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus (2019-2020). Πραγματοποίησε πρακτική άσκηση στο Ινστιτούτο Έρευνας Μουσικής και Ακουστικής - Κέντρο Μουσικής Τεκμηρίωσης (2020). Είναι μέλος της Ομάδας Μουσικοπαιδαγωγικών Δράσεων του Ιονίου Πανεπιστημίου «Ανέβα μήλο - Κατέβα ρόδι» από το 2017 και μέλος της Ομάδας Μουσικής στην Κοινότητα με δράσεις στο Σωφρονιστικό Ίδρυμα της Κέρκυρας από το 2019.

Μαρία Κίτσιου: Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Είναι αριστούχος πτυχιούχος πιάνου και ανώτερων θεωρητικών (Ειδ. Αρμονίας, Αντίστιξης και Φούγκας) και αριστούχος απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών, της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Παν/μίου Θεσ/νίκης. Είναι υποψήφια διδάκτωρ του Τμήματος στο γνωστικό πεδίο της Ιστορικής Μουσικολογίας με κύρια επιβλέπουσα την κ. Εύη Νίκα - Σαμψών. Βασικό ερευνητικό της ενδιαφέρον αποτελεί η όπερα του 19^{ου} αιώνα. Διδάσκει το μάθημα της μουσικής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Τάσος Κολυδάς: Ο Τάσος Κολυδάς ανήκει στο Εργαστηριακό - Διδακτικό Προσωπικό του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι διδάκτωρ Μουσικολογίας, διπλωματούχος μεταπτυχιακών σπουδών Πληροφορικής και κιθαριστής. Στο συγγραφικό του έργο περιλαμβάνονται κείμενα σχετικά με την Μουσικολογία και την Πληροφορική δημοσιευμένα σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Διδάσκει τα μαθήματα «Ψηφιακή παρτιτούρα και ηλεκτρονικές εκδόσεις», «Ιστορία της νεοελληνικής έντεχνης μουσικής» και «Η Κιθάρα στην Ευρώπη στον 20ό αιώνα» στον προπτυχιακό κύκλο σπουδών του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Στο ίδιο Τμήμα διδάσκει στο μάθημα «Εργαλεία Τεχνολογίας στη Μουσική Εκπαίδευση», στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Μουσική Εκπαίδευση σε Τυπικά και Άτυπα Περιβάλλοντα». Επίσης, έχει διδάξει μαθήματα μουσικής τεχνολογίας στο Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής του ΤΕΙ Ηπείρου. Εργάστηκε ως ειδικός επιστήμονας στην εκπόνηση του Οδηγού για τον Εκπαιδευτικό για το μάθημα Ιστορία της Μουσικής για τα Μουσικά Σχολεία (πράξη «Νέο Σχολείο - Νέο πρόγραμμα σπουδών» ΟΠΣ295450) από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Έχει αναπτύξει διαδικτυακές εφαρμογές στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων και έργων ψηφιοποίησης πολιτιστικών συλλογών για το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, την Εθνική Λυρική Σκηνή, το Ινστιτούτο Έρευνας Μουσικής Ακουστικής, το Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του ΤΕΙ Ηπείρου κ.ά. Είναι ιδρυτικό στέλεχος και μέλος της συντακτικής επιτροπής του μουσικολογικού περιοδικού

Πολυφωνία. Διετέλεσε πρόεδρος του Συλλόγου Αποφοίτων του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και Ειδικός Γραμματέας του Εθνικού Συμβουλίου Μουσικής - UNESCO. Είναι μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρίας και της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση. Περισσότερα: <https://www.kolydart.gr/>

Δήμητρα Κόνιαρη: Η Δήμητρα Κόνιαρη, είναι Μουσικοπαιδαγωγός (PhD), μέλος του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και διδάκτωρ του Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του πανεπιστημίου Μακεδονίας. Ολοκλήρωσε τις βασικές της σπουδές στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και είναι απόφοιτος του μεταπτυχιακού τμήματος για τις Γνωστικές Επιστήμες (DEA en Sciences Cognitive) του Ελεύθερου Πανεπιστημίου Βρυξελλών (U.L.B.). Παράλληλα είναι απόφοιτος του Ινστιτούτου Ρυθμικής Jaques-Dalcroze του Βελγίου και πτυχιούχος πιάνου (Μουσική Ακαδημία Ιξελλών, Βέλγιο). Εργάστηκε ως καθηγήτρια Μουσικής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Είναι Πρόεδρος του Δ.Σ. της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ε.Ε.Μ.Ε.) (2018-2020) και επικεφαλής της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού Μουσική Εκπαίδευση. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα κινούνται στο χώρο της Μουσικής Εκπαίδευσης, της Μουσικής Ψυχολογίας και της Νευροεκπαίδευσης.

Σπήλιος Κούνας: Ο Σπήλιος Κούνας είναι Διπλωματούχος του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών της Πολυτεχνικής Σχολής Πατρών. Σπούδασε μουσικολογία στο Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του ΤΕΙ Ηπείρου, από το οποίο αποφοίτησε με άριστα. Εκπόνησε τη διδακτορική του διατριβή στο Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου λαμβάνοντας υποτροφία από το ΙΚΥ, με θέμα «Το Αστικό Λαϊκό Τραγούδι του Ελλαδικού Χώρου κατά την Περίοδο των Πρώιμων Ηχογραφήσεων. Υφολογία, Τροπικότητα, Επιτέλεση», η οποία αξιολογήθηκε με άριστα. Έχει εργαστεί για επτά εξάμηνα στο Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του πρώην ΤΕΙ Ηπείρου και για δύο εξάμηνα στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, στο οποίο είναι ακαδημαϊκός υπότροφος κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος. Παράλληλα έχει εργαστεί για πολλά χρόνια ως ενεργός μουσικός και έχει συμμετάσχει σε συναυλίες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Στα ερευνητικά του ενδιαφέροντα συγκαταλέγεται η μελέτη των μουσικών δικτύων και οι ιδιαιτερότητες στην έρευνα των λαϊκών μουσικών παραδόσεων. Η επιστημονική του δραστηριότητα περιλαμβάνει μία διάλεξη για το ρεμπέτικο στο εξωτερικό, τρία άρθρα σε πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων και τη συμμετοχή σε ένα ερευνητικό πρόγραμμα με την ιδιότητα του μουσικολόγου και στην παραγωγή ενός μουσικού ντοκιμαντέρ με διπλή ιδιότητα, του μουσικού και του ερευνητή - συμβούλου.

Δημήτρης Κούντουρας: Ειδικεύεται στην παλαιά μουσική και σε ιστορικά είδη φλάουτου. Σπούδασε φλάουτο με ράμφος και μπαρόκ φλάουτο στην Ανώτατη Σχολή Μουσικής της Ουτρέχτης (μεταπτυχιακό δίπλωμα 2001) και στην Ακαδημία Μουσικής του Μιλάνου με υποτροφία του ιδρύματος Marco Fodella. Ολοκλήρωσε τις σπουδές του στο μπαρόκ φλάουτο στο Ανώτατο Ωδείο της Βιέννης και στη μουσική του Μεσαίωνα στην Ανώτατη Σχολή Μουσικής του Τρόσινγκεν (Master of Early Music). Είναι διδάκτορας ιστορικής μουσικολογίας του ΕΚΠΑ ενώ υπήρξε μεταδιδακτορικός ερευνητής του ΚΕΑΕ. Έχει την καλλιτεχνική διεύθυνση του συνόλου Ex Silentio με το οποίο έχει εμφανιστεί σε σημαντικά ευρωπαϊκά φεστιβάλ ενώ έχει συνεργαστεί με τη Συμφωνική της Βιέννης, με την Καμεράτα Αθηνών και με την Harmony of Nations Baroque Orchestra. Ασχολείται με τις σχέσεις μουσικής και αναγεννησιακού Ουμανισμού και με τις πολυδιάστατες σχέσεις μουσικής και κειμένου μέχρι τον 18^ο αιώνα. Διδάσκει στο Ωδείο Αθηνών, στο πανεπιστήμιο Μακεδονίας και είναι επισκέπτης καθηγητής στο Ανώτατο Ωδείο της Γενεύης.

Βασιλική Κουτσομπίνα: Διδάκτωρ μουσικολογίας (Ph.D.) από το University of Cincinnati και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος (Master of Music) από το University of Hartford των ΗΠΑ. Έχει λάβει πολλαπλές διακρίσεις και υποτροφίες, μεταξύ των οποίων και το Βραβείο

Διακεκριμένης Διατριβής του Πανεπιστημίου Σινσινάτι. Οι μελέτες της σε θέματα ιστορίας και ανάλυσης στην κοσμική αναγεννησιακή μουσική έχουν δημοσιευθεί σε έγκριτα διεθνή επιστημονικά περιοδικά όπως το *Early Music*, το *TVNM* και το *Journal of the Alamire Foundation*, καθώς και σε πρακτικά συνεδρίων και συλλογικούς τόμους. Έχει παρουσιάσει την έρευνά της στα συνέδρια της Αμερικάνικης Μουσικολογικής Εταιρείας, της Διεθνούς Μουσικολογικής Εταιρείας, της Αμερικάνικης Εταιρείας Αναγεννησιακών Σπουδών και, επί σειρά ετών, στο Διεθνές Συνέδριο Μεσαιωνικής και Αναγεννησιακής Μουσικής. Κατά την περίοδο 1995-2000 εργάστηκε στην τότε νεοσύστατη «Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας Λίλιαν Βουδούρη» στον τομέα των προσκλήσεων και υπηρεσιών αναφοράς. Σε συνεργασία με τον Σύλλογο Οι Φίλοι της Μουσικής σχεδίασε και υλοποίησε την διαδικτυακή εφαρμογή *ΜελΟδύσσεια: μια μουσική ιστορία για νέους* (<http://melodisia.mmb.org.gr>), που το 2012 απέσπασε το βραβείο της Διεθνούς Εταιρείας για τη Μουσική Εκπαίδευση (International Society for Music Education—Gibson Foundation Award). Έχει διδάξει θέματα ιστορίας της μουσικής σε προπτυχιακά, μεταπτυχιακά και διδακτορικά προγράμματα σπουδών. Είναι Επίκουρη Καθηγήτρια Ιστορικής Μουσικολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Έλενα Κρασιάκη: Η Έλενα Κρασιάκη γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε πιάνο στο Σύγχρονο Ωδείο Θεσσαλονίκης (τάξη P. Phillipova) και μονωδία-μελοδραματική στο Κρατικό Ωδείο (τάξη E. Κίνη), ενώ φοίτησε και στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Το 2007 ολοκληρώνει τις πτυχιακές σπουδές στο κλασικό τραγούδι με ειδίκευση στην παλιά μουσική στην Βασιλική Ακαδημία της Χάγης (τάξη R. Dams και L. van den Heuvel). Γίνεται δεκτή στο ίδιο ίδρυμα για μεταπτυχιακές σπουδές με ειδίκευση στην μουσική του 17^{ου} αιώνα όπου και παρακολούθησε μαθήματα ερμηνείας παλιάς μουσικής με τους J. Feldman, M. Chance και P. Koopj, ενώ παράλληλα έκανε έρευνα υπό την καθοδήγηση των C. Toet και P. van Heygen, αποφοιτώντας με άριστα και διάκριση από την επιτροπή “...for putting a special program together which is realized in such a way that it shows her an advocate for the 17th century music, as it is seldom heard.” Ως σολίστ έχει συμμετάσχει σε project και συναυλίες σε Γερμανία, Βέλγιο, Λετονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία (Festival di Musica Rinacimentale, Ferrara, 2009), Κορέα (Σεούλ- Φεστιβάλ Παλιάς Μουσικής, 2006), Ολλανδία (Utrecht Oude Muziek Festival 2004), Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, 3^η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, Festival Baroque d’Ambronay κ.ά. υπό τη διεύθυνση διακεκριμένων μουσικών όπως οι C. Toet, J. van Veldhoven, M. Fentros, J. Tubery, F. Bonizzoni κ.α. ενώ έχει συμμετάσχει σε μαγνητοσκόπηση για το τηλεοπτικό κανάλι τέχνης Arte. Είναι συνιδρυτικό μέλος του μεταβλητού σχήματος παλιάς μουσικής *Sopra il Basso*, με το οποίο έχει πραγματοποιήσει εμφανίσεις σε Ολλανδία, Γαλλία, Ιταλία, Λετονία κ.α. Το καλοκαίρι του 2012 επιλέχθηκαν ως *Jeune Ensemble in Residence* στο Φεστιβάλ Παλιάς Μουσικής του Ambronay (Ιούνιος) ενώ τον Οκτώβρη του 2013 πραγματοποίησαν για το ίδιο φεστιβάλ συναυλία που ηχογραφήθηκε και μεταδόθηκε από την γαλλική ραδιοφωνία (Radio France). Στην Ελλάδα έχει συνεργαστεί ως σολίστ με την ορχήστρα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, το μεταβλητό σχήμα Παλιάς μουσικής *Latinitas Nostra* καθώς επίσης και με τα σύνολα σύγχρονης μουσικής *DissonArt Ensemble* και *Ventus Ensemble*. Από το 2011 διδάσκει στο Νέο Ωδείο Θεσσαλονίκης και την θερινή Μουσική Ακαδημία “*Ateliers de Musique Ancienne Les Heures Musicales de la Vallée de la Bresle*” (Γαλλία).

Κλειώ Κωνσταντάκου: Η Κλειώ Κωνσταντάκου είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου (κατεύθυνση Μουσικών Επιστημών). Έχει διδάξει στο «Πρόγραμμα Μουσικής Αγωγής για Βρέφη και Νήπια του Ιονίου Πανεπιστημίου» (2016-2017). Στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus (2017-2018) φοίτησε στο Πανεπιστήμιο Μουσικής και Παραστατικών Τεχνών της Βιέννης (Music and Movement Education/Rhythmic and Physiology). Παράλληλα, δίδαξε ως δασκάλα μουσικής στο Νηπιαγωγείο της Εθνικής Σχολής Βιέννης. Συμμετέχει στην ομάδα εργασίας του ψηφιακού αποθετηρίου για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας μέσα από τα τραγούδια της Μαρίζας Κωχ: «Εγώ πατρίδα γνώρισα μέσ’ από τα τραγούδια». Είναι μέλος της Ομάδας Μουσικοπαιδαγωγικών Δράσεων του Ιονίου Πανεπιστημίου «Ανέβα μήλο – Κατέβα ρόδι» από το 2015 και μέλος της Ομάδας Μουσικής στην Κοινότητα με δράσεις στο Σωφρονιστικό Ίδρυμα της Κέρκυρας από το 2019. Διδάσκει σε

προγράμματα Μουσικής Αγωγής σε τάξεις νηπιαγωγείου και δημοτικού, στις Φιλαρμονικές Σκριπερού και Κοντοκαλίου Κέρκυρας, στη Μουσική Σχολή Κέρκυρας και στο Ίδρυμα Χρονίως Πασχόντων «Πλατυτέρα».

Ξένια Κωνσταντινίδου: Η Ξένια Κωνσταντινίδου γεννήθηκε στο Τσιμκέντ του Καζακστάν, το 1987. Είναι απόφοιτη του Τμήματος Μουσικών Σπουδών, διπλωματούχος πιάνου, ανώτερων θεωρητικών (αρμονία, αντίστιξη, φούγκα). Εκπονεί τη διδακτορική της διατριβή στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών στο γνωστικό αντικείμενο: «Συστηματική Μουσικολογία» με επιβλέποντα τον αναπληρωτή καθηγητή του τμήματος κ. Κωνσταντίνο Τσούγκρα με θέμα «Το μουσικό ύφος του Γεώργιου Πονηρίδη μέσα από τα έργα του για σόλο πιάνο: Γενική επισκόπηση και ανάλυση αντιπροσωπευτικών έργων». Ταυτόχρονα, διανύει τον τελευταίο χρόνο σπουδών της στην σύνθεση με καθηγητή το Δημήτρη Οικονόμου. Στο πλαίσιο της μουσικολογικής της δραστηριότητας παρουσίασε στο 16^ο Διεθνές Σεμινάριο Μουσικής της Κοζάνης τη διπλωματική της εργασία με θέμα «The Jazz Harmony of Bill Evans and his improvisational technique» (2014), στο 11^ο Διατμηματικό Συνέδριο της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας την εργασία «Μια περιοδική –και μη- καταλογογράφηση της εργογραφίας του Γεώργιου Πονηρίδη και η κριτική έκδοση της *Αττικής Σουίτας* αρ.3 (1937) για πιάνο» (2019). Την περίοδο 2018-19 στο πλαίσιο της συνεργασίας του Τ.Μ.Σ. του Α.Π.Θ. με την Συμφωνική Ορχήστρα Δήμου της Θεσσαλονίκης επιμελήθηκε προγράμματα κάποιων συναυλιών της ορχήστρας υπό την επίβλεψη του καθηγητή κ. Γεώργιο Σακαλλιέρο. Ως συνθέτρια, το έργο της *Assimilations II* για κουαρτέτο εγχόρδων έλαβε το Β' βραβείο στον 8^ο διαγωνισμό σύνθεσης Δημήτρη Δραγατάκη (2018).

Δήμητρα Κωτσοπούλου: Η Δήμητρα Κωτσοπούλου είναι απόφοιτος του Παιδαγωγικού Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, κάτοχος του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Σπουδών «Μουσική Παιδαγωγική» του Ιονίου Πανεπιστημίου και υποψήφια διδάκτορας του τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου στον τομέα της Μουσικής Παιδαγωγικής. Γνωρίζει αγγλικά και γαλλικά. Σπούδασε πιάνο στο Δημοτικό Ωδείο Λάρισας κι έχει παρακολουθήσει τον μονοετή κύκλο σπουδών μουσικοκινητικής αγωγής Carl Orff & Dalcroze της Σχολής Μωραΐτη. Συμμετέχει στο χορωδιακό σύνολο *Indonation*. Εργάζεται ως νηπιαγωγός στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση του Ν. Λάρισας από το 2000. Έχει συμπράξει μαζί με τους μαθητές της με σύνολα του Μουσικού Σχολείου Λάρισας σε κοινές συναυλίες.

Ίρμγκαρτ Λερχ - Καλαβρυτινού: Η Ίρμγκαρτ Λερχ-Καλαβρυτινού, από το Ντούντερστατ (Duderstadt) στη Γερμανία, σπούδασε στο Göttingen φυσική και μουσικολογία, μεταξύ άλλων με τους Heinrich Husmann και Ursula Günther. Επιπλέον κατέχει κατάρτιση ως βιβλιοθηκονόμος. Από το 1987 ζει στην Ελλάδα, όπου έχει διδάξει ιστορική μουσικολογία σε πανεπιστημιακό επίπεδο από το 1991, στα τμήματα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Ιονίου Πανεπιστημίου της Κέρκυρας. Αυτή τη στιγμή είναι καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών στο ΕΚΠΑ. Στις δημοσιεύσεις της ασχολείται κυρίως με την γαλλική μουσική του Μεσαίωνα και την μουσική ζωή στην Ελλάδα στον 19ο και 20ό αιώνα. Παίζει αναγεννησιακά πνευστά και βιολοντσέλο.

Χριστίνα Λιάνου: Η Χριστίνα Λιάνου είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου (κατεύθυνση Μουσικής Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Μουσικής). Έχει διδάξει στο «Πρόγραμμα Μουσικής Αγωγής για Βρέφη και Νήπια του Ιονίου Πανεπιστημίου» (2018-2019). Έκανε την πρακτική της άσκηση ως μουσικοπαιδαγωγός στο Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών «Η Μικρή Πολιτεία, παίζουμε δημιουργικά» (2019). Είναι μέλος της Συμφωνικής Ορχήστρας Νέων Τρικάλων από το 2014. Πρόσφερε εθελοντικό έργο ως μουσικός στη δομή «Το χαμόγελο του παιδιού» στην Κέρκυρα κατά το έτος 2019-20. Είναι μέλος της Ομάδας Μουσικοπαιδαγωγικών Δράσεων του Ιονίου Πανεπιστημίου «Ανέβα μήλο – Κατέβα ρόδι» από το 2017 και μέλος της Ομάδας Μουσικής στην Κοινότητα με δράσεις στο Σωφρονιστικό Ίδρυμα της Κέρκυρας από το 2019.

Ιωάννης Λυμπέρης: Ο Ιωάννης Λυμπέρης του Γεωργίου γεννήθηκε στην Αθήνα. Είναι διδάκτορας Εθνομουσικολογίας και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας του ΕΚΠΑ, κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου Λαογραφίας του Φιλολογικού Τμήματος του ΕΚΠΑ, πτυχιούχος Ανθρωπιστικών Επιστημών του ΕΑΠ καθώς και διπλωματούχος Σύνθεσης και Ανωτέρων Θεωρητικών Ευρωπαϊκής Μουσικής. Στα ερευνητικά του ενδιαφέροντα συγκαταλέγονται οι καταγραφές και η Λαογραφία των ελληνικών δημοτικών τραγουδιών, ζητήματα επιτέλεσης γυναικείου χορού στις τραγωδίες του Ευριπίδη, σύμβολα και ταυτότητες σε ορεινές κοινότητες με ανάλογες μελέτες περίπτωσης καθώς και οι εκπαιδευτικές πρακτικές και μελέτες γύρω από τον μαθητοκεντρικό προσανατολισμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Εργάζεται ως καθηγήτρια μουσικής στη δημόσια δευτεροβάθμια εκπαίδευση και συνεργάζεται με το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ ως μέντορας προπτυχιακών φοιτητών. Συμμετέχει σε συνέδρια και επιστημονικές συναντήσεις ως εισηγήτρια ή μέλος επιστημονικής ή οργανωτικής επιτροπής. Ενδεικτικά αναφερόμαστε σε εισηγήσεις όπως *Ο λαϊκός πολιτισμός στην εκπαιδευτική διαδικασία, Αρχαίο δράμα και λαϊκό δρώμενο: από την επιτέλεση στη διδακτική αξιοποίηση, Η φιλαρμονική ως συνδιαμορφωτικός παράγοντας του αστικού λαϊκού πολιτισμού της πόλης του Λαυρίου, Travelling through Music: Δημιουργία ραδιοφωνικής εκπομπής ως εναλλακτικό διαθεματικό project*, κ.ά. Η συγγραφική του δραστηριότητα αφορά σε μονογραφίες, συμμετοχή σε συλλογικά έργα και επιμέλεια τόμων και πάντοτε γύρω από ζητήματα εθνομουσικολογικά, λαογραφικά και πειραματισμού διδακτικών μοντέλων.

Κατερίνα Μανιού: Γεννήθηκε στην Αθήνα. Είναι υψίφωνος, performer και μουσικολόγος. Αποφοίτησε από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών Αθήνας, όπου εκπόνησε διδακτορική διατριβή με θέμα: “Πλευρές του Μοντερνισμού και του Μεταμοντερνισμού στο έργο του Alfred Schnittke” με υποτροφία του Ι.Κ.Υ, κατόπιν διαγωνισμού. Ολοκλήρωσε τις σπουδές της στο κλασικό τραγούδι με “Άριστα Παμψηφεί και Πρώτο Βραβείο”. Είναι κάτοχος των πτυχίων πιάνου και ανώτερων θεωρητικών (Αρμονία/Αντίστιξη/Φούγκα). Ως λυρική τραγουδίστρια/ performer έχει συνεργαστεί με την Εθνική Λυρική σκηνή, τη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, τον θίασο “Song of the Goat Theater Company”, την ομάδα “Medea Electronique”, με την χορογράφο Νατάσα Αβρά, τη σκηνοθέτη Άννα Τζάκου, την υψίφωνο Τζένη Δριβάλα κ.α. Έχει ερμηνεύσει έργα νέων Ελλήνων συνθετών ενώ συμπράττει σταθερά με μουσικούς από την Ελλάδα και το εξωτερικό στα πλαίσια ερμηνείας σύγχρονου ρεπερτορίου και αυτοσχεδιασμού. Άρθρα της έχουν δημοσιευθεί σε περιοδικά όπως Πολυφωνία, Πολύτονον κ.α. Έχει πραγματοποιήσει ομιλίες στη Βιβλιοθήκη του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, στο Τ.Μ.Σ. Αθήνας και στο Τρίτο Πρόγραμμα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας (ΕΡΤ). Έχει διδάξει μουσική μορφολογία, ανάλυση, ιστορία και τραγούδι σε ποικίλες ειδικότητες Δημοσίων ΙΕΚ.

Κατερίνα Μουλλάλλη: Η Κατερίνα Μουλλάλλη είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου (κατεύθυνση Μουσικών Επιστημών). Στο «Πρόγραμμα Μουσικής Αγωγής για Βρέφη και Νήπια του Ιονίου Πανεπιστημίου» δίδαξε το 2017-2018, όπου πραγματοποίησε έρευνα με θέμα την «Παρατήρηση και ενεργοποίηση της κίνησης των παιδιών 1 έως 3 ετών». Το ίδιο έτος δίδαξε μουσική σε παιδιά σχολικής και εφηβικής ηλικίας στο Ορφανοτροφείο Κέρκυρας, στο πλαίσιο της πτυχιακής της εργασίας. Έχει διδάξει μουσική και κίνηση σε κέντρα δημιουργικής απασχόλησης τόσο στην Κέρκυρα (Passa Tempo), όσο και στη Χαλκίδα (Kids Wellness Camp). Από το 2015 έχει λάβει μέρος σε τοπικές δράσεις, συμμετείχε ενεργά σε χορωδίες, αλλά και στην Ομάδα Μουσικοπαιδαγωγικών Δράσεων του Ιονίου Πανεπιστημίου «Ανέβα μήλο – Κατέβα ρόδι». Στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus Placement (2018-2019) εργάστηκε ως βοηθός καθηγήτη στο Dublin City University της Ιρλανδίας, αναπτύσσοντας τις δεξιότητες τις πάνω στη διδασκαλία της μουσικής παιδαγωγικής, αλλά και την πραγματοποίηση μουσικοκινητικών δράσεων, όπως το ετήσιο φεστιβάλ του Culture Night. Παράλληλα εργάστηκε εθελοντικά στον διεθνή μη κερδοσκοπικό οργανισμό Human Appeal. Σήμερα βρίσκεται στο Cork της Ιρλανδίας πραγματοποιώντας το μεταπτυχιακό της με τίτλο Arts Management and Creative Producing.

Φώτης Μουσουλίδης: Ο Φώτης Μουσουλίδης γεννήθηκε το 1975 και ασχολήθηκε με τη μουσική πολύ νωρίς. Πήρε πτυχίο ακορντεόν και αρμονίας από την Ελληνική Μουσική Ακαδημία. Το 2000 πήρε πτυχίο Μουσικών Σπουδών από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, και το 2014 ολοκλήρωσε με επιτυχία την διδακτορική του διατριβή με τίτλο «Η πυθαγόρεια παράδοση στο έργο του Ιάννη Ξενάκη» στο ίδιο πανεπιστήμιο. Έχει συμμετάσχει σε πολλές συναυλίες και διαγωνισμούς είτε ως συνθέτης είτε ως εκτελεστής ακορντεόν, και έχει συνεργαστεί με μερικούς από τους πιο γνωστούς συνθέτες και τραγουδιστές στον Ελληνικό χώρο καθώς και τη Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου. Συμμετείχε στην εκδοτική ομάδα (Καίτη Ρωμανού, Μαρία Μπαρμπάκη, Φώτης Μουσουλίδης) του βιβλίου «*Η Ελληνική Μουσική στους Ολυμπιακούς Αγώνες και τις Ολυμπιάδες (1858-1896)*», που εκδόθηκε το 2004 από το Υπουργείο Πολιτισμού της Ελλάδας, ενώ έχει εκδώσει διάφορα άρθρα σε μουσικολογικά θέματα με επίκεντρο τη μουσική του 20^{ου} και 21^{ου} αιώνα. Από το 2004 διαμένει μόνιμα στην Κύπρο και εργάζεται ως καθηγητής, εκτελεστής ακορντεόν και ενορχηστρωτής. Είναι ιδρυτής και βασικό μέλος των Tiempos Viejos Quintet και μαέστρος της Δημοτικής χορωδίας Λατσιών.

Αλεξάνδρα Μπαλάντινα: Η Αλεξάνδρα Μπαλάντινα είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εθνομουσικολογίας στο Τμήμα Εθνομουσικολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Έχει κάνει εθνογραφική έρευνα στο Ιράν, στη Βόρεια Μακεδονία, στην Ιρλανδία και στην Ελλάδα. Ειδικεύεται στις γεωγραφικές περιοχές της Μέσης Ανατολής, των Βαλκανίων και της Ανατολικής Ευρώπης. Στα επιστημονικά της ενδιαφέροντα συγκαταλέγονται: η εθνογραφική έρευνα, η μεθοδολογία έρευνας στην εθνομουσικολογία, η κοινωνική και πολιτισμική ανθρωπολογία, η ενσώματη εθνομουσικολογία, η μουσική επιτέλεση ως εργαλείο έρευνας και αντικείμενο μελέτης, μουσική και Ισλάμ, μουσική λογοκρισία, πολιτισμική οργάνωση, μουσική και κορονοϊός. Στα μουσικά είδη που έχει ερευνήσει, γράψει και διδάξει συγκαταλέγονται η κλασική μουσική της Μέσης Ανατολής (κυρίως Αραβική, Ιρανική και Τουρκική), Βαλκανική hip-hop, αστικές μουσικές παραδόσεις της Ελλάδας και Ιρλανδική παραδοσιακή μουσική. Η μύηση της στις τροπικές μουσικές παραδόσεις, ξεκίνησε στα μέσα της δεκαετίας του 90' όταν ως μαθήτρια του Ross Daly συμμετείχε στο συγκρότημά του *Λαβύρινθος*, δίνοντας παραστάσεις σε Ελλάδα, Κύπρο και Αγγλία. Από το 2015 συμμετέχει σε διάφορα διαπολιτισμικά μουσικά σχήματα παίζοντας κρουστά (tombak, bendir, και daf). Σήμερα είναι ενεργό μέλος της Διαπολιτισμικής Ορχήστρας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, την οποία διευθύνει ο Χάρης Λαμπράκης. Σε συνεργασία με την Ελένη Καλλιμοπούλου έχει επιμεληθεί το βιβλίο *Εισαγωγή στην Εθνομουσικολογία*, Εκδόσεις Ασίη. Εκτός από Ελληνικά και Αγγλικά, μιλάει Ρώσικα, Σερβο-Κροατικά, Σλαβομακεδόνικα και Περσικά.

Δήμητρα Μπαντέκα: Γεννήθηκε στην Αθήνα. Ξεκίνησε τις σπουδές της στο Ελληνικό Ωδείο, με καθηγητή πιάνου τον Ευάγγελο Κατσάμπα και απέκτησε πτυχίο και δίπλωμα πιάνου με τη Φανή Καραγιάννη, στο Ωδείο Φίλιππος Νάκας. Σπούδασε ανώτερα θεωρητικά με το Θάνο Γκουντάνο (πτυχίο αρμονίας). Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ. Έχει παρακολουθήσει σεμινάρια πιάνου, θεωρητικών, διεύθυνσης χορωδίας, μουσικής δωματίου και μουσικής παιδαγωγικής με τους: Ν. Χατζηνίκο, Δ. Τουφεξή, Α. Παπαστεφάνου, Δ. Δημόπουλο, L. Boyadjieva, Ε. Μελιγκοπούλου, Φ. Καραγιάννη, Β. Κίτσο και Γ. Γκουράνη. Είναι υποψήφια διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΑΠΘ, στον τομέα Ιστορικής Μουσικολογίας. Διδάσκει μουσική και είναι υπεύθυνη χορωδίας σε Κέντρα Δημιουργικής απασχόλησης παιδιών του Δήμου Θεσσαλονίκης, σε ωδεία και ιδιωτικά σχολεία από το 2012.

Μαριάνθη Μποζαπαλίδου: Η Μαριάνθη (Μαριάννα) Μποζαπαλίδου έχει Bachelor of Music από το King's College London, Master in Music με εξειδίκευση στη Μουσική Ανάλυση από το ίδιο ίδρυμα και έχει ανακηρυχθεί Διδάκτωρ από το Γενικό Τμήμα της Πολυτεχνικής Σχολής Α.Π.Θ. με θέμα διατριβής «Αυτόματα και Σειριακές Μηχανές στη Μουσική». Έχει υπάρξει υπότροφος του Ιδρύματος Schillizzi του Λονδίνου για όλη τη διάρκεια των προπτυχιακών της σπουδών, καθώς και υπότροφος ΙΚΥ για την εκπόνηση της Διδακτορικής της Διατριβής. Επίσης, είναι σολίστ πιάνου, έχοντας πάρει Δίπλωμα Σολίστ στα 19 της χρόνια από το Νέο Ωδείο Θεσσαλονίκης και

την τάξη της Άννας Τσίτσα- Κούνιο με Άριστα Παμψηφεί και Α΄ βραβείο για εξαιρετική ερμηνεία. Έχει τις εξής δημοσιεύσεις: “Automata and Music Contour Functions”, *Journal of Mathematics and Music*, 2013, “Sequential Machines and Affine Musical Contours”, *Springer Proceedings in Mathematics and Statistics*, 2017, “Fuzzy Musical Languages”, *Fuzzy Sets and Systems*, 2018, “Machine Representation of Fundamental Musical Functions”, *MusMat: Brazilian Journal of Music and Mathematics*, 2019, “Encoding Musical Procedures by Sequential Transducers”, *Journal of Mathematics and Music*, 2019, «Η Δομή Μονοειδούς στην Τυπική Μουσική», *Mus-e-Journal*, 2019. Η Μαριάννα Μποζαπαλίδου έχει διδάξει θεωρία της μουσικής και πιάνο για πολλά έτη στο Νέο Ωδείο Θεσσαλονίκης, Υποχρεωτικό Πιάνο στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Καλλιέργεια Ακοής και Σολφέζ στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, έχει συμμετάσχει στο πρόγραμμα «Θαλής» του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου και διδάσκει το γνωστικό αντικείμενο της «Μαθηματικής Μουσικής» στο μεταπτυχιακό τμήμα Εφαρμοσμένων Μαθηματικών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Ξάνθης. Παράλληλα, ασχολείται με την επικοινωνία του πολιτισμού και ιδιαίτερα της λόγιας μουσικής από το μέσο της τηλεόρασης.

Γιάννης Μυγδάνης: Ο Γιάννης Μυγδάνης είναι διδακτορικός φοιτητής Μουσικής Παιδαγωγικής στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου (E.U.C.). Κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στη Μουσική Παιδαγωγική (E.U.C) και στα Πληροφοριακά Συστήματα (O.P.A.), ενώ παράλληλα ολοκληρώνει το μεταπτυχιακό δίπλωμα Advanced Teaching (UoPeople). Διπλωματούχος πιάνου και ηλεκτρονικού οργάνου (DipLCM), ολοκλήρωσε τις σπουδές στα Ανώτερα Θεωρητικά (Αρμονία, Αντίστιξη, Φυγή και Διεύθυνση Μπάντας) και έλαβε το δίπλωμα Διεύθυνσης Χορωδίας και της Σύνθεσης με «Άριστα και Α΄ Βραβείο». Έχει γράψει μουσική για θέατρο, ταινίες μικρού μήκους και παραμύθια. Οι παρτιτούρες των έργων του *Tocatta for piano* και *Thymises for prepared piano* κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Poeta. Το 2017 κυκλοφορεί σε Βιβλίο-CD η πρώτη του δισκογραφική δουλειά με τίτλο «Ιδανικές Φωνές» αρ. 7 σε ποίηση Κ. Π. Καβάφη από τις εκδόσεις Εντύποις. Το 2019 κυκλοφορούν από την Protasis Music και την Vo Synthesis τα digital singles «Μικρή Σουίτα σε Κόκκινο Μείζον» σε ποίηση Γιάννη Ρίτσου και «Πεθαίνει η λέξη...» σε ποίηση Έμιλι Ντίκινσον. Είναι μέλος της E.E.M.E. και της I.S.M.E. και εργάζεται ως καθηγητής μουσικής στο Δημοτικό Ωδείο Αμαρουσίου και Ηλιούπολης.

Εύη Νίκα-Σαμψών: Η Εύη Νίκα-Σαμψών είναι καθηγήτρια Ιστορικής Μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε μουσική στο Εθνικό Ωδείο. Ακολούθησαν σπουδές Μουσικολογίας, Θεατρολογίας με έμφαση στη δραματουργία της Όπερας του 19^{ου} αιώνα και Νεότερης Γερμανικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου (Ludwig-Maximilians-Universität München: Magister Artium και Dr. phil.). Δίδαξε μαθήματα Ιστορικής Μουσικολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και Δραματουργίας της Όπερας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών. Έχει συνεργαστεί με την Εθνική Λυρική Σκηνή, την *Εκδοτική Αθηνών*, το Γ΄ Πρόγραμμα της Ε.Ρ.Α. Από τον Σεπτέμβριο του 1991 είχε τακτική συνεργασία με τον Τομέα Εκδόσεων του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, όπου ανέλαβε την επιμέλεια πολλών εκδόσεων του Ο.Μ.Μ.Α., στις οποίες έχει δημοσιεύσει πολυάριθμα εξειδικευμένα μουσικολογικά κείμενα. Ερευνητικά πεδία: Ιστοριογραφία της Μουσικής του 18ου και 19ου αιώνα, Όπερα και είδη του Μουσικού Θεάτρου, η συνθετική υφή της Κλασικής Εποχής και του Ρομαντισμού, η Νεοελληνική Μουσική, Ζητήματα μεθοδολογίας της μουσικολογικής επιστήμης.

Έχει διδάξει επίσης στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «European Master’s Degree in Human Rights and Democratisation» της Έδρας UNESCO για την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Ειρήνη του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Είναι ακαδημαϊκά υπεύθυνη του ακαδημαϊκού-ερευνητικού προγράμματος *Opera-Oberta*, στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας του Α.Π.Θ. με το Gran Teatre del Liceu της Βαρκελώνης. Το ερευνητικό πρόγραμμα *Opera-Oberta* υλοποιήθηκε με τη στήριξη της Επιτροπής Ερευνών του Α.Π.Θ.

Συμμετείχε σε διεθνή και πανελλήνια συνέδρια και ημερίδες ως εισηγήτρια και ως μέλος σε πολλές οργανωτικές και επιστημονικές επιτροπές συνεδρίων. Έχει διατελέσει επίσης μέλος πολλών εκπαιδευτικών και ακαδημαϊκών επιτροπών. Υπήρξε πρόεδρος και αντιπρόεδρος της

Καλλιτεχνικής Επιτροπής για τα Μουσικά Σχολεία (ΚΕΜΣ) και είναι μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής Μουσικής Παιδείας (ΕΕΜΣ) του Υπουργείου Παιδείας. Έχει διατελέσει για μεγάλο χρονικό διάστημα Γενική Γραμματέας του Εθνικού Συμβουλίου Μουσικής-Unesco· επίσης, Πρόεδρος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. (3 θητείες). Είναι επίσης Πρόεδρος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας και μέλος της Διεθνούς Εταιρείας Μουσικολογίας (International Musicological Society - IMS).

Ζαφείρης Νικήτας: Ο Ζαφείρης Νικήτας είναι υπ. Διδάκτωρ Ιστοριογραφίας Θεάτρου στο Τμήμα Θεάτρου της Σχολής Καλών Τεχνών στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζουν στην πολιτισμική ταυτότητα του Νεοελληνικού και Ευρωπαϊκού Θεάτρου του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα καθώς και στην σύνδεση θεατρολογίας και μουσικολογίας. Για την υπό εξέλιξη διατριβή του, η οποία επικεντρώνεται στην δραματολογία του Γιάννη Καμπύση (και ειδικότερα σε εθνικές και αισθητικές όψεις όπως η νεορομαντική πρόσληψη του Βάγκνερ) έχει λάβει την υποτροφία αριστείας του Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας. Στην τριμελή του επιτροπή συμμετέχουν τρεις ιστορικοί του νεοελληνικού θεάτρου, η Επίκουρη Καθηγήτρια Κωνσταντίνα Ριτσάτου, ο Καθηγητής Αντώνης Γλυτζουράς και ο Αναπληρωτής Καθηγητής Αντρέας Δημητριάδης. Πρόσφατα συνέδρια στα οποία πήρε μέρος είναι το Ε' Πανελλήνιο Θεατρολογικό Συνέδριο «Θέατρο και Δημοκρατία» (προς τιμήν του Βάλτερ Πούχνερ) του ΕΚΠΑ και το συνέδριο «Πηγές της έρευνας στη σύγχρονη ελληνική θεατρολογία» του ΕΚΠΑ. Επιστημονικά του άρθρα έχουν δημοσιευτεί σε ελληνικά και ξενόγλωσσα περιοδικά με κριτές (π.χ. *Σκηνή, Critical Stages*) και έχει συνεργαστεί με ερευνητικούς φορείς όπως το Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών. Τέλος, έχει συμμετάσχει στο Θερινό Σχολείο Αρχαίου Δράματος με υπεύθυνο τον Καθηγητή Πλάτωνα Μαυρομούστακο, ενώ στο ακαδημαϊκό του υπόβαθρο διαθέτει επίσης πτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές στη Νομική με ειδίκευση στην Ιστοριογραφία του αρχαίου αττικού δικαίου.

Στανιμήρα Ντερμεντζίεβα: Η Στανιμήρα Ντερμεντζίεβα γεννήθηκε στην πόλη Μπουργκάς της Βουλγαρίας. Σε ηλικία 7 ετών ξεκίνησε τις μουσικές σπουδές της στο βιολί στη Μουσική Σχολή Μέσης Εκπαίδευσης Μπουργκάς. Σπούδασε στην Ακαδημία Μουσικής, Χορού και Καλών Τεχνών του Πλόβντιφ, Βουλγαρίας. Εργάζεται ως εκπαιδευτικός μουσικής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Κέρκυρας. Είναι Διδάκτωρ του Τ.Μ.Σ. του Ιονίου Πανεπιστημίου Κέρκυρας, με θέμα «Βασίλης Π. Καλαφάτης (1869–1942): η ζωή και το έργο ενός λησμονημένου σύνθετη και μουσικοπαιδαγωγού της Ρωσίας» (2012). Με τη συνεργασία του Εργαστηρίου Ελληνικής Μουσικής του Ιονίου Πανεπιστημίου παρουσίασε το Αρχείο Καλαφάτη στις εκθέσεις του Τελλόγλειου Ιδρύματος Τεχνών Α.Π.Θ. (2007–2008) και του Κρατικού Μουσείου Θεάτρου και Μουσικής της Αγίας Πετρούπολης, Ρωσίας (2010). Έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις σε πολλά διεθνή μουσικολογικά συνέδρια και έχει δημοσιεύσει στην Ελλάδα, Ρωσία, Σερβία και Πορτογαλία. Το συγγραφικό της έργο συμπεριλαμβάνει επίσης άρθρα σε επιστημονικές εκδόσεις, κείμενα για δισκογραφικές εταιρείες, κείμενα σε έντυπα προγράμματα συναυλιών του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, σχολιασμένη μετάδοση σημαντικών μουσικών έργων σε ραδιοφωνικές εκπομπές του Τρίτου Προγράμματος της ΕΡΤ. Στα ερευνητικά της ενδιαφέροντα συγκαταλέγονται τα ακόλουθα πεδία: ιστορία της δυτικοευρωπαϊκής μουσικής παράδοσης, με έμφαση στη Ρωσική/Σοβιετική μουσική και τη μουσική των Βαλκανίων (από τον 19^ο έως τον 20^ο αιώνα), μελέτη των μουσουργών της Ελληνικής Διασποράς του Εξωτερικού.

Μαρία Ντούρου: Συνθέτις, Μουσικόλογος, Φιλολόγος. Διδάκτωρ του Τ.Μ.Σ. του Ε.Κ.Π.Α. με έμφαση στην Ιστορική-Συστηματική Μουσικολογία. Η διατριβή της πραγματεύεται την ύστερη περίοδο του έργου του Γιάννη Α. Παπαϊωάννου (επ. καθ.: Ο. Ψυχοπαίδη Φράγκου) και έχει τιμηθεί με τη 'Δωρεά σε μνήμη Γ. Α. Παπαϊωάννου' του τμήματος Κληροδοτημάτων του Α.Π.Θ. Μέλος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών και της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Σπούδασε σύνθεση στην École Normale de Musique de Paris (καθ. Y. Taira) και στο Ωδείο Athenaeum (καθ. Κ. Βαρότσης). Έργα της έχουν ερμηνευτεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχει συμμετάσχει σε μουσικολογικά και μουσικοπαιδαγωγικά συνέδρια. Έχει εκπονήσει Πρόγραμμα Σπουδών και Οδηγό για τον Εκπαιδευτικό για το μάθημα Ευρωπαϊκή Μουσική Ιστορία για τα

Μουσικά Γυμνάσια. Υπηρέτησε το θεσμό των Μουσικών Σχολείων (2001-2017) και διετέλεσε Διευθύντρια του Μουσικού Σχολείου Σιάτιστας (2011-2017). Δίδαξε Θεωρητικά της Μουσικής στο Τ.Μ.Σ. του Α.Π.Θ. Γνωρίζει αγγλικά, γαλλικά, ισπανικά, είναι πτυχιούχος του τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Α.Π.Θ. και κάτοχος του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Εξειδίκευσης 'Επιστήμη της Μετάφρασης' του Τμήματος Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Μελετάει και γράφει ποίηση. Εκπονεί μεταδιδακτορική έρευνα στο Τ.Μ.Σ. του Ιονίου Πανεπιστημίου με θέμα 'Αποδίδοντας μουσικά τον Κ. Π. Καβάφη' (επ. καθ.: Ι. Παπαδάτος) και από τον Οκτώβριο του 2017 ανήκει στο Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό του ίδιου τμήματος με γνωστικό αντικείμενο 'Ανώτερα Θεωρητικά και Σύνθεση'.

Αντιγόνη Ντουσιοπούλου: Η Αντιγόνη Ντουσιοπούλου γεννήθηκε στην Κοζάνη, όπου και ολοκλήρωσε τις σπουδές της στο Πιάνο (2006), όπως και στα ανώτερα θεωρητικά, Αρμονία (1998), Αντίστιξη (2002) και Φούγκα (2004). Είναι απόφοιτος του Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας του ΑΠΘ (2004), του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ίδιου Πανεπιστημίου (2012), όπως και του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου (2019) στην Κατεύθυνση Μουσικής Εκτέλεσης, Παιδαγωγική του Πιάνου υπό την επίβλεψη της Α. Φυτίκα. Είναι κάτοχος του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του ΑΠΘ στον κλάδο της Αρχαιολογίας με ειδίκευση στην Κλασική Αρχαιολογία (2007). Το θέμα της κύριας διπλωματικής εργασίας είναι «Ο ρόλος της μουσικής στο γυναικωνίτη, στο γάμο και στα επινίκια» και επιβλέπων καθηγητής ήταν ο Δ. Παντερμαλής. Ακόμη, κατέστη διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ίδιου Πανεπιστημίου στο γνωστικό αντικείμενο της Μουσικής Εικονογραφίας με θέμα διδακτορικής διατριβής «Ο θρήνος στην αρχαία Ελλάδα των ιστορικών χρόνων» υπό την επίβλεψη της Α. Γουλιάκη-Βουτυρά και μέλη τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής τις Ε. Νίκα-Σαμψών και Ε. Μανακίδου (2020). Από το 2004 ζει μόνιμα και εργάζεται στην Κοζάνη ως αναπληρώτρια καθηγήτρια μουσικής στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, αλλά και στα Μουσικά Σχολεία της περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ως καθηγήτρια πιάνου. Επίσης, διδάσκει πιάνο και θεωρητικά στα Δημοτικά Ωδεία Κοζάνης και Σιάτιστας.

Νίκος Ορδουλίδης: Ο Νίκος Ορδουλίδης έχει δημοσιεύσει κείμενα που αφορούν την ιστορική δισκογραφία, το πιάνο στα λαϊκά είδη, την πνευματική ιδιοκτησία και το ζήτημα των μουσικών παραπομπών, την λαϊκή μουσική στην εκπαίδευση, την εκκλησιαστική μουσική της Ορθόδοξης Εκκλησίας, το ρεμπέτικο, τον ρόλο των Ελλήνων εβραίων στα μουσικά τεκταινόμενα κ.ά. Είναι ενεργός συνθέτης με έξι δισκογραφικές δουλειές· μέλος του Modern Greek Studies Association και της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Από το 2014 έως το 2018 δίδαξε ως Πανεπιστημιακός Υπότροφος στο Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του ΤΕΙ Ηπείρου. Από το 2018 διδάσκει ως Επιστημονικός Συνεργάτης στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Από τον Γενάρη του 2020 εκπονεί μεταδιδακτορική έρευνα, με τίτλο «Οι ετεροτοπίες του πιάνου στα ανατολικά», ως υπότροφος του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών. Έχει εκδώσει τρεις μονογραφίες: *Η δισκογραφική καριέρα του Βασίλη Τσιτσάνη (1936-1983). Ανάλυση της μουσικής του και τα προβλήματα της έρευνας στην ελληνική λαϊκή μουσική* (Ιανός, 2014)· *Συννεφιασμένη Κυριακή και Τη Υπερμάχω - Καθρέφτισμα ή αντικατοπτρισμός;* (Fagotto, 2017)· *Το λαϊκό πιάνο - Η εποχή του ρεμπέτικου* (Πριγκηπέσσα, 2018).

Απόστολος Παληός: Γεννημένος στην Καρδίτσα το 1979. Πτυχιούχος Μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ, στο οποίο εισήχθη ως πρώτος, και αριστούχος διδάκτορας του ίδιου τμήματος με διδακτορική διατριβή με θέμα τη ζωή και το έργο του συνθέτη, πιανίστα και παιδαγωγού Λώρη Μαργαρίτη. Διπλωματούχος των Ανωτάτων Μουσικών Ακαδημιών Βερολίνου και Λειψίας με σολιστικό δίπλωμα πιάνου και master με άριστα παμφηφεί και διάκριση. Κάτοχος πτυχίων ανώτερων θεωρητικών. Υπότροφος πολλών Ιδρυμάτων και βραβευθείς πολλών διεθνών διαγωνισμών πιάνου, μουσικής δωματίου και σύνθεσης σε Ελλάδα, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία. Διακρίσεις από την Ακαδημία Αθηνών και την Ένωση Ελλήνων Κριτικών Θεάτρου και Μουσικής. Ως σολίστ πιάνου εμφανίστηκε στις σημαντικότερες αίθουσες

συναυλιών του κόσμου, συμπράξεις με πολλές ορχήστρες και ηχογραφήσεις, μεταξύ άλλων και έργων Ελλήνων δημιουργών. Πρώην μέλος του πιανιστικού κουαρτέτου Aurora και του συγκροτήματος σύγχρονης μουσικής Ergon Ensemble. Στο μουσικολογικό πεδίο ανακοινώσεις σε διατμηματικά μουσικολογικά συνέδρια (Θεσσαλονίκη, 2010/ Κέρκυρα, 2015/ Αθήνα 2019), ημερίδες (Μουσική Βιβλιοθήκη Λίλιαν Βουδούρη 2017 και 2019), άρθρα για μουσικά περιοδικά και λήμμα στην ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια Grove Music Online (2014). Πρώην συμβασιούχος λέκτορας πιάνου στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του ΠΑΜΑΚ (2009-2011) και νυν πανεπιστημιακός υπότροφος στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ στα μαθήματα «Μουσική ερμηνεία και μουσικολογική έρευνα» και «Εκτέλεση στο πιάνο».

Δημήτρης Παπαγεωργίου: Σπούδασε σύνθεση με τους H.M.Pressl και A.Dobrowolski στο Πανεπιστήμιο Μουσικής του Γκρατς (Master of Arts, 1991) και στο Πανεπιστήμιο της Αϊόβας (Ph.D., 2002) με τους D.M. Jenni, J.D. Roberts και D.K. Gompper. Είναι αναπληρωτής καθηγητής του Α.Π.Θ. και διδάσκει σύνθεση στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών από το 2007. Έχει προσκληθεί ως επισκέπτης καλλιτέχνης (guest composer) από τα πανεπιστήμια της Αϊόβας, Νεβάδας και Bowling Green των Η.Π.Α., το Πανεπιστήμιο Μουσικής, Θεάτρου και Μέσων Ενημέρωσης του Αννόβερου, το Πανεπιστήμιο Μουσικής και Παραστατικών Τεχνών του Γκρατς και το Τμήμα Μουσικών Σπουδών της Τεχεράνης. Έχει εμφανιστεί σε δεκάδες φεστιβάλ, συνέδρια σύγχρονης μουσικής και συναυλίες σε χώρες όπως η Αυστρία, Γερμανία, Ελβετία, Γαλλία, Ιταλία, Ολλανδία, Ισπανία, Φινλανδία, Ρωσία, Αρμενία, Ελλάδα, Κύπρος, Σερβία, Κροατία, Τουρκία, Ιράν, Χονγκ Κονγκ και σε πολλές πολιτείες των Η.Π.Α. Είναι καλλιτεχνικός συν-διευθυντής του outHEAR New Music Week, μια εβδομάδα σύγχρονης μουσικής που γίνεται στη Λάρισα με τη συνεργασία του Klangforum της Βιέννης, του Πανεπιστημίου Μουσικής και Παραστατικών Τεχνών του Γκρατς, του Τμήματος Μουσικών Σπουδών Α.Π.Θ. και του Δήμου Λαρισαίων. Διδάσκει, επίσης, ανελλιπώς στη Δήλια Ακαδημία για τη Σύγχρονη Μουσική. Περισσότερες πληροφορίες: dimitripapageorgiou.wordpress.com

Πηνελόπη Παπαγιαννοπούλου: Η Πηνελόπη Παπαγιαννοπούλου γεννήθηκε στον Πειραιά, όπου ολοκλήρωσε τις μουσικές σπουδές ανωτέρων θεωρητικών και πιάνου. Είναι απόφοιτη (2012) του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 2019 ολοκλήρωσε με επιτυχία την διδακτορική της διατριβή στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με επιβλέποντα καθηγητή τον κ. Κ. Τσούγκρα και θεματολογία που αφορά στην ανάλυση των διπλών κοντσέρτων του Νίκου Σκαλκώτα. Έχει παρουσιάσει αναλυτικές εργασίες σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια (7^ο, 8^ο, 9^ο και 11^ο Διατμηματικό Μουσικολογικό Συνέδριο, Modus-Modi-Modality [Κύπρος 2017] και Skalkottas Today [Αθήνα 2019]). Είναι μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του ΑΠΘ με υποτροφία από το ΙΚΥ. Η έρευνά της αφορά σε ζητήματα ελληνικότητας και τροπικότητας και τοποθετείται στο χώρο της μουσικής θεωρίας και ανάλυσης.

Γεώργιος-Ιούλιος Παπαδόπουλος: Ο Γεώργιος-Ιούλιος Παπαδόπουλος αποφοίτησε από το Νέο Ωδείο Θεσσαλονίκης με Πτυχίο Αρμονίας (τάξη Γ. Μάντακα) και Α΄ Βραβείο στο Πιάνο (τάξη Α. Τσίτσας-Κούνιο), έχοντας γίνει δεκτός στο μεταπτυχιακό τμήμα της Royal Academy of Music (RAM) του Λονδίνου με υποτροφία της Ακαδημίας (Entrance Exhibition). Εκεί σπούδασε επίσης τσέμπαλο και διεύθυνση ορχήστρας, και ολοκλήρωσε με το Master in Piano Performance στο King's College του Λονδίνου (κοινό πρόγραμμα με την RAM) ως υπότροφος του Ιδρύματος "Λίλιαν Βουδούρη", του Schillizzi Foundation και του British Council. Το 1996 ξεκίνησε διδακτορικές σπουδές μουσικολογίας με υποτροφία (Graduate Recruitment Award) του University of Washington (Σηάτλ), όπου δίδαξε επί 6 χρόνια, προτάθηκε για το Αριστείο Διδασκαλίας και βραβεύτηκε για την καλύτερη μουσικολογική εργασία ("Adelyn Peck Leverett" Prize, 2003). Αποφοίτησε με PhD το 2003, αφού η American Brahms Society βράβευσε ομόφωνα τη διδακτορική διατριβή του ("Karl Geiringer" Scholarship). Ειδικεύεται στην ζωή και το έργο του Johannes Brahms και στην Αισθητική της Μουσικής, και έχει παρουσιάσει εργασίες σε διεθνή συνέδρια (Ευρώπη και Η.Π.Α.). Διετέλεσε Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Δημοτικού Ωδείου Καβάλας (2008-19) και του Διεθνούς Φεστιβάλ «Γιάννη Α. Παπαϊωάννου» (2009-14 & 2018).

Τον Σεπτέμβριο του 2019 ανέλαβε την διεύθυνση του Νέου Ωδείου Θεσσαλονίκης, ενώ τον Ιούνιο του 2020 του ανατέθηκε η διεύθυνση του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης.

Θέα Παπαδοπούλου: Η Θέα Παπαδοπούλου είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου (Κατεύθυνση Μουσικής Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Μουσικής). Από το Φεβρουάριο μέχρι το Μάιο 2019 δίδαξε στο «Πρόγραμμα Μουσικής Αγωγής για Βρέφη και Νήπια του Ιονίου Πανεπιστημίου» (1-6 ετών), το οποίο στοχεύει στην ενίσχυση της επαφής τους με τη μουσική αλλά και των γονιών με τα παιδιά τους μέσω της μουσικής. Έλαβε μέρος σε συνέδρια καθώς επίσης σε μουσικοπαιδαγωγικές παραστάσεις στην Ελλάδα με την Ομάδα Μουσικοπαιδαγωγικών Δράσεων του Ιονίου Πανεπιστημίου «Ανέβα Μήλο - Κατέβα Ρόδι». Εργάστηκε στη Φιλαρμονική Εταιρία «Μάντζαρος» όπου παρέδιδε μαθήματα πιάνου σε παιδιά ηλικίας 6-10 ετών. Υπήρξε ενεργό μέλος της *Γυναικείας Χορωδίας Κέρκυρας* και συμμετείχε σε συναυλίες και παραστάσεις.

Άννα Παπαέτη: Η Άννα Παπαέτη είναι διδάκτορας ιστορικής μουσικολογίας του Πανεπιστημίου του Λονδίνου (King's College London). Η έρευνά της εξετάζει την όπερα και το μουσικό θέατρο καθώς και το πλέγμα της μουσικής, της βίας και της ιδεολογίας. Έχει υποστηριχθεί από τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής FP7 και Horizon 2020, την Γερμανική Υπηρεσία Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών (DAAD), το Ίδρυμα Ωνάση και το Κέντρο Έρευνας Ανθρωπιστικών Επιστημών. Έχει τελέσει ερευνητριά «Μαρί Σκλοντόφσκα Κιουρί» στο Πανεπιστήμιο του Γκέτινγκεν (2011–2014) καθώς και στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (2017–2019). Εργάστηκε επίσης στη Βασιλική Όπερα του Κόβεντ Γκάρντεν στον τομέα των εκδόσεων (2004–2006) και στην Εθνική Λυρική Σκηνή στον τομέα δραματολογίας (2006–2009). Έχει δημοσιεύσει εκτενώς σε συλλογικούς τόμους και επιστημονικά περιοδικά. Έχει συνεπιμεληθεί τους ειδικούς τόμους *Music and Punishment / Music and Torture* για το περιοδικό *world of music (new series, 2013)* και *Music in Detention* για το περιοδικό *Torture* (2013). Ενδεικτικά της διάχυσης του ερευνητικού της έργου στη δημόσια σφαίρα είναι το podcast *The Undoing of Music (Museo Nacional Reina Sofía, Μαδρίτη)*, καθώς και οι εγκατάστασεις *The Dark Side of the Tune* για την έκθεση «Hypnos» (Αθήνα 2016: Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών) και *Νέος Παρθενώνας* για την έκθεση «Ίασις» (Λουτράκι, 2019) τις οποίες δημιούργησε μαζί με τον Νεκτάριο Παππά.

Κωστής Παπάζογλου: Σπούδασε στο Κρατικό Ωδείο από όπου αποφοίτησε με άριστα. Συνέχισε τις σπουδές του στο Μουσικό Πανεπιστήμιο της Βιέννης στο flauto dolce και στην διεύθυνση, αποφοιτώντας με διάκριση. Μαθητής της Elisabeth Schäftlein, συνεργάτιδας του Nicolaus Harnocourt, διδάχτηκε την ιστορική ερμηνεία και ρητορική της μουσικής. Ως εξωτερικός συνεργάτης της περίφημης Wiener Saengerknaben είχε την ευκαιρία να γνωρίσει από κοντά το έργο της αφού εκεί μαθήτευε και ο γιος του. Το 1994 ίδρυσε το μπαρόκ συγκρότημα Concerto ellenico, και την εργαστηριακή ορχήστρα δωματίου Concerto Conservatorio. Είναι ιδρυτικό μέλος του συνόλου μεσαιωνικής μουσικής ΚΩΔΙΕ (δισκογραφία στην EMI με τίτλο "en la mar ay una torre"). Διευθύνει το φωνητικό σύνολο "εν χορώ", την χορωδία της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης, την Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Καλαμαριάς, την χορωδία και το φωνητικό σύνολο του Δήμου Καλαμαριάς. Έχει δώσει συναυλίες ως μαέστρος και σολίστ στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (Γερμανία, Αυστρία, Ολλανδία, Γιουγκοσλαβία, Ισραήλ, Ουκρανία, Σουηδία, Ιταλία, Ουγγαρία, Ρωσία, Αίγυπτο κ.ά.), σε φεστιβάλ (Ελληνικό Φεστιβάλ, ΔΗΜΗΤΡΙΑ, SANI CLASSIC, Cantus Salisburgensis, Singing World St. Petersburg κ.ά.), στη 10η biennale στο Σαράγιεβο και στις εκδηλώσεις της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης 1997, ενώ ηχογράφησε με το φλάουτο και δικές του συνθέσεις σε παραγωγές δισκογραφικών εταιριών, σε ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα της Ελλάδας και της Ευρώπης. Εμφανίστηκε ως σολίστ με τη Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, τη συμφωνική ορχήστρα του Δήμου Θεσσαλονίκης και ήταν έκτακτο μέλος της Δημοτικής χορωδίας Θεσσαλονίκης με διευθυντή τον Α. Κοντογεωργίου. Διηύθυνε την πρώτη παρουσίαση της Όπερας του Χέντελ «Άκισ και Γαλάτεια» στην Ελλάδα και τα έγχορδα της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών στην πρώτη παγκόσμια παρουσίαση του έργου του κινέζου συνθέτη Yiu Kwong Chung "for eva" με την Εύα Φάμπα. Δίδαξε στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης (διεύθυνε την συμφωνική ορχήστρα), στο Νέο Ωδείο

Θεσσαλονίκης όπου διευθύνει το τμήμα παλαιάς μουσικής, στο μουσικό σχολείο Θεσσαλονίκης (διεύθυνε την ορχήστρα του και απέσπασε το 2005 Α΄ Βραβείο στους περιφερειακούς και Β΄ Βραβείο στους Πανελλήνιους καλλιτεχνικούς αγώνες) και στο Δημοτικό Ωδείο Κατερίνης. Από το 2005 - 2014 διηύθυνε το Ωδείο του Δήμου Αριστοτέλη και τις γιορτές πολιτισμού «Αριστοτέλεια», ενώ διετέλεσε καλλιτεχνικός διευθυντής στα Ωδεία Σταυρούπολης, Αγ. Παύλου Θεσσαλονίκης και Πολυγύρου. Είναι μέλος της ERTA (European Recorder Teachers Association). Από το 2015 ξεκίνησε, ως ερευνητής στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, έρευνα για την σεφαραδίτικη μουσική από όπου ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές του σπουδές (Τμήμα Μουσικών Σπουδών & επικοινωνίας και ΜΜΕ) και συμμετέχει στη διεθνή μουσική κοινότητα crescendo με master classes στο Τοκάι της Ουγγαρίας.

Μέμα Παπανδρικού: Σπούδασε μουσικολογία στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ., πιάνο και αρμονία στο «Ωδείο Πειραιώς» του «Πειραιϊκού Συνδέσμου», τσέμπαλο στο Ωδείο "Athenaeum" και βυζαντινή μουσική στο Ωδείο «Μουσικό Κολέγιο». Με υποτροφία του Ι.Κ.Υ. εκπόνησε διδακτορική διατριβή στο Τμήμα Μουσικολογίας του Πανεπιστημίου Λέοπολντ Φράντσενς του Ίνσμπρουκ στην Αυστρία, υπό την επίβλεψη του καθηγητή Dr. Tilman Seebass. Έλαβε τον τίτλο του διδάκτορα το 2010. Παρακολούθησε σεμινάρια πιάνου με το Duo Ganen. Επιμορφώθηκε στη διαπολιτισμική εκπαίδευση και στη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών στη διδακτική πράξη. Τη χρονιά 1992-1993 συμμετείχε ως επιστημονική συνεργάτης στο ερευνητικό πρόγραμμα του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. με τίτλο: «Συλλογή, μελέτη και έκδοση δημοτικής μουσικής και έρευνα παραδοσιακών οργάνων του χώρου της Μακεδονίας». Το 2015 συμμετείχε ως ειδική επιστήμονας-εμπειρογνώμονας στην εκπόνηση νέου Προγράμματος Σπουδών της Ιστορίας Μουσικής Γυμνασίου για τα Μουσικά Σχολεία, στο πλαίσιο της πράξης «Νέο Σχολείο (Σχολείο του 21^{ου} αι.)» του ΙΕΠ. Από το 1992 είναι μόνιμη καθηγήτρια στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Από το 1993 διδάσκει πιάνο στο Μουσικό Σχολείο Θεσσαλονίκης και από το 2007 διδάσκει και διευθύνει το «Σύνολο Αναγεννησιακής & Μπαρόκ Μουσικής» του Μουσικού Σχολείου Θεσσαλονίκης. Το 2015 και το 2017 ήταν διδάσκουσα στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ.

Λαμπρογιάννης Πεφάνης: Ο Λαμπρογιάννης Πεφάνης γεννήθηκε στην Κεφαλονιά το 1986. Είναι διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, διπλωματούχος του διατμηματικού προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών *Μουσική, Κουλτούρα και Επικοινωνία. Ανθρωπολογικές και Επικοινωνιακές Προσεγγίσεις της Μουσικής* των Τ.Μ.Σ. - Ε.Μ.Μ.Ε. (Ε.Κ.Π.Α) και πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών (Ε.Κ.Π.Α.). Είναι κάτοχος διπλώματος Σύνθεσης και των πτυχίων Βιολιού, Αρμονίας, Αντίστιξης, Φούγκας και Βυζαντινής Μουσικής. Ασχολείται με τις μουσικές καταγραφές και είναι συγγραφέας (με τον Στέφανο Φευγαλά) των βιβλίων *Μουσικές Καταγραφές I - 184 οργανικοί σκοποί από Αιγαίο, Ιόνιο, Κρήτη και Κύπρο* (Παπαγρηγορίου - Νάκας 2014), *Μουσικές Καταγραφές II - 200 οργανικοί σκοποί από Θράκη, Μακεδονία, Ήπειρο, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα και Πελοπόννησο* (Παπαγρηγορίου - Νάκας 2016), *Καριώτικος - Εκδοχές του ικαριώτικου οργανικού σκοπού* (Παπαγρηγορίου - Νάκας, 2017) και *Μουσικές Καταγραφές III - 216 οργανικοί σκοποί από Μικρά Ασία, Πόντο, Καππαδοκία, Αζοφική και Κάτω Ιταλία* (Παπαγρηγορίου - Νάκας 2020). Επιπλέον, είναι συγγραφέας (με τον Γεράσιμο Γαλανό) της δίτομης έκδοσης *Λόγια Κεφαλληνιακή Μούσα, έργα Κεφαλλήνων συνθετών 19ου και 20ου αιώνα* (Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων 2015, 2016). Ως βιολιστής έχει ηχογραφήσει και επιμεληθεί 30 ανέκδοτα χοροτράγουδα της Κεφαλονιάς (*Στην ανέμη του χορού*, Πάλιος, 2010).

Σπυρίδων Πλούμης: Ο Σπυρίδων Πλούμης είναι απόφοιτος του τμήματος Εφαρμοσμένης Πληροφορικής (Πα.Μακ.). Είναι κάτοχος του τίτλου Msc Βυζαντινής Μουσικολογίας-Υμνολογίας και υποψήφιος διδάκτωρ του τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης (Πα.Μακ.) με επιβλέποντα τον καθηγητή π. Νεκτάριο Πάρη. Είναι αριστούχος κάτοχος Πτυχίου και Διπλώματος Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής, κάτοχος των πτυχίων Αρμονίας, Αντίστιξης και Φυγής, ενώ έχει επιμορφωθεί στην ψαλτική (ως υπότροφος) την φώνηση, την λειτουργική και την υμνολογία. Έλαβε τις πρώτες γνώσεις στη Βυζαντινή μουσική από τον Δημήτριο Μαντέ.

Διετέλεσε επ' αναλογίω μαθητής του Χαριλάου Ταλιαδώρου επί επταετία, ενώ παράλληλα μελέτησε θέματα ερμηνείας με τον Δημοσθένη Παϊκόπουλο, Εμμανουήλ Δασκαλάκη και Αστέριο Δεβρελή. Έχει παρακολουθήσει σεμινάρια με τον Γρηγόριο Στάθη, Φώτιο Κετσετζή και Ross Daly, ενώ μελέτησε κλασικό οθωμανικό ρεπερτόριο με τον Ahmet Erdogdular και την Güzin Değişmez. Συμμετείχε σε σεμινάρια διεύθυνσης χορωδίας με την Μαρία – Έμμα Μελικοπούλου, μουσικής τεχνολογίας με τους Efgren Lopez Sanz και Elaine Lillios και ανάλυσης με τον Παναγιώτη Αδάμ. Ακόμα, έχει μελετήσει ρεπερτόριο παραδοσιακής και λόγιας μουσικής για κανονάκι με τον Μανώλη Καρπάθιο. Το 2015 απέσπασε το 1ο βραβείο σε πανελλήνιο διαγωνισμό μονωδών κάτω των 25 ετών. Από το 2017 είναι δεξιός ψάλτης του Ι.Ν. Αγίου Φανουρίου και Τιμίου Προδρόμου Θεσσαλονίκης. Το 2019 ίδρυσε το σύνολο ψαλτικής «Χοροστασία». Έχει διδάξει στο Δημοτικό Ωδείο Λαμίας (ψαλτική, κανονάκι) και στο Ωδείο Σείριος (ψαλτική).

Νίκος Πουλάκης: Ο Νίκος Πουλάκης είναι διδάκτορας εθνομουσικολογίας, διπλωματούχος σύνθεσης και πτυχιούχος ακορντεόν. Υπηρετεί ως μέλος ΕΔΙΠ στο Εργαστήριο Εθνομουσικολογίας και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ, όπου διδάσκει μαθήματα σχετικά με το εθνογραφικό φιλμ, την κινηματογραφική μουσική και την εφαρμοσμένη εθνομουσικολογία, και ως εκπαιδευτής στο ΚΕΚ του ιδίου Πανεπιστημίου στο αντικείμενο της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής. Είναι μέλος ΣΕΠ στο ΕΑΠ στα αντικείμενα της μουσικής, του χορού, του θεάτρου και του κινηματογράφου.

Χρήστος Πουρής: Ο Χρήστος Πουρής είναι πιανίστας, συνθέτης και μουσικολόγος. Σπούδασε στο Εθνικό Ωδείο λαμβάνοντας Δίπλωμα Σύνθεσης με Άριστα, Α΄ Βραβείο & Βραβείο «Μ. Καλομοίρης», τάξη Περικλή Κούκου, Ανώτερα Θεωρητικά, τάξη Μιχάλη Ροζάκη και Δίπλωμα Πιάνου, τάξη Ασπασίας Φασουλά, με Άριστα Παμφηφεί. Πτυχιούχος Συντήρησης Αρχαιοτήτων & Έργων Τέχνης του Α.Τ.Ε.Ι. Αθηνών. Κάτοχος των μεταπτυχιακών τίτλων MMus in Performance και MPhil του London College of Music και του University of Liverpool αντίστοιχα ως υπότροφος του Ι.Κ.Υ. Έχει εμφανιστεί σε ρεσιτάλ πιάνου και συναυλίες μουσικής δωματίου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Έργα του έχουν παρουσιαστεί στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, Φ.Σ. «Παρνασσός», Athenaeum, Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, Beton 7 κ.α. από σολίστ και μουσικά σύνολα όπως η Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων, το Ελληνικό Συγκρότημα Σύγχρονης Μουσικής. Έχει συμμετάσχει ως εισηγητής σε συνέδρια και άρθρα του έχουν δημοσιευθεί σε μουσικολογικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Είναι υποψήφιος διδάκτωρ του τμήματος Μουσικής Επιστήμης & Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Ελένη Ράλλη: Η Ελένη Ράλλη, γεννημένη στην Θεσσαλονίκη το 1984, απέκτησε πτυχίο και μεταπτυχιακά στη σύνθεση, μουσική θεωρία, μουσικολογία και έρευνα στις τέχνες από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, τη Μουσική Ακαδημία της Βασιλείας και το Πανεπιστήμιο της Βέρνης. Είναι υποψήφια διδάκτορας σύνθεσης στο ΑΠΘ με επιβλέποντες τους Δημήτρη Παπαγεωργίου, Caspar Johannes Walter και Roman Brotbeck. Μέχρι στιγμής, έχει παρουσιάσει την έρευνα της για τον Harry Partch σε συνέδρια όπως το Ετήσιο Συνέδριο CIMCIM (Βασιλεία / Βέρνη 2017), «Microtones: Small is beautiful» (Salzburg 2017, 2019) και IGNM Basel (2019). Έχει προκριθεί και κερδίσει πολλούς διεθνείς διαγωνισμούς σύνθεσης (Score Follower Call for Scores; Sergei Slominsky Competition; Bludenzener Tage Zeitgemäßer Musik; Crossroads Salzburg), έχει συμμετάσχει σε φεστιβάλ (IGNM Basel/Bern; Zeiträume Festival Basel, Biennale für Musik und Architektur; Leicht über Linz; LaborBeethoven 2020) και εργαστήρια σύνθεσης (Darmstadt 2014; Donaueschinger Musiktage/Next Generation Program 2016; Delian Academy for New Music 2018; Impuls 2017, etc) και έχει συνεργαστεί με πολλά διεθνή Ensemble (Ensemble Assamisimasa (Denmark); Meitar Ensemble (Israel); Ensemble New Music Tallinn; Ensemble Platypus (Austria); Ensemble Phoenix Basel κ.α.). Έργα της έχουν παιχτεί στη Γερμανία, Ουκρανία, Ελβετία, Ελλάδα, Πολωνία, Ολλανδία, Ισραήλ, Αργεντινή, Αυστρία, Αγγλία, Ιταλία, Ρωσία και Ιράν. [www.reverbnation.com/eleniralli?profile_view_source=header icon nav](http://www.reverbnation.com/eleniralli?profile_view_source=header_icon_nav), www.youtube.com/channel/UCY-sDY-q4JalodS2fyh2IEEnA/featured

Άννα-Μαρία Ρεντζεπέρη-Τσώνου: Η Άννα-Μαρία Ρεντζεπέρη-Τσώνου γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε στο Τμήμα Χημείας (πτυχίο, 1987) και στη συνέχεια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών (πτυχίο με άριστα, 1993) του Αριστοτελείου Παν/μίου Θεσ/νίκης. Με υποτροφία του προγράμματος ERASMUS φοίτησε στο Τμήμα Μουσικολογίας του Παν/μίου Ludwig-Maximilian του Μονάχου (1991-1992). Είναι διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. (PhD, 2002) στον κλάδο της ιστορικής μουσικολογίας. Επίσης σπούδασε στο Κρατικό Ωδείο Θεσ/νίκης ανώτερα θεωρητικά (πτυχίο Αρμονίας, 1989) και κλασικό τραγούδι (δίπλωμα με άριστα παμφηφεί, 1991). Έλαβε ενεργά μέρος σε διάφορα σεμινάρια τραγουδιού. Εμφανίστηκε πολλές φορές ως σολίστ και ως διευθύντρια παιδικών χορωδιών και έκανε ηχογραφήσεις για την Ελληνική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση. Σημαντικό μέρος του ερευνητικού της έργου αφορά στις Εθνικές Μουσικές Σχολές, τη Σύγχρονη Νεοελληνική μουσική και τη φωνητική μουσική. Έχει πλούσια εκπαιδευτική και μουσικολογική δραστηριότητα και έχει συγγράψει σημαντικό αριθμό μουσικολογικών δημοσιεύσεων σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων. Επίσης έχει συγγράψει μουσικολογικές αναλύσεις για προγράμματα συναυλιών του Οργανισμού Μεγάλου Μουσικής Θεσσαλονίκης και άλλων φορέων. Σήμερα είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Παν/μίου Μακεδονίας στη Θεσσαλονίκη. Είναι ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (E.E.M.E.) και της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας.

Ρήγας Ρηγάκης: Βασικές σπουδές στο τμήμα Τεχνών Ήχου & Εικόνας (Ιόνιο Πανεπιστήμιο) με πτυχιακή εργασία στη Σύνθεση Ηλεκτρονικής Μουσικής (έργο για απαγγελία, δύο φωνές, κλαρινέτο, βιολί, τσέλο και ηλεκτρονικούς ήχους, σε ποίηση Γιάννη Ρίτσου, βασισμένο στις ποιητικές φόρμες της μουσικής του Μεσαίωνα και σε μορφές της απόλυτης μουσικής της «περιόδου της κοινής πρακτικής»). Μεταπτυχιακές σπουδές στην «Ιστορία και Θεωρία της Έντεχνης Μουσικής» στο τμήμα Μουσικών Σπουδών (ΕΚΠΑ) με διπλωματική εργασία πάνω στην εξέλιξη της μορφής σονάτας στη μουσική δωματίου του Johannes Brahms.

Γιώργος Σακαλλιέρος: Ο Γιώργος Σακαλλιέρος είναι αναπληρωτής καθηγητής ιστορικής μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με έμφαση στη μελέτη της νεοελληνικής μουσικής (19ος-20ος αι.). Είναι διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. (2005), αριστούχος απόφοιτος του αντίστοιχου Τμήματος του Α.Π.Θ. (1996), διπλωματούχος σύνθεσης, ανωτέρων θεωρητικών και κιθάρας. Έχει εκτενή αριθμό ανακοινώσεων σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια, επιστημονικών δημοσιεύσεων, συμμετοχή σε ελληνικά και διεθνή ερευνητικά προγράμματα (“Interfaces”: Ίδρυμα Ωνάση, IRCAM, ZKM, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, 2017-2019), συγγραφή λημμάτων στο *Grove Music Online* καθώς και δύο μονογραφιών: *Γιάννης Κωνσταντινίδης, Ζωή, έργο και συνθετικό ύφος* (Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2010) και *Dimitri Mitropoulos and His Works in the 1920s The Introduction of Musical Modernism in Greece* (Athens: Hellenic Music Centre, 2016 - Βραβείο Μουσικολογικού Συγγράμματος 2018 της Ένωσης Ελλήνων Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών). Το συνθετικό του έργο περιλαμβάνει πάνω από 35 τίτλους με σημαντικές διακρίσεις (*Lament for D. - A String Quartet*, Α' Βραβείο Πανελληνίου Διαγωνισμού Σύνθεσης «Δημήτρης Δραγατάκης» 2003, ΕΕΜ). Είναι τακτικό μέλος της Διεθνούς Μουσικολογικής Εταιρείας (IMS), της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών (ΕΕΜ) και ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας.

Παναγιώτης Σάρμας: Ο Σάρμας Παναγιώτης είναι εν ενεργεία εκπαιδευτικός στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΑΠΘ. Επίσης είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης του Προγράμματος *Βυζαντινή Μουσική Επιστήμη και Καλλιτεχνική Δημιουργία*, το οποίο απέκτησε από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του ΑΠΘ το 2019 με βαθμό 10,00 «Άριστα». Έχει μια εισήγηση στην Αγγλική στο Συνέδριο “IMS Study Group Music of the Christian East and Orient, First International Musicological Symposium: MELISMATIC CHANT REPERTORIES Thessaloniki, 12–14 June, 2020” με τον τίτλο “The deep interconnection between text meaning and compositional devices in Panagiotis Chrysafes’ «Όταν τίθονται θρόνοι»”. Έχει συμμετάσχει σε καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και διεθνή συνέδρια με την

Ομάδα Παλαιογραφίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΑΠΘ. Επίσης, ξεκινάει Διδακτορική Διατριβή με θέμα «Τα Ένδεκα Εωθινά Δοξαστικά στην Ψαλτική Τέχνη» με τον κ. Εμμανουήλ Γιαννόπουλο.

Μαριάννα Σιδερά: Διδάκτωρ Ιστορικής Μουσικολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών. Αποφοίτησε από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών το 2000. Ολοκλήρωσε κύκλο μεταπτυχιακών σπουδών στο University of Leeds της Αγγλίας το 2001 λαμβάνοντας τον τίτλο Master of Music στην Ιστορική Μουσικολογία. Η διδακτορική της διατριβή έχει θέμα «Ο καλλιτέχνης ως θεατρικός χαρακτήρας στην ιταλική κωμική όπερα του 18ου και 19ου αιώνα» (Μάιος, 2008). Έχει συμμετάσχει με πρωτότυπες ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια και συμπόσια στην Ελλάδα. Έχει διδάξει βάσει Π.Δ. 407/80 μαθήματα ιστορίας του μουσικού θεάτρου στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών. Ως Ακαδημαϊκός Υπότροφος στο πλαίσιο προγράμματος ΕΛΚΕ έχει διδάξει στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Έχει συνεισφέρει με δικά της πρωτότυπα επιστημονικά κείμενα σε προγράμματα παραστάσεων της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Έχει συνεργαστεί με την Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη» στο πλαίσιο εκπαιδευτικών προγραμμάτων του «Ελεύθερου Μουσικού Εργαστηρίου Μουσικής Παιδείας». Έχει συνεργαστεί με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου ως διδάσκουσα σε μοριοδοτούμενα εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα. Εργάζεται ως Εκπαιδευτικός Μουσικής Επιστήμης σε Μουσικά Γυμνάσια με Λυκειακές Τάξεις όπου διδάσκει Θεωρητικά Ευρωπαϊκής Μουσικής. Είναι τακτικό μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας.

Μάριος Σκαμνέλος: Ο Μάριος Σκαμνέλος είναι απόφοιτος του τμήματος Νοσηλευτικής του ΑΤΕΙ Ηπείρου, καθώς και του τμήματος Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του ΑΤΕΙ Ηπείρου με ειδικότητα στο ακορντεόν. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού στον τομέα της Μουσικής Παιδαγωγικής, από το τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Από το 2019 είναι υποψήφιος διδάκτορας στο τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Επιπλέον, είναι κάτοχος πτυχίου ακορντεόν κλασικών σπουδών, καθώς και ανώτερων θεωρητικών αρμονίας και αντίστιξης. Από το 2010 διδάσκει σε δημόσια σχολεία και ιδιωτικά ωδεία. Από το 2017 έχει συμμετάσχει ως ομιλητής σε πέντε πανελλήνια επιστημονικά συνέδρια. Συμμετέχει σε πληθώρα εμφανίσεων ως δεξιότηχνης του ακορντεόν, καθώς και στη δισκογραφία.

Αγγελική Σκανδάλη: Η Αγγελική Σκανδάλη, απόγονος παρασημοφορημένης οικογένειας οπλάρχων της Κρήτης, διδάχθηκε πιάνο, μονωδία, θεωρητικά και ενοργάνωση μπάντας στο Ελληνικό Ωδείο, ανώτερα θεωρητικά στο Μουσικό Κολλέγιο και σύνθεση στο Α.Π.Θ. Μαθήτευσε τη διεύθυνση ορχήστρας σε Ελληνικό Ωδείο και Ωδείο Αθηνών. Αριστούχος απόφοιτος μουσικολογίας από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Επιστημονικός συνεργάτης του ομοτίμου καθηγητή Δημητρίου Θέμελη (2008-2017) και υποψήφια διδάκτωρ μουσικολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει κάνει μεταπτυχιακές σπουδές Ανάλυσης Όπερας στο University of Leeds του Ηνωμένου Βασιλείου με τον παγκοσμίου φήμης μουσικολόγο Julian G. Rushton. Είναι συγγραφέας του διτόμου έργου «*Η πορεία της όπερας στην Ελλάδα του 19ου αιώνα σε σχέση με τη συγκρότηση αστικού χώρου*» (εκδόσεις Gutenberg, 2001) και «*Η πορεία της όπερας στην Ελλάδα του 20ου αιώνα σε σχέση με τον αστικό πολιτισμό και τα εθνικά ιδεώδη*», (υπό έκδοση). Έχει δημοσιεύσει για την καλλιέργεια της όπερας σε περιοδικά όπως: «Πολυφωνία», «Μικρασιατικά Χρονικά», «Κεφαλληνιακά Χρονικά» κ.ά. Έχει γράψει το δίγλωσσο παιδικό βιβλίο «*Α με τόνο στη μουσική*» («*Act in concert*») το οποίο είναι μία μέθοδος διδασκαλίας μουσικής γραφής και ανάγνωσης σε ατονικό στυλ. Ερασιτεχνικά συνθέτει μουσική, διευθύνει ορχήστρα και εξασκείται στο λυρικό τραγούδι. Είναι μέλος της Royal Music Association, της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας και της Ελληνικής Ιστορικής Εταιρείας.

Ευαγγελία Σπυράκου: Απόφοιτος του Τ.Μ.Σ.-Α.Π.Θ. (1995) και Διδάκτορας του Τ.Μ.Σ.-Ε.Κ.Π.Α. (2005: «*Οι Χοροί των Ψαλτών κατά την βυζαντινή παράδοση*») με επιβλέποντα Καθηγητή τον

Γρηγόριο Στάθη. Είναι επίσης Διπλωματούχος Πιάνου, Αρμονίας και Βυζαντινής Μουσικής. Εκτός από εισηγήσεις σε παγκόσμια συνέδρια, άρθρα που έχουν δημοσιευθεί σε περιοδικά με κριτές και μονογραφίες, έχει παρακολουθήσει σεμινάρια και επιμορφώσεις διαφόρων καθηγητών και φορέων σε τομείς όπως α) Νέες Τεχνολογίες και η χρήση τους στα μαθήματα Μουσικής, β) Πιάνο, γ) Διεύθυνση χορωδίας δ) Παλαιογραφία και Ιστορία Κειμένων (Μ.Ι.Ε.Τ.) ε) Φροντιστήριο Ιστορικών Επιστημών (Ε.Ι.Ε.) και στ) Εκπαιδευτικό management-Ηγεσία. Έχει επιπλέον αναπτύξει επιμορφωτική δράση σε εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας, κυρίως Εκπαίδευσης. Ως Ειδική Επιστήμων-Εμπειρογνώμων συμμετείχε το 2015 στην εκπόνηση του Προγράμματος Σπουδών Πιάνου (*Υποχρεωτικό Πιάνο και Πιάνο Επιλογής*) των Μουσικών Γυμνασίων και Μουσικών Λυκείων στο πλαίσιο της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21^{ου} αιώνα)- Νέο Πρόγραμμα Σπουδών» του Ι.Ε.Π. Από το 1996 υπηρέτησε στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ως καθηγήτρια Πιάνου στα Μουσικά Σχολεία Παλλήνης, Ξάνθης και Δράμας. Διετέλεσε Διευθύντρια του Μουσικού Σχολείου Δράμας από το 2011 έως το 2017. Από το 2017 είναι μέλος Ε.Ε.Π. του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης-Π.Α.ΜΑΚ. με γνωστικό αντικείμενο «*Ιστορία της Βυζαντινής Μουσικής*» και έχει ενταχθεί στο Εργαστήριο Κριτικής Μουσικής Έρευνας.

Λελούδα Στάμου: Η Λελούδα Στάμου είναι μουσικοπαιδαγωγός, ερευνήτρια και Καθηγήτρια Μουσικής Παιδαγωγικής στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Εργάστηκε ως Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικής του Πολιτειακού Πανεπιστημίου της Νεβάδα, όπου ήταν επίσης διευθύντρια του Πανεπιστημιακού Προγράμματος Μουσικής Αγωγής Βρεφών, Νηπίων και Παιδιών και υπεύθυνη Προγράμματος Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών στη Μέθοδο Orff-Schulwerk. Είναι διευθύντρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών "Μουσική και Κοινωνία" στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και επιστημονικά υπεύθυνη του έργου Baby Artist. Ηγείται επιστημονικά επίσης του έργου "Μουσική και Πολιτισμός στην Υπηρεσία της Υγείας, της Ευζωίας και της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης". Έχει δημοσιεύσει σε ελληνικά και διεθνή περιοδικά και έχει παρουσιάσει επιστημονικές εργασίες σε διεθνή και παγκόσμια συνέδρια. Είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ε.Ε.Μ.Ε.), και μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του περιοδικού *International Journal of Music Education: Practice*, καθώς και του περιοδικού Μουσικοπαιδαγωγικά της Ε.Ε.Μ.Ε. Έχει τιμηθεί με διάφορα βραβεία και υποτροφίες, μεταξύ των οποίων υποτροφία του ιδρύματος «Α. Ωνάσης» και του ιδρύματος Fulbright.

Παναγιώτης Τέλλης: Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών (Α.Π.Θ. 2002) και του Τμήματος Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (Α.Π.Θ. 1993). Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στη μουσικολογία: βυζαντινή μουσική στο Τ.Μ.Σ. του Ιονίου Πανεπιστημίου (2017) καθώς και υποψήφιος διδάκτορας στο ίδιο τμήμα στον τομέα της Εθνομουσικολογίας με επιβλέποντα τον αναπληρωτή καθηγητή Ευστάθιο Μακρή. Οι σπουδές του επεκτείνονται τόσο στο χώρο της δυτικής και τζαζ όσο και της βυζαντινής - παραδοσιακής μουσικής. Από το 1992 ασχολείται επαγγελματικά με τη μουσική (σαξόφωνο, φλάουτο, ντί, φλογέρες). Στο ενεργητικό του έχει τρεις δισκογραφικές εκδόσεις τις οποίες και έχει επιμεληθεί προσωπικά: *Rnoetica, Η Νυχτερινή Μάζωξη των Μουσικών*, cd (2012), *Ήνορο, Ηπειρώτικα πολυφωνικά τραγούδια I και II*, cd (2011, 2016). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζονται στην Ηπειρώτικη μουσική παράδοση και ιδιαίτερα στο πολυφωνικό τραγούδι. Ιδρυτικό μέλος του Συλλόγου Ηπειρώτικου Πολυφωνικού Τραγουδιού Ήνορο και πρόεδρος του Δ.Σ. με πολυετή συμμετοχή στο ομώνυμο πολυφωνικό σύνολο. Το 2016 δημιούργησε το Ηπειρώτικο πολυφωνικό σύνολο στο Μουσικό σχολείο Ιωαννίνων. Είναι καθηγητής μουσικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και από το 2016 διδάσκει στο Μουσικό σχολείο Ιωαννίνων. Μεταξύ άλλων έχει διδάξει στο Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του Τ.Ε.Ι. Ηπείρου (2002-2008, 2014-2015) και στο Πρόγραμμα Εκκλησιαστικής Μουσικής και Ψαλτικής της Α.Ε.Α. Βελλάς Ιωαννίνων (2009-2015).

Θανάσης Τρικούπης: Ο Θανάσης Τρικούπης γεννήθηκε στην Αλεξανδρούπολη. Σπούδασε αρχικά στην Αθήνα (Δίπλωμα πιάνου, Δίπλωμα σύνθεσης, Δίπλωμα τσέμπαλου, Δίπλωμα

Μηχανολόγου - Μηχανικού Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου). Ολοκλήρωσε τις σπουδές του στο πιάνο στο Ευρωπαϊκό Κονσερβατόριο των Παρισίων και τις σπουδές Σύνθεσης στο Μουσικό Πανεπιστήμιο του Graz στην Αυστρία. Ακολούθως πραγματοποίησε διδακτορικές σπουδές στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Από το 2012 έως το 2015 συνεργάστηκε με το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και το Μουσικό Πανεπιστήμιο του Graz ως μεταδιδάκτορας ερευνητής και δημιούργησε το ψηφιακό αρχείο ελληνικής μουσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Καρπός της έρευνάς του είναι επίσης η μονογραφία με τίτλο *Western music in Hellenic Communities. Musicians and Institutions*, στην οποία καταγράφεται η διάδοση της δυτικής μουσικής στην Ελλάδα μετά την παλιγγενεσία και μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Επίσης μαζί με τους Γεώργιο Κωνσταντζο και Θωμά Ταμβάκο συνέγραψε το πόνημα *Μουσουργοί της Θράκης* που εξέδωσε η Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας - Θράκης. Από το 2017 είναι μεταδιδάκτορας ερευνητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με θεματική σχετική με τους Μακεδόνες Μουσουργούς.

π. Θεόδωρος Τσαμπατζίδης: Ο Πρωτοπρεσβύτερος π. Θεόδωρος Τσαμπατζίδης γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Είναι ειδικός μουσικοπαιδαγωγός με οργανική θέση στο Μουσικό Σχολείο Θεσσαλονίκης. Έγγαμος εφημέριος και Γενικός Υπεύθυνος του Προκοπείου Πολυδύναμου Κέντρου της Ιεράς Μητροπόλεως Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς. Υποψήφιος διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου με πεδίο έρευνας τη διδασκαλία βυζαντινής μουσικής σε μαθητές με προβλήματα όρασης. Αριστούχος πτυχιούχος Α.Ε.Α.Θ, Κ.Ω.Θ. (Διεύθυνση χορωδίας σε επίπεδο διπλώματος) & βυζαντινής μουσικής. Συνέχισε σπουδές με σεμινάρια στη Γερμανία και το Βέλγιο. Ολοκλήρωσε μεταπτυχιακές σπουδές με υποτροφία της Ιεράς Συνόδου με διάκριση στην κατεύθυνση *Ειδική αγωγή και μουσική εκπαίδευση* στο Βρετανικό Πανεπιστήμιο Middlesex. Παράλληλα συνθέτει μουσική, διευθύνει και παρουσιάζει με τις Χορωδίες της Ιεράς Μητροπόλεως Καλαμαριάς βραβευμένες συνθέσεις και ψηφιακούς δίσκους στην Ελλάδα και το Εξωτερικό. Ως εκπαιδευτικός έχει λάβει βραβεία Αριστείας και Καινοτομίας στην Εκπαίδευση και δύο Εθνικά βραβεία Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων eTwinning. Επιπρόσθετα, διοργάνωσε ως συντονιστής εργαστήριο Grundtvig με θέμα «ICT and Special music education». Εκπονεί έρευνα που αφορά στη χρήση ειδικού ηλεκτρονικού κώδικα braille μουσικής και συμμετέχει ως εισηγητής σε επιστημονικά συνέδρια, δημοσιεύοντας επιστημονικά άρθρα.

Κώστας Τσούγκρας: Ο Κώστας Τσούγκρας γεννήθηκε στο Βόλο το 1966. Σπούδασε μουσική στο Ελληνικό Ωδείο Βόλου και στο Νέο Ωδείο Θεσσαλονίκης (πτυχία ακορντεόν και θεωρητικών, δίπλωμα σύνθεσης). Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΑΠΘ, στο οποίο και ολοκλήρωσε τη διδακτορική του διατριβή πάνω στα 44 κομμάτια για πιάνο του Γ. Κωνσταντινίδη. Εργασίες του έχουν δημοσιευθεί σε συλλογικούς τόμους (Routledge, Grove Music Online), περιοδικά (Musicae Scientiae, Journal of Interdisciplinary Music Studies, Music Perception, JNMR, Quaderni dell' Istituto Liszt, Μουσικολογία, Πολυφωνία, κ.α.) και πρακτικά συνεδρίων. Είναι αναπληρωτής καθηγητής συστηματικής μουσικολογίας του ΤΜΣ του ΑΠΘ. Είναι μέλος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών από το 1999 και έργα του έχουν παρουσιαστεί από καταξιωμένους μουσικούς και σύνολα (Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, Ελληνικό Συγκρότημα Σύγχρονης Μουσικής, Νέο Ελληνικό Κουαρτέτο, dissonART, Norbotten ΝΕΟ, Piandaemonium, κ.α.).

Στέφανος Φευγαλάς: Ο Στέφανος Φευγαλάς είναι υποψήφιος διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών Αθήνας (Ε.Κ.Π.Α) με σπουδές στην Ιστορική Έρευνα (Ιόνιο Πανεπιστήμιο), τον Ελληνικό Πολιτισμό (Ε.Α.Π.) και τη Δημόσια Ιστορία (Ε.Α.Π.). Είναι κάτοχος διπλώματος Σύνθεσης και των πτυχίων πιάνου, Αρμονίας, Αντίστιξης, Φούγκας και Βυζαντινής Μουσικής, ενώ έχει παρακολουθήσει κύκλους μαθημάτων Λόγιας Οθωμανικής Μουσικής. Ασχολείται με τις μουσικές καταγραφές και είναι συγγραφέας (με τον Λαμπρογιάννη Πεφάνη) των βιβλίων *Μουσικές Καταγραφές I – 184 οργανικοί σκοποί από Αιγαίο, Ιόνιο, Κρήτη και Κύπρο*

(Παπαρηγορίου-Νάκας 2014), *Μουσικές Καταγραφές II – 200 οργανικοί σκοποί από Θράκη, Μακεδονία, Ήπειρο, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα και Πελοπόννησο* (Παπαρηγορίου-Νάκας 2016), *Καριώτικος – Εκδοχές του ικαριώτικου οργανικού σκοπού* (Παπαρηγορίου-Νάκας 2017) και *Μουσικές Καταγραφές III - 216 οργανικοί σκοποί από Μικρά Ασία, Πόντο, Καππαδοκία, Αζοφική και Κάτω Ιταλία* (Παπαρηγορίου - Νάκας 2020). Οι δημοσιεύσεις του περιλαμβάνουν ζητήματα που σχετίζονται με τις ιστορικές διαστάσεις της δημοτικής μουσικής, με τη μεθοδολογία των μουσικών καταγραφών και ανάλυσης της δημοτικής μουσικής και όψεις της δημοτικής μουσικής στην εκπαίδευση από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Εργάζεται ως καθηγητής μουσικής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Ιωάννης Φούλιας: Αναπληρωτής καθηγητής «Συστηματικής Μουσικολογίας. Θεωρίας της Μουσικής (18ου-19ου αιώνας)» στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (προσωπική ιστοσελίδα: <http://users.uoa.gr/~foulias>). Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1976. Πραγματοποίησε μουσικές σπουδές στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας (πτυχία αρμονίας, αντιστίξεως, φούγκας και πιάνου, 1994-1998) και σπούδασε μουσικολογία στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (πτυχίο το 1999 και διδακτορικό δίπλωμα το 2005, με διατριβή για τα *Αργά μέρη σε μορφές σονάτας στην κλασική περίοδο*). Είναι μέλος της Συντακτικής και της Επιστημονικής Επιτροπής του περιοδικού *Πολυφωνία*, καθώς και ιδρυτικό μέλος και Γενικός Γραμματέας της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Έχει επίσης διατελέσει μέλος της Συντακτικής και της Επιστημονικής Επιτροπής του περιοδικού *Μουσικολογία*, έχει συμμετάσχει στο διεθνές ερευνητικό πρόγραμμα R1PM, σε επιστημονικές ημερίδες και διεθνή συνέδρια, ενώ παράλληλα έχει δημοσιεύσει δεκάδες πρωτότυπα άρθρα, καθώς και μεταφράσεις βιβλίων (των R. Wagner, K. Φλώρου και N. Cook) αλλά και μικρότερων μελετών. Από τον εκδοτικό οίκο «Παπαρηγορίου – Νάκας» κυκλοφορούν οι μονογραφίες του *Οι δύο σονάτες για πιάνο του Δημήτρη Μητρόπουλου: Από τον ύστερο ρομαντισμό στην Εθνική Σχολή Μουσικής* (2011) και *Οι συμφωνίες κατά τις οβιδιανές Μεταμορφώσεις του Carl Ditters von Dittersdorf: Συμβολή στην αποκατάσταση ενός έργου-σταθμού στην ιστορία της προγραμματικής μουσικής* (2015). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εμπίπτουν στα ακόλουθα πεδία: θεωρία των μουσικών μορφών (από τον 18ο έως τον 21ο αιώνα), εξελικτική θεώρηση ειδών και μορφών της ενόργανης μουσικής στο μπαρόκ, τον κλασικισμό και τον ρομαντισμό, μορφολογία και μουσική ανάλυση.

Δήμητρα Χόνδρου: Δίπλωμα ειδίκευσης στη μουσική ερμηνεία (πιάνο) από το Ιόνιο Πανεπιστήμιο (2009). Δίπλωμα στη μουσική ερμηνεία (πιάνο) από την Ακαδημία Τεχνών “George Enescu” - σχολή μουσικής ερμηνείας Ιάσιο - Ρουμανία (1996). Υποψήφια διδάκτωρ Αριστοτελείου Πανεπιστημίου – Σχολή μουσικών σπουδών.

Οφηλία Ψωμαδάκη: Η Οφηλία Ψωμαδάκη γεννήθηκε και ζει στη Θεσσαλονίκη. Το 2009, έλαβε Πτυχίο τετραετούς φοίτησης από το Τμήμα Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με ειδίκευση στην Ιστορία της Τέχνης. Το 2013, έλαβε το Μεταπτυχιακό της Δίπλωμα από το Τμήμα Γραφιστικής του Πανεπιστημίου του Central Lancashire (Master of Arts). Το θέμα της Διπλωματικής της εργασίας είναι: «Οπτική Επικοινωνία και Νέες Τεχνολογίες στα Μουσεία». Το 2018 έλαβε το Διδακτορικό της Δίπλωμα από το Τμήμα Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) και το αντικείμενο της Διδακτορικής της Διατριβής σχετίζεται με τις Τεχνολογίες Μη Γραμμικής Αφήγησης για τη Διαχείριση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στην Ψηφιακή Πόλη. Κατά τη διάρκεια της Διδακτορικής της έρευνας, της απονεμήθηκε τριετής Υποτροφία από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, σε συνεργασία με την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Επιπλέον, αποφοίτησε από το Ετήσιο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Παιδαγωγικής Κατάρτισης για Εκπαιδευτικούς (Ε.Π.ΠΑΙ.Κ) της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης στη Θεσσαλονίκη (ΑΣΠΑΙΤΕ). Διδάσκει τα μαθήματα Πολιτιστική Διαχείριση Επικοινωνία και Μέσα I, II στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Information Management on Digital Platforms στο Μητροπολιτικό Κολλέγιο Θεσσαλονίκης και μαθήματα Οπτικοακουστικής Επικοινωνίας στο Ιδιωτικό ΙΕΚ Λυδία

στην Κατερίνη. Τα τρέχοντα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν τις οπτικοακουστικές τεχνολογίες στα νέα μέσα και τη διαχείριση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.